

PKK'NIN DİASPORAYI ŞEKİLLENDİRME STRATEJİSİ:
BELÇİKA ÖRNEĞİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ

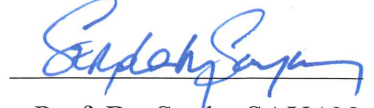
ÜMİT TETİK

GÜVENLİK ÇALIŞMALARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ARALIK 2018

Bu tezin Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm koşulları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Serdar SAYAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü

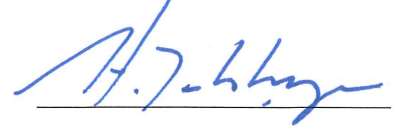
Müdürü

Bu çalışmayı okuduğumu ve çalışmanın kapsam ve içerik olarak Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı'nda bir Güvenlik Çalışmaları Yüksek Lisans tezi olabilecek yeterlilikte olduğuna kanaat getirdiğimi onaylıyorum.

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Haldun HALÇINKAYA

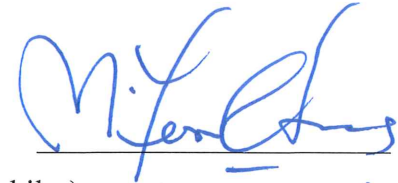
(TOBB ETÜ, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler)

Tez Jürisi Üyeleri

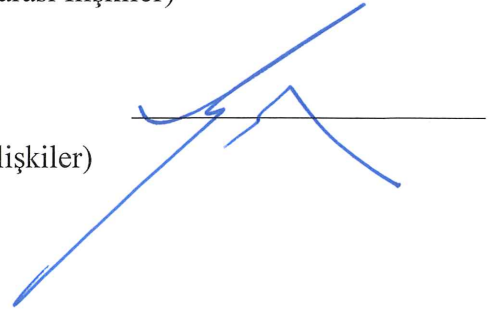
Doç. Dr. Murat YEŞİLTAS

(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler)

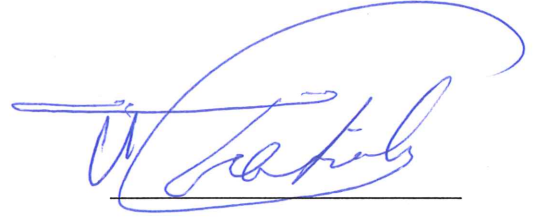

Dr. Öğr. Üyesi Nihat Ali ÖZCAN

(TOBB ETÜ, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler)

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Ümit TETİK

ÖZET

PKK’NİN DİASPORAYI ŞEKİLLENDİRME STRATEJİSİ: BELÇİKA ÖRNEĞİ

TETİK, Ümit

Yüksek Lisans, Güvenlik Çalışmaları

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Haldun YALÇINKAYA

Bu tez PKK’nın diaspora stratejisini açıklamayı amaçlamaktadır. PKK’nın AB ülkelerindeki Kürt diasporasına yönelik stratejisini anlamak için Belçika örnek olarak seçilmiş ve iki soruya cevap aranmıştır. İlk olarak PKK’nın Belçika’daki radikal Kürt diasporası ve yerel grupları nasıl örgütlediği ele alınmıştır. Örgütün Belçika’daki organizasyonlarının nasıl bir araya geldiğini açıklamak amacıyla ‘etnik olmayan ulus-aşırı oluşumlar’ kuramsal çerçevesi altında bulunan ‘siyasi-ideolojik yayılma’ ve ‘ulus-aşırı dil toplulukları’ adlı yaklaşımlara başvurulmuştur. Cevabı aranan diğer soru; PKK’nın Belçika’da kurmuş olduğu yapıları hangi amaç için kullandığı, ‘ulus-aşırı savunmacı ağlar’ kuramsal çerçevesi ışığında ele alınmıştır. Bu kuram gereği, Türkiye’de ve Belçika’da bulunan ‘siyasi fırsat yapısı’ detaylandırılmış ve örgütün faaliyetleri ‘bumerang’ örüntüsü ile açıklanmıştır. Her iki soru da niteliksel analiz yöntemlerinden ‘örnek olay araştırması’ yöntemi ile incelenmiştir. Erişilen bulgular değerlendirilerek PKK’nın diasporaya yönelik izlediği stratejinin üç bağlamda şekillendiği tespit edilmiştir. Örgütün diaspora stratejisi; uluslararası meşruluk kazanma – hayatta kalma- , Kürtleri temsil eden ‘tek’ mercii olma ve Türkiye’ye baskı kurma, olarak üç boyuttan müteşekkildir.

Anahtar Kelimeler: PKK, diaspora, Belçika, Kürt, Avrupa’da PKK

ABSTRACT

THE PKK'S STRATEGY OF SHAPING THE DIASPORA: THE CASE OF BELGIUM

TETİK, Ümit

Master of Arts, Security Studies

Supervisor: Professor Haldun YALÇINKAYA

This thesis aims to explain the PKK's diaspora strategy. Belgium has been chosen as a sample and the answers to two questions were sought in order to understand the PKK's strategy towards the Kurdish diaspora in EU countries. First of all, it was discussed how the PKK organized the radical Kurdish diaspora in Belgium and local groups. 'Political ideological dispersals' and 'trans-national linguistic communities', which are classified under the theoretical framework of 'the non-ethnic trans-national formations', were applied in order to explain how the organizations of the group in Belgium come together. Second, this thesis aims to discuss the what purposes the PKK used the groups that it established in Belgium. This is assessed in the light of the theoretical framework of 'trans-national advocacy networks'. By this theory, the 'political opportunity structure' in Turkey and Belgium was detailed and the PKK's activities were explained with 'the boomerang pattern'. Both questions were examined by way of 'case studies', which is one of the analysis methods used in qualitative research. The findings show that the strategy followed by the PKK towards the Kurdish diaspora was shaped in three contexts. The diaspora strategy of the PKK is composed of three dimensions; gaining international legitimacy -survival-, establishing unique representative authority of Kurds, and putting pressure on Turkey.

Keywords: PKK, diaspora, Belgium, Kurd, PKK in Europe

Eşime...

TEŞEKKÜR SAYFASI

Bu tez, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları (SETA) Vakfı bünyesinde proje asistanlığı görevinde bulunduğum "Avrupa'da PKK" projesinin verileri üzerinden oluşturulmuştur. Bu bağlamda bana gerekli çalışma koşullarını sağlayan ve desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen SETA Yöneticilerine ve Genel Koordinatör Prof. Dr. Burhanettin DURAN'a, bugüne kadar yapmış olduğum tüm çalışmalarda ve bu çalışmada da bana her açıdan destek olan Doç. Dr. Murat YEŞİLTAŞ'a, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nde Güvenlik Çalışmaları Yüksek Lisans programına başladığım ilk andan itibaren gerek akademik gerekse de moral açısından desteğini esirgemeyen Tez Danışmanım Prof. Dr. Haldun YALÇINKAYA'ya, yapmış olduğu çalışmalarla PKK konusunda aydınlatıcı bilgilerinden faydalandığım Doç. Dr. Nihat Ali ÖZCAN'a ve göstermiş olduğu yardımsever tavırlarından dolayı Sosyal Bilimler Enstitüsü Sekreteri Senem ÜÇBUDAK'a ayrı ayrı teşekkür ederim.

Ayrıca tezin yazım sürecinde doğrudan ve dolaylı olarak her türlü motivasyonu sağlayan kıymetli eşim ve saygıdeğer ailelerimize, tezimin fikri anlamda olgunlaşmasına ön ayak olan Dr. Merve SEREN, Araştırmacı Necdet ÖZÇELİK ve Dr. Murat ASLAN hocalarıma, desteklerinden ötürü Araştırmacı Halit GÜLŞEN'e, SETA'da bulunan başta Bilgehan ÖZTÜRK, Rıfat ÖNCEL, Hazal DURAN ve diğer çalışma arkadaşlarıma da teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL SAYFASI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İTHAF SAYFASI	vi
TEŞEKKÜR SAYFASI	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
BÖLÜM II: YÖNTEM.....	7
BÖLÜM III: AKADEMİK YAZIN.....	11
3.1. Resmi Belgeler	12
3.2. Diaspora.....	14
3.3. Terörizm	24
3.4. Ulus-aşırı Oluşumlar	29
3.5. Değerlendirme	34
BÖLÜM IV: KURAMSAL ÇERÇEVE	39
4.1. Diaspora Kavramı ve Türleri.....	40
4. 1. a. Etnik Olmayan Ulus Aşırı Oluşumların Özellikleri.....	45
4. 1. a. i. Küresel İnançlar	45
4. 1. a. ii. Siyasi-İdeolojik Yayılma	46
4. 1. a. iii. Ulus-Aşırı Dil Toplulukları.....	48
4. 1. a. iv. Küresel Gençlik Kültürü	49
4.2. Ulus-aşırı Savunmacı Ağlar ve Bumerang Örüntüsü	50
4.3. Değerlendirme	56

BÖLÜM V: ANALİZ	59
5.1. Kürt Diasporasının Doğuşu ve PKK	60
5. 1. a. Marksist-Leninist Kürtçülük (1978-1989).....	62
5. 1. b. Liberal Kürtçülük (1990 – 2017).....	70
5.2. PKK'nın Ulus-aşırı Savunmacı Ağı ve Bumerang Stratejisi	76
5. 2. a. 'Açık' ve 'Kapalı' Siyasi Fırsat Yapıları	78
5. 2. b. Sivil Toplum Kuruluşları	79
5. 2. c. Parlamento	93
5. 2. d. Medya	99
5.3. Değerlendirme	106
BÖLÜM VI: SONUÇ	115
KAYNAKÇA.....	121
EKLER.....	137
EK I: Belçika'daki Kürt İşçi ve Öğrenciler Birliği (TEKOŞER).....	137
EK II: Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonu (KON-KURD) Tüzüğü.....	141
EK III: Kürdistan Ulusal Kongresi (KNK) Tüzüğü/Sözleşmesi	155
EK IV: Avrupa Kürt Demokratik Toplum Kongresi (KCD-E/ KCDK-E) Tüzüğü	175
EK V: Brüksel Kürt Enstitüsü Tüzüğü.....	191
EK VI: ORGANİGRAM: PKK'nın Belçika Merkezli Uluslararası Yapılanmaları	205

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4. 1. Kuramsal Çerçevenin Analitik Görünümü.....	39
Şekil 4. 2. Diasporaların İzlediği Dört Strateji.....	42
Şekil 4. 3. Etnik Olmayan Ulus Aşırı Oluşumlar ve Türleri.....	45
Şekil 4. 4. Bumerang Örüntüsü.....	53
Şekil 5. 1. PKK'nın Bumerang Stratejisi İllüstrasyonu.....	78
Şekil 5. 2. KCDK-E- Belçika ve Müzahir Grupların Yıllara Göre Eylem Konuları	90
Şekil 5. 3. 2012-2017 arasında Türkiye'deki PKK saldırıları.....	91
Şekil 5. 4. Belçika'da Kurulan PKK ilişkili STK'lar.....	107
Şekil 5. 5. AB/Belçika'daki PKK'lı Oluşumların 'Kitlesi'.....	109
Şekil 5. 6. PKK'nın Belçika'daki Yapılarının Sınıflandırılması.....	112
Şekil 6. 1. PKK'nın Bumerang Stratejisi İllüstrasyonu.....	116

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AP	: Avrupa Parlamentosu
BDP	: Barış ve Demokrasi Partisi
BM	: Birleşmiş Milletler
CDK-F	: Fransa Demokratik Kürt Toplum Örgütü
DEMNER	: Hollanda Demokratik Kürt Toplum Örgütü
DEP	: Demokrasi Partisi
DTH	: Demokratik Toplum Hareketi
DTP	: Demokratik Toplum Partisi
FEYKOM	: Avusturya Kürt Konseyi
FKH	: Fırat Kalkanı Harekâtı
Greens/EFA	: Avrupa Özgürlük Bağlaşıklığı/Yeşiller Grubu
GUE/NGL	: Avrupa Birleşik Solu/ İskandinav Yeşil Solu
HADEP	: Halkın Demokrasi Partisi
HDK	: Halkların Demokratik Kongresi
HDK-A	: Halkların Demokratik Kongresi Avrupa
HDP	: Halkların Demokratik Partisi
HDP-Avrupa	: Halkların Demokratik Partisi Avrupa
HEP	: Halkın Emek Partisi

KCD-E/KCDK-E	: Avrupa Demokratik Kürdistanlılar Toplum Kongresi
KNK	: Kürt Ulusal Kongresi
KON-KURD	: Avrupa Kürt Demokratik Toplum Kongresi
NAV-BEL	: Belçika Demokratik Kürdistanlılar Toplum Kongresi
NAV-DEM	: Almanya Demokratik Kürt Toplum Örgütü
NUDEM	: Danimarka Demokratik Kürt Toplum Örgütü
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
SKP	: Sürgündeki Kürt Parlamentosu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TEKOŞER	: Belçika'daki Kürdistan İşçi ve Öğrenciler Birliği
TKP	: Türkiye Komünist Partisi
ZDH	: Zeytin Dalı Harekâtı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Diaspora kavramı en genel anlamda ‘kopmuş parça’ ya da ‘kopuntu’ olarak tanımlanmaktadır (TDK 2018). Bu kavram, doğduğu coğrafyadan farklı bir coğrafyaya herhangi bir nedenden dolayı göç etmiş grupları nitelendirmek amacıyla kullanılmaktadır. Diasporalar kendi kültür ve dillerini koruma çabası içindedirler. Bu nedenle diasporada bulunan etnik unsur; kültür, dil ve ideoloji aracılığıyla ulus-aşırı ağlar etrafında toplanma eğilimine sahiptir (Faist 2010).

Bu durumun farkında olan terör örgütleri ise ortaya çıktığı topraklarda kendi saflarına katmaya çalıştığı etnik grubun farklı bir coğrafyada bulunan diasporasını kazanmak adına ideoloji ve dil kapsamlı ulus-aşırı ağlar kurmak isterler. Terör örgütü izlediği bu strateji ile farklı bir devletin toprakları içerisinde ‘kitle’ ve ‘sempatizan’ üreterek, ‘hedef’ ülkeye karşı parlamento, medya ve sivil toplum kuruluşları (STK) düzeyinde baskı uygulayabilme fırsatını elde etmiş olur (J. 2009).

Bu çalışmada söz konusu stratejinin Kürdistan İşçi Partisi (PKK) tarafından Avrupa Birliği (AB) nezdinde nasıl uygulandığı ele alınacaktır. Örgütün AB üyesi ülkelerdeki Kürt diasporalarına yönelik stratejisini anlamak adına AB kurumlarına ev sahipliği yapan ve PKK’nın AB ülkeleri içerisinde bulunan yapılarının merkezi olması nedeniyle Belçika örnek ülke olarak seçilmiştir. Bu anlamda ilk olarak PKK’nın Belçika’daki Kürt diasporasını örgütleme yöntemi incelenecek olup, sonrasında PKK’nın Belçika’da ulus-aşırı savunmacı ağlar altında örgütlediği

kitlenin Türkiye'ye yönelik kurduğu baskı parlamento, medya ve STK düzeyinde ele alınacaktır.

Diaspora türleri ve ulus-aşırı savunmacı ağlar çerçevesinde PKK'nın Belçika'daki yapılanmasını ele almadan önce örgütün stratejik hedeflerine değinmek gereklidir. Böylelikle AB'nin örgütün stratejik hedefleri içerisinde nerede konumlandığı ve neden 'hayati' bir önemi haiz olduğu kolayca anlaşılabilir olacaktır.

Bakıldığında; PKK, Türkiye'de terör eylemlerini gerçekleştirmeye başladığı ilk günlerden itibaren devlet kurma adına 'güçlü bir ayaklanma' modeli çerçevesinde strateji üretmiştir. Bu amaçla 1970'ler ve 1980'lerin ortası boyunca silahlı bir grup kuran PKK, Kürtler arasında partilileşme hareketini de başlatarak devlet kurma hedefini gerçekleştirmeyi amaçlamıştır. Nihai olarak örgüt siyasi işlerini yönettiği 'parti'; ve silahlı eylemlerini gerçekleştirdiği 'Ordu' üzerinden devlet kurma amacını iki sütun üzerinde bina etmiştir (Öcalan, Ayaklanma Taktiği Üzerine Tezler ve Görevlerimiz 2010).

PKK, gerek terör eylemlerini gerçekleştirecek olan silahlı grubu lojistik anlamda desteklemek ve gerekse de siyasi örgütlenmesini uluslararası anlamda tanınır hale getirmek adına AB ülkelerinde yapılanma yoluna gitmiştir. Özellikle Temmuz 1981 tarihinde PKK tarafından düzenlenen 1. Kongre ile birlikte PKK'nın AB ülkelerinde teşkilatlanmasının önü açılmıştır. Böylelikle PKK'nın silahlı eylemlerinin sürekliliğini sağlamak adına gelir elde etme, eleman kazanma, propaganda yapma ve Türkiye'den giden Kürt kökenlileri örgütleme adına girişimler hız kazanmıştır (Özcan 1999). Benzer ifadeleri yineleyen Edgar O'Ballance, *The Kurdish Struggle 1920-94* adlı eserinde ek olarak PKK'nın Batı Avrupa ülkelerinde ortaya çıkarmaya çalıştığı yapının aslında örgütün siyasi kanadını temsil ettiğini

nitelendirmiştir. Bu yolla örgütün kendi propagandasını organize bir şekilde yürütmeyi amaçladığını öne sürmüştür (O'Ballance 1996). Bu konuya dair örgütün başında bulunan Abdullah Öcalan, PKK'nın AB'ye yönelik stratejik hedeflerini şu şekilde tanımlamıştır;

"Avrupa örgütlenmesi Kürdistan'daki mevcut gerçeği anlatma, diplomatik ilişkiler gerçekleştirme, kamuoyunun dikkatini çekme, birçok bakımdan irtibatı sağlama, maddi güç verme, mücadeleye örgütleyiciler gönderme, basın-yayın faaliyetleriyle, propaganda ve ajitasyon faaliyetlerini yürütme biçiminde katılımı sunacaktır. Zaten şimdiye kadar sürekli olarak mücadeleyi bu alanlarda besledi ve bundan sonraki süreçte de bu alanlarda besleyecektir" (Öcalan, Ayaklanma Taktiği Üzerine Tezler ve Görevlerimiz 2010).

1960'lar boyunca Türkiye, Irak, İran ve Suriyeli Kürt gruplar Belçika'ya yerleşmiştir. Bu gruplar Türkiye'den Belçika'ya 1970'lerde kaçmaya başlayan PKK'lıların etkisi altına girmeye başlamıştır (Merry 2005). 1970'lerin ortalarından itibaren PKK, Fransa, Almanya, İngiltere, Hollanda ve Belçika gibi AB ülkelerinde propaganda, lobi faaliyetleri ve STK'ları ile öne çıkmıştır. PKK'lı gruplar etkisi altına aldığı grupları örgütleyerek özellikle kendi siyasi ayağına hizmet edecek 'kitle'yi ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Bu anlamda örgüt, Türkiye'de parlamento, sivil toplum ve medya düzlemlerinde yürütemediği faaliyetleri Belçika'daki ulus- aşırı savunmacı ağları üzerinden gerçekleştirme yolunu tutmuştur. Böylelikle PKK'nın Belçika'da bulunan kadrosu Abdullah Öcalan'ın tanımladığı stratejik

hedefleri gerçekleştirmek amacıyla üç düzeyde faaliyetlerini yürütmüştür. Bunlar sivil toplum, parlamento ve medya düzeyleridir.

Örgütün sivil toplum anlamında Belçika'daki ilk faaliyetleri Belçika'daki Kürt İşçi ve Öğrenciler Birliği (TEKOŞER) ile başlamıştır. Akabinde Brüksel Kürt Enstitüsü, Sürgündeki Kürt Parlamentosu (SKP), Kürt Ulusal Kongresi (KNK), Avrupa Kürt Demokratik Toplum Kongresi (KON-KURD), Avrupa Demokratik Kürdistanlılar Toplum Kongresi (KCD-E/KCDK-E) gibi yapılar üzerinden PKK, Belçika'da bulunan STK'larla, AB'li siyasilerle ve Kürt diasporası ile temas kurmuştur.

PKK'nın Belçika'daki faaliyetlerinde analiz edilmesi gereken ikinci düzey ise 'parlamento'dur. Türkiye'de parlamento düzeyinde siyasi yasağı bulunan milletvekilleri için Belçika tercih edilen adreslerin başında gelmektedir. Örneğin; 1994'te Leyla Zana'nın PKK mensubu olduğu iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki (TBMM) görevi sonlandırılmıştır (Kasapoğlu 2016). 1995'te ise Avrupa Parlamentosu (AP) tarafından Zana'ya, Sakharov Düşünce Özgürlüğü Ödülü verilmiştir (European Parliament 1995) Öte yandan AP, *The EU, Kurds and Turkey* adlı bir konferans dizisine ev sahipliği yaparak PKK'ya mensup isimleri kendi çatısı altında ağırlama konusundaki tavrını günümüzde de sürdürmektedir. (GUE/NGL 2017).

PKK'nın Belçika'daki faaliyetlerini anlayabilmek adına analiz edilmesi gereken son düzey ise medyadır. PKK medyası Türkiye'nin terörle mücadele kapsamında 1990'lardan bugüne değin yürüttüğü operasyonların ajitasyonunu yapmak ve Abdullah Öcalan'ın çağrılarını uluslararası arenada duyurmak amacıyla

kurulmuştur. Bu anlamda MED TV, MEDYA TV, Roj TV ve MED-NUÇE adlı TV kanalları Belçika merkezli stüdyolarda faaliyet göstermiştir.

PKK'nın AB ülkeleri içerisinde bulunan yapılarını anlamak adına Belçika'daki örgüt yapılanmasını analiz edecek bu çalışma niteliksel analiz yöntemlerinden *Örnek Olay Araştırması* yöntemini kullanacaktır. Bu çerçevede "PKK Belçika'da bulunan Kürt diasporasını ve yerel unsurları nasıl örgütleme çalıştı? Ve örgüt, kazandığı 'kitleyi' hangi amaçları doğrultusunda kullandı?" sorularının cevabı tarihsel ve betimleyici bir yolla aranacaktır.

Çalışmanın birinci hipotezi, PKK'nın Belçika'da bulunan Kürt diasporasını ve yerel unsurları etkin şekilde örgütlediğini öne sürmektedir. İkinci hipotez ise örgütün Belçika'da bulunan 'açık' siyasi fırsat yapısını, Türkiye aleyhine faaliyetlerle STK, Parlamento ve Medya düzeylerinde, değerlendirdiğini savunacaktır. Bahsi geçen hipotezler yöntem bölümünde detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

Bu tezin birinci bölümünde, konunun mahiyeti ve teze dair genel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde tezin hazırlanmasında kullanılan kaynakların neden seçildiği ve hangi yöntem ışığında hipotezlerin incelendiği belirtilecektir. Akademik yazının ele alındığı üçüncü bölümde ise PKK'nın AB ülkelerindeki yapılarına dair hazırlanmış çalışmalar tasnif edilecektir. Bu çalışmanın kuramsal çerçevesinin anlatıldığı dördüncü bölümde ise Gabriel Sheffer'in *Diaspora Politics: At Home and Abroad* çalışmasında sunduğu 'etnik olmayan ulus-aşırı oluşumlar' yaklaşımı PKK'nın Belçika'da örgütlenme yöntemlerini anlamak adına ele alınacaktır. Bu bölümün içinde ulus-aşırı savunmacı ağlar kavramı da derinlemesine tartışılacak olup, kısaca ulus-aşırı savunmacı ağlar türlerine değinilecektir. Böylelikle ulus-aşırı

savunmacı ağların faaliyet gösterdiği alanlar STK, Parlamento ve Medya olmak üzere üç düzeyde incelenecektir. Söz konusu düzeyler ele alınırken öncelikle Türkiye ve Belçika'da bulunan 'siyasi fırsat yapısı'nın biçemi tanımlanacaktır. Sonrasında bahse konu olan düzeyler içerisinde bulunan ulus-aşırı savunmacı ağların Bumerang örüntüsü üzerinden geliştirdikleri hareket mekanizması tanımlanmış olacaktır.

Beşinci bölümde PKK'nın Belçika'daki yapılanmasının sadece etnik bir yapıya haiz olup olmadığı incelenecektir. Bu bölümde PKK'nın Belçika'daki Kürt diasporasını ideoloji ve dil toplulukları etrafında örgütlediği Gabriel Sheffer'ın öne sürdüğü 'etnik-olmayan ulus-aşırı oluşumlar' yaklaşımından faydalanılarak izah edilecektir. Bahsi geçen yaklaşım üzerinden PKK'nın diaspora stratejisi ortaya konacaktır. Diğer taraftan PKK'nın kendisini Kürtler ile özdeşleştirme iddiaları 'yanlışlanacak' olup, diasporaya yönelik geliştirdiği ideolojik saikleri tanımlanacaktır. Yine aynı bölümün devamında Bumerang Örüntüsü ışığında PKK'nın Türkiye'deki ve Belçika'daki bağlantılarına değinilerek Türkiye üzerinde oluşturulmaya çalışılan baskının düzeyleri ele alınacaktır. Sonuç bölümünde ise çalışma boyunca elde edilen bulgular değerlendirilecek olup, Belçika'da bulunan PKK yapılanmasına dair örüntüler tespit edilecektir.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu çalışma PKK'nın AB ülkelerinde bulunan Kürt diasporasını nasıl örgütlediğini ve ortaya çıkan yapının işlevlerini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Böylelikle PKK'nın AB ülkelerine yönelik diaspora stratejisi açıklanmış olacaktır. İki temel sebepten dolayı bu çalışma için Belçika örnek ülke olarak seçilmiştir. İlki, Belçika'nın AB'nin siyasi anlamda başkenti olması ve kritik AB kurumlarına ev sahipliği etmesidir. İkinci saik ise PKK'nın AB ülkelerindeki çatı yapılanmalarının merkezinin Belçika'da bulunuyor olmasıdır.

PKK'nın AB ülkelerine yönelik stratejisini ele alan farklı çalışmalar hazırlanmıştır. Fakat bu çalışmalar örgütün AB ülkelerindeki faaliyetlerini açıklamada yetersiz bulunmuştur. Akademik yazın bölümünde bahsi geçen boşluğu doldurmak bu tezin öncelikli amaçları arasında yer almaktadır. Bu anlamda PKK'nın AB'ye yönelik stratejisini kavramsallaştırmak gayesiyle örnek ülke olarak seçilen Belçika'da bir saha araştırması yapılmıştır. Bu noktada çalışmanın yöntemsel ve kuramsal kısıtlılıkları belirgin hale gelmiştir. Söz konusu kısıtlılıkları yöntemsel açıdan ele aldığımızda saha araştırmasının PKK'nın Belçika'daki faaliyetlerini açıklamada yetersiz kaldığı tespit edilmiş ve bu tip bir çalışmanın direk örgüt mensubu kişilerle görüşüldükten sonra hazırlanması gerektiği kanaati ortaya çıkmıştır. Fakat örgüt mensubu kişi ve grupların şiddet kullanımına yönelik eğilimi mülakat tekniğinin kullanılmasının önündeki en büyük engeldir.

Kuramsal açıdan kısıtlılıklara bakıldığında ise PKK'nın AB'de gerçekleştirdiği eylemlere yönelik herhangi bir yaklaşımın geliştirilememiş olması ve yapılan çalışmaların sadece 'betimleyici' olarak kalması en önemli faktördür. Bu noktada PKK'nın dahasıyla taktik-operatif seviyede değerlendirildiği ve Türkiye, Irak, Suriye ve İran dışındaki ülkelerde bulunan yapılanmalarının çok fazla ele alınmaması gibi durumlarda, kuramsal açıdan sıklıkla karşılaşılan bir problemdir.

PKK'nın AB ülkelerine yönelik stratejisini anlamaya çalışan bu tez, temelde iki soruya yanıt arayacaktır. İlk soru PKK'nın Belçika'daki yapılanmasının nasıl ortaya çıktığı ile alakalıdır. Bu çalışmada Kürt diasporası ve AB bağlantılı unsurların örgüt tarafından nasıl teşkilatlandırıldığına cevap aranacaktır. İkinci soru ise Belçika'da PKK tarafından ortaya çıkarılan yapının, örgütün hangi amaçlarına hizmet ettiğini irdedecektir. Bahsi geçen sorulara karşın sırasıyla; PKK'nın Belçika'daki yapılanmasının etnik olmaktan çok ideoloji ve dil tabanlı olduğu, ortaya çıkan PKK'lı kitlenin ise Türkiye'ye Belçika ve AB kurumları üzerinden baskı kurmayı amaçladığı, hipotezleri doğrulanmaya çalışılacaktır. Bu hipotezleri test etmek amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır;

PKK'nın Belçika'da bulunan Kürt diasporasını örgütleme stratejisini anlamaya yönelik sorular;

PKK, diaspora türlerine göre hangi yollarla Belçika'daki Kürt diasporasını örgütledi?

PKK'nın Kürt diasporasını örgütlemek amacıyla kurduğu yapılar hangileridir?

Belçika'ya giden Kürt nüfusu üzerinde siyasi sığınmacıların etkisi nedir?

PKK'nın Belçika'da kurduğu yapıların ideolojik motivasyonları nelerdir?

PKK'nın Belçika'da kurduğu ağların işlevini ve faaliyetlerini anlamaya yönelik sorular;

PKK Belçika'da kurduğu ağları hangi amaçları için kullanmaktadır?

PKK'nın Brüksel üzerinden AB kurumlarını etkilemek amacıyla yürüttüğü lobi ve medya faaliyetlerinde etkin olan isim ve kurumlar hangileridir?

PKK propagandası yürüten kişi ve kurumların AB kurumlarından aldığı desteğin boyutları nelerdir?

PKK'nın Belçika'ya gönderdiği teröristlerin yaptığı faaliyetler nelerdir?

Belçika'daki PKK yapılanmalarının ve faaliyetlerinin gelişimini anlamak adına kronolojik bir anlatı takip edilmiş ve niteliksel analiz yöntemi olan *Örnek Olay Araştırması* yöntem olarak kullanılmıştır. Bu çalışmada PKK ile ilgili yapılan çalışmalar ikincil kaynakları temsil ederken, PKK'nın dergileri, kitapları ve internet medyası gibi birincil kaynaklar da çalışmanın 'kanıt' kısmını oluşturmaktadır. Bu anlamda PKK'nın Belçika'da bulunan yapılanmasını inceleyen bu çalışma kalitatif, 'betimleyici' ve tarihsel bir anlatıyı haizdir. PKK'nın AB ülkelerine yönelik stratejisi Belçika özelinde incelenecek olup, ilk defa Türkçe akademik literatürde derinlemesine tartışılmış olacaktır.

BÖLÜM III

AKADEMİK YAZIN

PKK, siyasi ve silahlı kanadının sürekliliğini sağlamak ve Türkiye ve çevresinde devlet kurma hedefini gerçekleştirmek adına Belçika başta olmak üzere Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin neredeyse tamamında ‘kitle’ oluşturmayı amaçlamaktadır. PKK’nın AB ülkelerine atfetmiş olduğu bu stratejik çerçeveyi anlamak adına dar kapsamı haiz ya da tek yönlü çalışmalar akademik yazında mevcuttur. Nihai anlamda bu çalışma PKK’nın AB ülkelerinde bulunan Kürtlere yönelik geliştirdiği diaspora stratejisini anlamayı amaçlamaktadır. Analiz bölümüne geçmeden önce bu tezin akademik yazın içerisinde benzeştiği noktalardan ve dolduracağı boşluklardan bahsedilecektir.

Öncelikle örgütün aktivitelerini ‘resmi’ bir perspektiften değerlendiren devlet ve uluslararası örgüt raporlarına değinilecektir. Akabinde PKK’nın AB ülkelerindeki Kürt grupları kazanmak amacıyla yürüttüğü faaliyetlere değinen çalışmalar ele alınacaktır. Nihai kerte de PKK’nın AB ülkelerine yönelik stratejisini anlamayı amaçlayan çalışmaların ‘Kürt Diasporası’ ve ‘suç-terör’ yaklaşımları çerçevesinde hazırlanmış olduğu görülecektir. Bahsi geçecek olan eserler üzerinden PKK’nın AB’de bulunan yapılanmalarının akademik yazında nerede konumlandığı dört başlık üzerinden açıklanacaktır. Bunlar; Resmi Belgeler, Diaspora, Terörizm ve Ulus-aşırı Oluşumlar’dır.

3.1. Resmi Belgeler

AB ülkelerinde bulunan Kürtlerin PKK ile bağıını ele alan ve birincil kaynak olma özelliğini taşıyan ABD ve AB resmi belgelerinde; devletsiz diaspora, etnik terör ve suç temalarının sıklıkla kullanıldığı gözlemlenmiştir. PKK'nın Belçika'da bahsi geçen faaliyetleri ABD, ve AB tarafından 1980'lerden bu yana takip edilirken; Belçika'nın resmi makamları 1990'ların başından bu yana PKK'nın ülke içindeki aktivitelerini takip etmektedir.

PKK'nın Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde yapmış olduğu faaliyetler resmi belgeler anlamında ilk olarak Merkezî İstihbarat Teşkilatı'nın (CIA) raporlarında yer almıştır. Örgüte ait ilk bilgiler CIA'nin 1986'da yayınladığı Terrorism Review raporunun *The Kurdish Worker's Party: Changing Course?* adlı başlığı altında örgütün hedefleri, yapısı ve işlediği suçlar açısından değerlendirilmiştir. Örgütün yapmış olduğu 'şiddet' faaliyetlerine daha çok dikkat çeken rapor, PKK'nın ideolojik alt yapısını ve örtülü faaliyetlerini ele almıştır.

Raporda AB ülkelerindeki PKK uzantılarının, Türkiye'de ve çevresindeki yapılanmalarını propaganda, adam devşirme ve siyasi desteği sağlamak amacıyla kurduğu tespit edilmiştir. 1984'lerin ortalarından itibaren Batı Avrupa'da 'şiddet saldırıları' yaptığı bilinen örgütün 'Kürdistan' adlı bağımsız bir Kürt devleti kurmayı amaçladığı belirtilmiştir. 1960'ların sonunda Türkiye'de ortaya çıktığı belirtilen PKK'nın, ideolojik anlamda Marksizm-Leninizm ve ultra-milliyetçilik çizgisinde olduğunu belirten rapor, örgütün Türkiye'nin güneydoğusunda bağımsız bir Kürt devleti kurmayı amaçladığını yinelemiştir.

1980'de Türkiye'de gerçekleşen darbe sonucu örgütün çok sayıda elemanının yurtdışına kaçtığı ve PKK'nın böylece Batı Avrupa ülkelerinde yayılmaya başladığı

da rapor tarafından vurgulanmıştır. Ayrıca rapora göre Marksizm-Leninizm çizgisinde hareket eden örgütün Batı Avrupa'da bulunan takipçilerinin genellikle işçilerden oluştuğu ifade edilmiştir (CIA- Directorate of Intelligence 1986). Buna ek olarak, PKK 8 Ekim 1997 tarihinde ABD'nin yayınladığı 'Yabancı Terörist Organizasyonlar' içerisinde yer almaktadır (U.S Department of State 1997). 11 Eylül 2001 saldırıları sonrası ABD, terör örgütleri listesini genişletmiştir. Bu değişim AB'yi de harekete geçirmiştir.

AB, 2002 yılı itibari ile PKK'nın AB ülkelerindeki ilişkili kurumlarını terör örgütü olarak görmeye başlamıştır (Archick 2014). Bu gelişmelerin ışığında, PKK'nın 1994'te Belçika'da kurduğu AB çatı yapılanması Avrupa Kültür Toplulukları Konfederasyonu (KON-KURD) da 2002'de AB tarafından terör örgütü olarak anılmıştır. 1990'ların sonlarından itibaren PKK'nın AB ülkelerindeki oluşumlarının önü kâğıt üzerinde kesilmiştir. Bu engellemeyi PKK, isim değişiklikleri üzerinden aşmaya çalışmıştır (G. 2011).

AB'nin raporlarında PKK'nın yürüttüğü faaliyetler Türkiye, İran, Irak ve Suriye bazlı takip edilmeye devam etmektedir. Örgütün Belçika'daki faaliyetleri AB'nin 2007'den beri her yıl yayınladığı *EU Terrorism Situation & Trend Report (Te-Sat)* adlı raporda *Etnik-milliyetçi ve ayrılıkçı terör grupları* başlığı altında değerlendirilmektedir. 2007'den bu yana yayınlanan her rapor PKK'nın Belçika başta olmak üzere tüm AB ülkelerindeki stratejik amaçlarını ve yöntemlerini yüzeysel bir şekilde ele almıştır. Örgütün Te-Sat raporlarına göre stratejik hedefleri uluslararası meşruluk kazanmak ve siyasi özerklik elde etmektir. Te-Sat raporlarına göre örgütün Belçika'da ve diğer AB ülkelerinde bu amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla uyguladığı yöntemler; para aklama, insan kaçırma ve zorla para toplamaktan ibarettir. Bu anlamda Te-Sat raporlarının, PKK'nın Belçika ve AB

lkelerindeki; teŖkilat yapısını, gerekleŖtirdiđi gösterileri ve yürüttüğü örgüt propagandasını göz ardı ettiği tespit edilmiŖtir (EUROPOL 2007-20018).

ABD ve AB resmi makamlarının yayınladığı raporlara ek olarak Belçika resmi makamları da PKK'yı 1990'ların baŖından itibaren takip etmektedir. Buna göre Belçika sivil istihbarat birimi *Comite Permanent De Controle Des Services De Renseignement*, PKK varlığını 1996'dan beri takip etmektedir. Fakat bu kurum, 1994'ten beri her yıl yayınladığı *Rapport D'activites* adlı yıllık faaliyet raporunda PKK'yı sadece 1996, 1997, 2001 ve 2003 yıllarında takip etmiŖtir. Örgütün Belçika'daki faaliyetlerini etraflıca ele alan 2001 yılında yayınlanmış olan rapor, PKK'nın Belçika'da yapılandığını belirtmiŖtir. Ayrıca Belçika'daki örgüt yapılanmasının Türkleri, Kürtleri ve Ermenileri hedef aldığını belirten rapor, PKK'lıların Marksist-Leninist ideolojiye sahip olduğunu ve bu ideoloji bünyesinde bahsi geçen gruplara karŖı Ŗiddet uyguladığını da içermektedir (Comite Permanent De Controle Des Services De Renseignement 2001).

ABD, AB ve Belçikalı resmi makamlarının yayınladığı belgeler, örgütün Belçika'daki yapılanmalarını göz ardı etmiŖtir. Resmi makamların daha çok PKK'nın Türkiye ve Ortadoğu'daki ülkelerde bulunan yapılanmalarına odaklandığı görülmektedir. Bu bağlamda resmi raporların PKK'nın Belçika'daki ya da AB lkelerindeki teŖkilat yapısını ve faaliyetlerini detaylandırmadığı da anlaŖılmaktadır.

3.2. Diaspora

PKK'nın Belçika'daki ve AB lkelerindeki yapıları sık sık Kürt diasporası ile zdeŖleŖtirilmiŖtir. Bu noktada diaspora akademik yazını içerisinde eser üreten yazarlar PKK'lı yapıları g, milliyetçilik ve AB üçgeninde ele almıŖtır. Ayrıca akademik diaspora yazını içerisinde örgütün faaliyetlerini ele alan eserler PKK'nın

Belçika'daki tarihini anlatmada yetersizdir. Bu anlamda akademik diaspora yazınında PKK'nın Belçika'daki yapılanmasına dair; göç olgusunun Belçika'da oluşturduğu Kürt diasporası ve Pan-Kürtçü-ideolojik bakış açısının AB'ye ve Türkiye'ye yönelik etkileri incelenmiştir.

Gabriel Sheffer kaleme aldığı *Integration impacts on Diaspora-homeland relations* adlı makalesinde diasporalar üzerinden yürüyen modern tartışmalara yer vermiştir. Var olan tüm diasporaların yüksek derecede karmaşık ve oldukça heterojen gruplardan teşkil olduğu belirtilmiştir. Bu karmaşanın ve çeşitliliğin ortaya çıkmasında; diaspora nüfusunun, ev sahibi ülkeye entegre üyelerin ve çekirdekte bulunanların sayılarındaki artış ve tarihsel diasporaların yeniden ortaya çıkmasının etkin faktörler olduğu belirtilmiştir.

Yazar, ilk olarak akademik yazına meydan okuyarak; diasporalara dair daha önce yazılmadığını iddia ettiği 'araştırma makalesi' boşluğunu doldurmayı amaçlamıştır. Bu boşlukla birlikte Sheffer, diaspora ve vatan kavramları arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Diasporanın ev sahibi ülkenin toplumu ve siyasetine entegrasyonunun ana vatan ile ev sahibi ülke arasındaki ilişkiye etkileri de bu çalışmada doldurulan ikinci boşluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Birbirleri arasında bağlantılı olan bu meseleler makalenin temel tartışma zeminini oluşturmaktadır.

Daha özele inildiğinde makalenin ilk kısmında diasporanın kültürel, siyasal ve sosyal entegrasyonunun ev sahibi ülkeye ve diaspora-ana vatan ilişkisine olan etkisine odaklanıldığı görülmektedir. Sheffer bu kısımda etnik-ulusal-inanç merkezli diasporalara odaklanmıştır. Bu anlamda diasporaların gerek ev sahibi ülkeye gerekse de ana vatana yönelik etkilerinin 4 stratejiden ibaret olduğunu vurgulamıştır. Bu stratejilere yakından bakıldığında federe topluluklara dayalı siyasal sistem içerisinde

gerçekleşen komünalizmin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bu strateji bünyesinde diaspora, kendisini anavatanından ayrı bir yere konumlandırır. Böylelikle diaspora kendisini ev sahibi ülkenin sosyal ve siyasal sistemine büyük derecede entegre etmiş olur. Korparatizm ise organize olmuş diaspora varlıklarının ikinci stratejisidir. Bu stratejiye göre diasporayı temsil eden organizasyonun ev sahibi ülkenin sosyal-siyasal mekanizmaları tarafından resmi olarak tanınması gerekmektedir. Kaldı ki bu tanınma sürecine anavatanda bulunan resmi mekanizmalarda dâhildir.

Diasporaların üçüncü stratejisi özerklik yanlısı anlamında kullanılan otonomculuktur. Özerklik arayışında olan diaspora, her halükarda ev sahibi ülkeye belli bir dereceye kadar entegre olmuştur. Fakat bu diasporayı öncelikli olarak harekete geçiren şey kendi kültürel, siyasal, sosyal ve ekonomik arka planı ve çıkarlarıdır. Son olarak bir diaspora ev sahibi ülkenin hukuksal normları ile uyumlu olabildiği halde kendi etnik-ulusal-kültürel sınırlarını keskin bir şekilde koruma eğilimine girebilir. Böylelikle kendi isteklerini önceleyen ‘izolasyon’ stratejini uygulamaya koyulmuş olur. Bu durum otonominin ötesine geçen bir duruma da işaret etmektedir.

Makalenin ampirik kısmına dair yapılan değerlendirme bölümünde ise bahsi geçen stratejilerin anavatana olan etkisine dair temel örüntüler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylelikle ilk olarak, etnik-ulusal-inanç kimliği ve özdeşleştirmenin diaspora üyeleri üzerinde güçlü etkilerinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Diasporanın kültürel ve sosyal sınırları ve organize olmuş topluluklarının varlığı, anavatanla olan ilişkileri kurmada temel belirleyicidir. Aktif diaspora topluluklarının bulunuyor olması etnik-ulusal kimliğin, bağlılığın ve ilişkilerin anavatanla kurulmasında rol oynamaktadır. Ev sahibi ülkede bulunan kültürel, sosyal ve siyasal koşullar; etnik-inanç yapılarının ‘öteki’ olmasında etkin rol üstlenmektedir.

Böylelikle Sheffer, diasporaların kendi vatanları ile olan ilişkileri başta olmak üzere, gitmiş oldukları ‘ev sahibi’ ülkeye entegrasyonunu da incelemiştir. Etnik-ulusalcı diasporalar üzerinden bir sınıflandırma yapma gayreti güden Sheffer, farklı diaspora örnekleri üzerinden diasporaların ev sahibi ülkeye entegrasyonu ve anavatan ile olan ilişkilerini incelemiştir.

Yazar, dünyadaki diğer devletsiz diasporaları da açıklamıştır. Kürt diasporası ise ‘modern devletsiz diaspora’ olarak tanımlanmıştır. Kürt diasporasının tıpkı Yahudi, Ermeni ve Afganlar gibi kendi kültürel, sosyal ve siyasal bağlarına sadık kaldığını belirten yazar, komünalist ya da komparatist stratejinin Kürtler tarafından takip edildiğini de eklemiştir. Kürt diasporasının özünden kopmadan fakat diğer taraftan da aidiyet hissettiği coğrafi alana dair bağımsız devlet arayışı içerisinde olduğu da çalışmada üstünde durulan önemli noktalardan birisidir (Sheffer, *Integration impacts on Diaspora-homeland relations* 2013).

Sheffer’in çalışmasına paralel olarak, Ashok Swain ve Bahar Başer ise *Stateless Diaspora Groups and Their Repertoires of Nationalist Activism in Host Countries* adlı çalışmada devletsiz diasporaların ulusalcı bakış açılarının ana vatan üzerinde ürettiği etkiyi incelemeye amaçlamıştır. Çalışmanın temel odak noktasını devletsiz diasporaların hareketliliğine dair yapılan araştırma oluşturmaktadır. Türkiye’den Avrupa’ya gelen Kürtler ve Sri Lanka’dan kopan Tamiller çalışmada mukayeseli olarak ele alınmıştır. Bahsi geçen diasporalar aktivizm, protesto ve propaganda kavramları çerçevesinde incelenmiştir. Yazarlara göre Tamiller ve Kürtlerin iki temel ortak noktası mevcuttur. Bunlardan ilki her iki grubun da kendi anavatanlarında yüksek ya da düşük yoğunluklu silahlı çatışmadan etkileniyor olmasıdır. Bir diğer öne çıkan ortak nokta ise Tamiller ve Kürtlerin Avrupa’da ‘siyasal aktivizm’ sürdürüyor olmasıdır. Aktivizm tanımlamasını biraz daha

detaylandıran yazarlar, hem Kürt hem de Sri Lankalı diasporaların protesto yöntemini kullandığını vurgulamıştır. Bu anlamda her iki diasporanın da açlık grevleri ve anavatanda olan herhangi bir olayı siyasal ya da ‘insani dram’ olarak nitelendirme eğilimlerinin benzer olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun analizi için yazarlar, bahsi geçen diasporaların propaganda ve protesto yapılarının anlamını incelemiştir.

Ortaya çıkan en temel sonuçlardan anlaşılacağı üzere; devletsiz diasporalar, propaganda vb. araçları kullanarak ev sahibi ülkenin hükümetinin ve devletin dikkatini çekmeyi amaçlamaktadır. Bu anlamda PKK’nın Kürt diasporası üzerindeki rolü, gerçekleştirilen protesto vb. eylemlerin amaçları ve etki kapasitesi bakımından ele alınmıştır. Yazarlar bu durumu daha da detaylandırarak, 1980’lerde STK’ların ideolojik temayüllerle ortaya çıktığını irdelenmiştir. 1980’lerin ortalarından itibaren ise PKK’nın şiddet içerikli eylemlerini başlattığı vurgulanmıştır. 1990’larda PKK’nın şiddet içeren protestolar ve sokak kavgalarının Kürtlerin Almanların gözündeki imajını zedelediğine değinilerek, Alman siyasetçilerin ve vatandaşların Kürtlere çok iyi gözle bakmadığı vurgulanmıştır. Bu durumu tersine çevirmek adına PKK ile ilintili Kürt organizasyonlar 1990’ların sonlarından itibaren STK görünümüne bürünmüştür. Bu yapılar halihazırda "kriminal" olma özelliklerini hissettirmeye devam etmektedir.

Kürt milliyetçiliği konusu da yazarlar tarafından etraflıca ele alınan bir diğer önemli olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kürt milliyetçiliğinin ev sahibi ülkede aşırı grupların tesiri altında gelişmiş olması; anavatan olarak tanımlanan Türkiye için tehdit oluşturmaktadır. Diğer taraftan Türkiye’de PKK’lı olduğu tespit edilen pek çok kişinin diasporada bulunan Kürtler için de tehlike arz eden tarafları mevcuttur. Bunun en önemli örneklerinden birisi ‘siyasi sığınmacı’ statüsünün

Türkiye’de PKK’lı olduğu tespit edilen ve daha sonra Avrupa’ya kaçan kişilerce kullanılması durumudur. Bu anlamda Avrupa’nın ‘siyasi sığınmacı’ statüsü gibi kolaylaştırıcı araçları PKK’lılar için bir kalkan görevi görmektedir. Ayrıca bu statünün verdiği imkanlarla PKK’lılar Kürt diasporasını kolayca Kürt milliyetçiliği üzerinden etkisi altına alabilmektedir. Özellikle bu durumu 1970’lerin sonundan beri yürüten PKK’lılar, 1980’lerin başından itibaren protesto vb. eylemlerin tamamını PKK’nın ‘Avrupa Bürosu’ tarafından sürdürmüştür. Tam bu noktada yazarlar Avrupa Bürosu olarak tanımladıkları kavramın içeriğini doldürmemiş, sadece bu birimin PKK’nın hangi stratejik hedeflerine hizmet ettiğinden bahsetmiştir.

Avrupa Bürosu’nun stratejik önemi haiz aktivitelerine bakılacak olursa; birinci sırada ‘eleman devşirme’ ya da simsarlık olarak adlandırılan faaliyetler yer almaktadır. İkinci sırada ise Avrupa’ya göç yolu ile gelen Kürt göçmenler ve Lübnan ile çevresindeki kamplarda eğitim görmüş militanların yürüttüğü "sosyal faaliyetler" gelmektedir. Bu faaliyetlerin başında kamunun ve medyanın Kürt sorununa dair bilgilendirilmesi meselesi gelmektedir. PKK’nın Avrupa ülkelerindeki stratejik hedefleri arasında ayrıca Kürtler üzerinden finansal güç elde etme, gençlerin radikalleştirilmesi ve PKK’ya dâhil edilerek terör eylemleri gerçekleştirecek silahlı eylem kapasitesine ulaşması gibi amaçlar söz konusudur. Sonuç itibari ile yazarlara göre Kürt diasporası üç özelliğe sahiptir. İlki Kürt diasporasının kendi kültür ve siyasal bağlarını Avrupa’da koruması meselesidir. İkincisi Kürt diasporasının Kürt milliyetçiliği etrafında toplanmaya meyilli oluşudur. Son olarak Kürtler bölgeye gelen çok sayıda PKK’lının birincil hedef kitlesini teşkil etmektedir. Son özelliği detaylandıran Başer ve Swain, Avrupa’da bulunan Kürtlerin ‘devletsiz diaspora’ olmasının, Kürtleri açık hedef yaptığını öne sürmüştür. Nihai kertede çalışma

PKK'nın Kürt diasporasını Kürt milliyetçiliği üzerinden kendi çatısı altında aktif hale getirmeye çalıştığına vurgu yapmıştır (Baser ve Swain 2010).

Başer ve Swain'in çalışmasına farklı bir perspektif getiren Vera Eccarius-Kelly, *Political Movements and Leverage Points: Kurdish Activism in the European Diaspora* adlı çalışmasında AB ülkelerinde bulunan diasporalar içerisinde Kürt aktivizminin siyasal hareketini ele almıştır. Bu aktivizmin nedenlerini Türkiye'deki siyasi ve askeri kırılmalara bağlayan yazar, Batı Avrupa'ya göçen PKK'lıları 'Kürt Radikalleşmesi' çerçevesinde değerlendirmiştir. Ayrıca Kelly tam da bu noktada Swain ve Başer'in çalışmasını birkaç adım daha ileri taşıyarak PKK'yı 'Kürt aktivistler' grubu vb. şekilde nitelendirerek, Türkiye'den AB ülkelerine kaçan örgüt mensuplarının AB mekanizmaları içerisinde bulduğu siyasi fırsatları kendi lehine kullandığına vurgu yapmıştır.

Kelly, Türkiye'deki ve AB'deki yapısal koşulların PKK'nın aktiviteleri üzerinde belirleyici olduğunu vurgulayarak, AB mekanizmalarının getirmiş olduğu 'kolaylaştırıcı' siyasi yapının PKK'yı ulus-üstü düzeye (supranational level) taşıdığına değinmiştir. Bunun yanında Türkiye'nin 1990'larda yürüttüğü terörle mücadele operasyonlarının yurtdışında da karşılık bulduğunu belirten Kelly, bu dönemde AB'nin PKK'ya yönelik baskıyı arttırdığını iddia etmiştir. Yazara göre AB'nin bahsi geçen mekanizması PKK'ya kritik fırsatlar sunmuştur. Bu fırsatlardan ilki ve daha az önem arz edeni PKK'nın Türkiye'yi ve bazı AB hükümetlerini protestolarla hedef alması durumudur. İkincisi ise PKK'nın tüm faaliyetlerini yürütmek amacıyla Kürt siyaseti-kültürü ve insan hakları temaları ışığında yürüttüğü 'kitle' kazanma çabalarıdır.

Kelly bu çalışmasında yöntem olarak ‘tartışmacı’ (argumantative) bakış açısını kullanmış olup, IRA ve ETA gibi terör örgütlerini PKK ile mukayese etmiştir. Nihai anlamda yazar, Türkiye’deki ve AB ülkelerindeki siyasi fırsat yapısını ele alarak PKK’nın önündeki engelleyici ve kolaylaştırıcı faktörlere değinmiştir.

Yazar, örgütün Kürt diasporası üzerine bina ettiği siyasi hareketin geleceğini tartışmıştır. Böylece örgütün Avrupa’daki faaliyetlerini açıklamaya çalışan yazar PKK’nın Avrupa’daki yapılanmasını ‘sosyal hareket organizasyonu’ olarak ele almıştır. Bu anlamda örgütün Avrupa’daki yapılanmasının terör örgütü olarak görülmesinden çok, ‘siyasal diaspora aktivizmi’ ışığında değerlendirilmesinin daha doğru olacağı iddia edilmiştir. Bunun bir sonucu olarak PKK, ideolojik bir dönüşüme girişmiş ve sosyalist ideolojiden Kürt ‘etnik kimliği’ ile özdeş hale gelmiştir. Böylelikle 1990’larla beraber PKK, insan hakları ve çevre örgütleri ile beraber anılmaya başlamıştır.

Sonuç itibari ile örgüt daha geniş bir kitleye seslenmeye başlamış ve kendi karakterini ideolojik anlamda Batı paradigması içerisinde eritmeye başlamıştır. Bu dönüşümün ‘siyasi fırsat yapısı’ içerisinde süregelen bir şekilde devam ettiği de belirtilerek, PKK’nın Türkiye, Almanya ve AB’de bulunan yapıları arasında karşılaştırmalı bir analiz yapılmıştır. Böylelikle PKK’nın önünü ‘açan’ ve ‘tıkayan’ fırsat yapısı derinlemesine tartışılmıştır. Yazar, çalışmanın analizini yapısalcı bir bakış açısı ile değerlendirerek, Avrupa’ya yönelik Kürt siyasal stratejisinin aslında Türkiye’nin güneydoğusunda Kürt dili eğitimi talebine dayandığını vurgulamıştır. Ayrıca bağımsız bir şekilde kurulmuş Kürt radyo ve televizyon istasyonları, Kürt siyasal partilerini meşrulaştıran yayın yapmaya da çalışmaktadır. Bu talepler ve girişimler Türkiye’nin AB’ye üye olmasının önünü tıkadığı gibi, Kürtlerin bu süreçte

belirleyici olduğu da çalışmanın nihai argümanları arasında yer almaktadır (Kelly 2010).

Shifting National and Ethnic Identities: The Kurds in Turkey and the European Diaspora adlı makalesinde Martin Van Bruinessen de AB ülkelerinde bulunan Kürt diasporasını ‘devletsiz diaspora’ üzerinden ele almıştır. Özellikle Kürt Sorununa odaklanan yazar, 1920’lerde ve 1930’larda yaşanan Kürt Sorununun 1990’larda boyut değiştirdiğini ve Türkiye’nin farklı sorunlarla karşı karşıya kaldığını iddia etmiştir. Yazara göre Türkiye’de 1920’lerde ulus-devlet inşa süreci başarı ile sürdürölmeye başlanmıştır. Fakat günümüzde bu gelişmeler tersine dönmüştür. Özellikle 20. Yüzyılın ikinci ve üçüncü çeyreğinde genel trend ‘Türkiye’nin Kürtleri’ üzerinden kurgulanmış olup, İran ve Iraklı Kürtlerin içinde buldukları devletlerin ‘ulus-devlet’ mottosuna uyum sağladıkları gözlemlenmiştir. Fakat bu durum 1970’lerde tersine işlemeye başlamıştır. Dünyada etnik-milliyetçi kalkışmalar Kürtleri de etkilemiştir. Böylelikle dünyanın değişen çevresi hızlıca devletlerin ulus-devlet araçlarını zayıflatmıştır. Böylelikle Kürt ulusalcı düşüncelerin ifade edilmesi daha kolay hale gelerek, Kürt milliyetçiliği güçlenmeye başlamıştır.

Buna karşılık yazar, ulus-devlet inşa sürecini tamamlayan Türkiye, İran ve Irak gibi ülkelerde bulunan Kürtlerin henüz bir devlete sahip olamadığını dile getirmiştir. Bahsi geçen devletlerin içinde bulunan Kürtlere yönelik baskı uygulandığını öne süren Bruinessen, böyleleri girişimlerin Kürt ulusal hareketlerinin çıkmasına ön ayak olduğunu iddia etmiştir. Öte yandan PKK’nın ‘Batı Avrupa’ ülkelerinde ortaya çıkışını ele alan Bruinessen, 1970’lerde Kürtlerin Batı Avrupa’ya göç etmeye başladığını vurgulamıştır. Yazar, Türkiye’de 1980 darbesinden kaçtığı iddiasıyla Batı Avrupa’ya gelen siyasi sığınmacıların Türkiye’de Kürt etnik hareketini uyandırmaya alışan PKK mensubu kişiler olduğunu belirtmiştir. Farklı

ülke örnekleri üzerinden dağınık bir örneklem uzayı çizen yazar İsveç, Almanya ve Fransa gibi ülkeler üzerinden PKK'nın eleman kazanma faaliyetlerini yürüttüğünü belirtmiştir. Eserde PKK'nın bu faaliyetlerinin yanı sıra Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan Kürt diasporasını Kürt diline dair yapılan eğitim, kitap yayını ve medya kanalları üzerinden örgütlemeye çalıştığından da bahsedilmiştir. Bunun yanı sıra PKK'nın Kürt diasporasının içindeki gençleri örgütleme yoluna gittiği ve böylelikle kimi gençlerin örgütün silahlı kanadına kimilerininse siyasi kanada hizmet etmek üzere yetiştirildiği makalede belirtilen örüntülerden birisidir.

Bruinessen ayrıca PKK'nın 1995 yılında Hollanda'da kurduğu ve daha sonra Belçika'da konumlandığı Sürgündeki Kürt Parlamentosu'nun (SKP) Kürt diasporasının AB ülkeleri nezdindeki tek temsilcisi olma yolunda ilerlediği vurgulamıştır. Nihai anlamda Bruinessen Kürt diasporasının PKK tarafından dil ve kültür öğeleri üzerinden örgütlenmeye çalışıldığına dikkat çekmiştir. Yazar bu ifadeleri desteklemek adına, 1983'te ve 1989'da sırasıyla Paris Kürt Enstitüsü ve Brüksel Kürt Enstitüsü'nün kurulmasını ve TV kanalı olarak ortaya çıkan MED-TV'yi örnek vermiştir. Bahsi geçen alanlarda AB ülkelerinde bulunan PKK yapılanmasının, Türkiye'deki uzantılarını desteklediği belirtilmiştir. PKK ve Kürt diasporasının iç içe geçmiş olgular olarak kullanılması göze çarpmıştır (Bruinessen 1998).

Benzer niteliğe sahip bir çalışmayı kaleme alan Aslı Ilgıt ve Özlem Kayhan Pusane *Countering insurgency: Turkey's policy toward the PKK's transnational dynamics in Europe* adlı makalesinde diaspora toplulukları ile terör grupları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla PKK'yı ele almıştır. Diaspora gruplarının terör örgütlerini desteklemede ve örgütlerin devamlılığını sürdürmede etkin bir 'dış' faktör olduğu makalenin temel argümanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ulus-aşırı

etnik topluluklar ve devlet politikaları arasındaki ilişkinin hala çalışılmamış olduğunu nitelendiren Ilgıt ve Pusane PKK'nın AB ülkelerindeki hareketini üç stratejik düzlemde işlemiştir. Birincisi karar vericilerin dış politikada karar vermelerini etkileyen bileşenlerine işaret etmektedir. İkinci düzlem dış politikada karar verme yetkisine sahip kurumların Kürt sorunu üzerindeki etki kapasitelerinin tartışıldığı boyuttur. Son düzlemde ise AB siyasi bağlamı, PKK'nın AB'deki uluslararası dinamikleri ve Türk siyaseti üçgeninde Türkiye'nin terörle mücadele stratejisinin oluşumu tartışılmıştır (Ilgıt ve Pusane 2018).

Kürtler, akademik diaspora yazını içerisinde neredeyse tüm yazarlar tarafından 'devletsiz' olarak tanımlanmıştır. Devletsiz Kürt diasporasının ortaya çıkardığı etkinin 'anavatan' ve 'ev sahibi' ülkeler boyutunda ele alındığı gözlemlenmiştir. Bu minvalde diaspora yazını içerisinde devletsiz olarak tanımlanan 'radikal' Kürt diasporasının 'anavatan' ve 'ev sahibi' ülkede stratejik iki amacı söz konusudur. Bunlar; özerlik yanlısı olma (otonomculuk) ve soyutlama taraftarlığıdır (izolasyon). Her iki strateji de yazarlar tarafından PKK yanlısı olan yani otonomcu ve izolasyon stratejisini takip eden AB'deki Kürt diasporası için kullanılmıştır.

3.3. Terörizm

PKK'nın Belçika ve diğer AB ülkelerindeki yapılanmalarını terörizm teorileri perspektifinden ele alan Nihat Ali Özcan ve Erol Kurubaş, hazırlamış oldukları çalışmalar ile akademik yazında örgüte dair neredeyse tüm boşlukları doldurmayı amaçlamışlardır. Bu anlamda her iki eser, örgütün AB ülkelerinde yürüttüğü stratejiyi betimlemiştir. Özcan ve Kurubaş'a göre örgüt AB ülkelerinden temin ettiği siyasi, ekonomik ve 'kitle' desteğini; sahibi olduğu silahlı kanadın meşru bir zemine oturması, terör eylemlerini sürdürebilmesi ve daha fazla militan devşirmesi için kullandığını belirtmiştir.

Nihat Ali Özcan, *PKK: Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi* adlı çalışmasında 2000'lere kadar PKK'nın adeta tüm yönlerini ele alarak örgütün gerek ideolojik arka planına dair tartışmalara gerekse de izlediği taktik-operatif saiklere vurgu yapmıştır. Çalışma çoğunlukla PKK'nın birincil kaynaklarına dayanmaktadır. Özcan öncelikle PKK'nın yürüttüğü eylemlerin ideolojik arka planına değinmiştir. Örgütün kurulduğu günden beri yürüttüğü silahlı eylemlerin teorik çerçevesi 'Uzun Süreli Halk Savaşı' çerçevesinde değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Özcan, PKK'nın taktik anlamda yürüttüğü bu eylem yönteminin esasında 'Birleşik Bağımsız Kürdistan' hedefini gerçekleştirmek için hizmet ettiğini ifade etmiştir. Bu sebeple Abdullah Öcalan'ın yazmış olduğu 'Kürdistan'da Zorun Rolü' adlı kitabı takip eden PKK, artık zor kullanmanın neden meşru olduğunu sıkı sıkıya benimsemiştir. Böylelikle Kürdistan'ın 'sömürge' olduğu ön kabulünden yola çıkan örgüt, 'ulusal kurtuluş siyaseti' için şiddet içeren eylemler uygulamayı çok daha meşru bir hale getirmeye çalışmıştır. Böylece şiddet ve terörün ortaya çıkaracağı 'korku' hedeflenen kitleyi şekillendirmede büyük rol oynayacaktır. PKK'nın tüm unsurları artık önu açık bir şekilde şiddet uygulamayı her fırsatta mubah görmeye başlamıştır.

PKK'nın ideolojik kırılmaları ve parti-ordu-cephe üçlemesinde örgütün geliştirdiği politikaları betimleyen yazar, kitabın son bölümünü örgütün uluslararası boyutuna ayırmıştır. Böylelikle İran, Suriye, Irak, Libya, Suudi Arabistan ve Avrupa ile PKK arasındaki ilişkinin nerede konumlandığına yakından mercek tutmuştur.

Özellikle Avrupa'daki PKK yapılanması üzerinde duran Özcan, üç başlık altında örgütün Avrupa'daki konumunu tanımlamıştır. İlki, PKK'nın Avrupa'da izlediği coğrafi örgütlenme modelidir. Bu modele göre PKK, Kürt diasporasını kontrol edebilmek amacıyla Avrupa'yı dört bölge ve yedi eyalete bölmüştür. İkinci olarak örgütün Avrupa'da yatay olarak örgütlendiği ve kitle oluşturmaya çalıştığı

organizasyonlar verilmiştir. Coğrafi bölgelerin her birinde örgütlenmiş organizasyonların amacı baskı grubu ortaya çıkararak hedef kitlesi olan Kürt diasporasına PKK'nın sesini duyurmaktır. Böylelikle PKK, bir yandan Avrupa'daki çalışmalarını hızlandırmış öte yandan Türkiye'deki siyasi ve silahlı eylemleri için kaynak oluşturacak çalışmalara devam etmiştir. Bunun belirgin sonuçlarından biri de Türkiye'de eylem gerçekleştiren PKK'lı ekibin şehir çatışmaları yapan gruplara Avrupa'dan yardım gönderdiği Özcan tarafından belirtilmiştir. Buna ek olarak diplomasi faaliyetlerini Avrupa'da yürüten PKK, 700 dolayında Avrupalı parlamenterle görüşme sağlamış ve 1993 itibari ile hükümetler düzeyinde ilişkiler geliştirmiştir. Örgüt bir taraftan basın yayın faaliyetlerini de yürütmüştür. Örgütün ideolojik çizgisi bağlamında önemli olan bu aktiviteler bir süre sonra sonuç vermiş ve "Serxwebun" adlı aylık PKK gazetesi yayınlanmaya başlamıştır. Tüm bu faaliyetler içerisinde yazar PKK'nın 'mali' kaynaklarına daha fazla önem vererek, örgütün para kaynağının ana merkezinin Avrupa olduğunu vurgulamıştır. PKK'nın gerek gönüllü gerekse de zorla para topladığı dile getirilmiştir. Ayrıca toplanan para, PKK'nın o dönem merkezi olan Şam'a aktarılmaktaydı. PKK'nın mali kaynaklarını ilerleyen satırlarda detaylandıran yazar; aidat toplama, Avrupa'ya işçi getirme ve insan kaçakçılığının önemini belirtmiştir. Buna ek olarak örgütün uyuşturucu ticaretinden de gelir elde ettiğini öne sürmüştür.

Özcan, PKK'ya dair hazırladığı çalışmasında örgütü tüm yönleri ile ele alarak AB ülkelerinde yapılanmış PKK organizasyonlarını, faaliyetlerini ve bu tarz bir yapının PKK'nın doğduğu ülke olan Türkiye üzerinde ne gibi etkiler ortaya çıkardığını tartışmıştır. Bu çalışma, PKK'yı 'Maoist Halk Savaşı' çerçevesinde değerlendirmiştir. Türkiye'de ve yakın çevresindeki KCK terör yapılanmasına dâhil olan grupların halka sirayet etme çalışmaları 'cephe' oluşturma çabası olarak

değerlendirilirken; Avrupa'daki PKK yapılanması 'cephe gerisi üs' olarak nitelendirilmiştir. Bu yolla örgüt gerek Türkiye'deki faaliyetlerini destekleyecek kaynağı bulmuş gerekse de uluslararası ortamda kendini meşrulaştıracak zeminin ortaya çıkmasına ön ayak olmuştur (Özcan 1999).

Türkiye dışında yaşayan Kürtlerin durumlarını ele alan Erol Kurubaş ise *Kürt Sorunu'nun Uluslararası Boyutu ve Türkiye Cilt I-II* adlı eserinde Kürt Sorunu'nun farklı grup ve devletler tarafından uluslararası düzleme taşındığına değinmiştir. Kurubaş, 19. Yüzyılda Avrupalı devletlerin, Kürtlerle ilişkilerini 'isyanlar' aracılığıyla kurmaya başlaması ile birlikte, bahsi geçen devletlerin 'Kürt Sorunu'na uluslararası boyut kazandırma çabalarına dikkat çekmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası Barzani ailesinin Kürt grupları bir çatı altında toplama girişimlerinin 1970'lere değin sürdüğü ve 1970'lerden sonra özellikle sol ideolojiye sahip grupların Kürtleri temsil etmek adına farklı iddialarla ortaya çıktığı bu çalışmada vurgulanmıştır.

İkinci cildinde PKK'nın uluslararası etkinliklerine değinen Kurubaş, PKK'nın Kürt Sorunu üzerinden kendini meşrulaştırma çabalarına kısaca vurgu yapmıştır. Yöntem olarak tarihsel bir anlatıyı takip eden Kurubaş'ın bu çalışması teorik bir çerçeveye sunmaktan çok betimleyicidir. Bu bağlamda PKK'nın uluslararası boyut kazanma sürecini detaylandırdıktan sonra, Kurubaş, örgütün 'Yurtdışı'na yönelik stratejisini açıklamıştır

Kurubaş, PKK'nın yurtdışı stratejisinin iki hedefi olduğunu da belirtmiştir. Bunlardan ilki, PKK'nın siyasallaşma çabalarıdır. PKK siyasallaşma gayretlerini Türkiye karşıtı örgütler üzerinden kurgulamaya başlamıştır. Akabinde Uluslararası Kürt Konferansları aracılığıyla AB başta olmak üzere farklı platformlarda lobi

faaliyetleri kuran örgüt, şemsiye/çatı yapılanmaları, kültür, medya ve dil enstitüleri kurarak kitle kazanma yolunu tutmuştur. Ek olarak PKK'nın Kürtler üzerinde uluslararası tek temsilci olma çabasının yine Kürt sorunu çerçevesi ile yürütüldüğü vurgulanmıştır. PKK'nın uluslararası platformlarda meşrulaştırılması ve Kürtleri tek temsil eden mercinin örgüt olduğu kanısı bahsi geçen stratejik hedefte ağır basmaktadır.

Örgütün ikinci stratejisi ise elde edilen 'kitle'nin, örgütün farklı coğrafyada bulunan uzantılarının yaptığı terör eylemlerine nasıl hizmet ettiği ile alakalıdır. Para temini, kara para aklama, uyuşturucu kaçakçılığı, eleman devşirme ve silah kaçakçılığı, örgütün terör stratejisinde rol oynayan unsurlar olarak tanımlanmıştır. Bu noktada Türkiye'de örgüt tarafından gerçekleştirilecek terör eylemlerinin kaynağının temininin AB ülkelerinden rahatlıkla sağlandığı sıklıkla vurgulanan iddialar arasında yer almaktadır. Fakat Kurubaş, PKK'nın yurtdışına yönelik hedeflerini genel bir çerçeve üzerinden sunmuş olup AB özelinde ya da AB'ye üye ülkelerde örgütün yürüttüğü faaliyetlere değinmekten kaçınmıştır. Böylece bir örneklem uzayı eksikliği kendini göstermiş ve farklı ülkelerin öne çıkan çeşitli yanları ele alınarak kavramsallaştırmadan uzak bir çalışma ortaya çıkmıştır.

Yazar, PKK'nın AB ülkelerine yönelik stratejisini genel-geçer ifadelerle belirtmiştir. Ayrıca PKK'nın Türkiye'ye karşı ürettiği neredeyse tüm argümanların arka planının 'Kürt Sorunu'na dayandığını belirten Kurubaş, böylece PKK'nın meşru bir yapıya büründüğünü belirtmiştir. Hâlbuki PKK'nın kendisini 'zor' kullanarak Kürt diasporası ile özdeşleştirdiği ve Kürt Sorunu olarak bahsedilen hususun örgütün propaganda araçları ile sıklıkla 'ajite' edilen bir terim olduğu daha önceki akademik çalışmaların öne sürdüğü argümanlardan anlaşılmaktadır. Bu anlamda AB üyesi bir ülkede bulunan PKK yapılanması daha etraflıca ele alınmalıdır. Bu yolla PKK'nın

diaspora stratejisi ve yapmış olduğu faaliyetlerin hangi boyutlar içerisinde değerlendirileceği de kolaylıkla belirlenmiş olacaktır (Kurubaş 2004).

Özcan ve Kurubaş'ın eserleri PKK'nın AB ÷lkelerindeki stratejilerini dönemin hakim paradigmaları etrafında ele almıştır. Özcan örgütü taktik-operatif yöntemleri üzerinden kavramsallaştırırken; Kurubaş ise PKK'nın 'siyasi' hedefleri olduğunu vurgulayarak, örgütün 'Kürt Sorunu' üzerinden kendini meşrulaştırma çabasını incelemiştir. Her iki eser akademik yazında başucu kitabı olma özelliğini taşımaktadır. Fakat gerek yayımlandıkları tarihler gerekse de 2018 itibari ile açık kaynak kullanımının yaygınlaşması; PKK'nın AB ÷lkelerindeki yapılarına dair hazırlanan çalışmaların güncellenmesi gerektiğine işaret etmektedir.

3.4. Ulus-aşırı Oluşumlar

PKK'nın Belçika'ya yönelik diaspora stratejisinin ortaya çıkmasında, örgütün 'ulus-aşırı' olma çabası etkili olmuştur. Aslında örgüt her açıdan 'dış destek' sağlamayı amaçladıkça ulus-aşırı olma özelliğini arttırmış; ve önce 'kitle' kazanma yolunu tutmuştur. Örgütün kitle kazanma çabalarında Kürt diasporasının radikal kanadı ve Belçika'daki yerel gruplar önemli bir hedef kitle olmuştur. Ulus-aşırı karaktere bürünme amacıyla örgüt, ulus-aşırı oluşumlarını ideoloji ve dil tabanı üzerine kurmuştur.

PKK'nın Belçika'da bulunan yapılanmasına dair Lenka Berkowitz ve Liza M. Mügge tarafından hazırlanan *Transnational Diaspora Lobbying: Europeanization and the Kurdish Question* adlı çalışma ise PKK, Türkiye'nin AB müzakereleri ve Kürt Sorunu üçgeninde geçen diaspora ve lobi faaliyetlerini ele almıştır. Türkiye'nin AB ile müzakerelerinin Türkiye'de bulunan etnik azınlıkların haklarına olumlu etkisi olduğu yönünde bir iddia ile başlayan yazarlar, Avrupa'da bulunan Kürt

diasporasının geliştirdiği lobi faaliyetleri ve Avrupalılaşma ekseninde çeşitlenen Kürt lobilerinin bakış aıllarını ele almıştır. Tıpkı Kelly, Başer ve Swain gibi yazarların kullandığı ereve olan siyasi fırsat yapısını bu çalışmada da görmekteyiz.

Berkowitz ve Mügge, Kürt lobisinin stratejisini ve organizasyonunu ‘Avrupalılaşma’ yaklaşımı üzerinden anlamaya çalışmıştır. Ulus-aşırıcılık ve diaspora kavramlarının literatürde nasıl tanımlandığı üzerinden bir başlangıç yapan yazarlar, Kollektif Hareket erevesi yaklaşımının; ortak beklenti paylaşımı ya da uygun davranışın standart normları ile benzer olduğunu vurgulayarak sözü aktivistlere getirir. Çalışmaya göre aktivistler aslında kollektif hareket erevesi işığında kendi sınırlarını ve ‘teki’yi belirleyebilmektedir. Bu anlamda çalışma örnek olarak seçtiği Belçika’daki PKK’lı yapıları ‘temel erevesi’ (master frames) işığında değerlendirerek temalar ve düşüncelerin, hareketlerin ortaya çıkışındaki etkisini ne sürmüştür. Kürt aktivistlerin destekçi kazanmak ve AB nezdinde meşruluk elde etmek gibi hedeflerinin, örgütün ‘kollektif hareket çerçevesine’ işaret etmektedir. Öte yandan bununla ilintili olarak ereve köprülemesi (frames bridging) terimi kullanılarak aktivistlerin kendi potansiyel destekçilerine ulaşabileceği de yazarlar tarafından ortaya atılan bir diğer argüman olarak karşımıza çıkmaktadır. ereve köprülemesi yöntemi ile hareket eden PKK’lı grupların, Kürtleri hem ulusalcı hem de AB paradigmasına uygun bir ereve ile yanına çekebildiği vurgusu yapılmıştır. Bu yolla, yapılan PKK propagandasının meşru bir zeminde konumlandırıldığı anlaşılmaktadır.

Berkowitz ve Mügge, PKK rneği üzerinden ulus-aşırı diaspora lobilerinin siyasi ve söylemsel fırsat yapısı içerisinde hareketlerini incelemiştir. Fakat ncesinde Türkiye’de ortaya çıkan Kürt sorununun temellerine değinen yazarlar, 1923’te Türkiye’de cumhuriyet sisteminin kurulması ile Kürtlerin ifade özgürlüğü, etnik

tanınma, kimlik ve kültür gibi konularda taleplerinin olduğunu iddia etmiştir. Bu dönemde Kürtlerin taleplerinden dolayı baskılandığı da vurgulanmıştır. Fakat 2002, 2005 ve 2009'da AK Parti hükümetlerinin Kürt sorununa yönelik attığı adımlar AB nezdinde karşılık bulmuş ve güçlü diplomatik bağlar tesis edilmiştir. Tam bu dönemde Brüksel'de Kürt organizasyonları lobi faaliyetlerini hızlandırmıştır. Böylelikle yukarıda detaylandırılan talepleri AB nezdinde de dile getirme fırsatı ortaya çıkmıştır. Fırsatları değerlendiren Kürt gruplar Kürtlerin temsilcisi olma yolunda önemli bir rolü üstlenmiştir. Buna ek olarak organizasyonlar içerisinde bulunan aktivistlerin yeni durumlara adapte olmada gösterdiği organizasyonel esneklik, kurumsal anlamda ele alınmıştır. Bahsi geçen çalışmada Brüksel'de bulunan KON-KURD, KNK, Kürt Enstitüsü ve Barış ve Demokrasi Partisi'nin Brüksel uzantısı (BDP) ele alınarak, bu kurumların Kürt Sorununa olan yaklaşımlarındaki farklılıklar tartışılmıştır. Sonuç olarak yazarlar, Kürt diasporasını yönlendirmeye çalışan bu organizasyonların; Türkiye'de insan haklarının ve demokrasinin ilerlemesi gibi ortak değerlere sahip olduğunu fakat bunları ifade etmede sıkıntı yaşadıkları belirtilmiştir. Ayrıca kurulan her bir yapının farklı bir amaç için kurulduğunu ve bu farklılığın Kürt sorununa olan yaklaşımlarına da yansıdığı ifade edilmiştir. Sonuç itibari ile bu çalışma AB ekseninde PKK'nın elde ettiği fırsatları nasıl kullandığına dikkat çekmiş olup pek çok akademik boşluğu içinde barındırmaktadır. Özellikle örnek olarak alınan dört yapı üzerinden yürütülen bu çalışmada PKK Kürtler ile özdeşleştirilmiştir. Fakat buna dair bir gerekçe sunulmamış olup, sadece adı geçen grupların 'Kürt' olduğu nitelendirilmesi yapılarak derin bir tartışmadan kaçınılmıştır. Bu yapıların PKK'ya 'sempati'si olduğu ve aralarında 'resmi olmayan' işbirliğinin mevcut olduğu iddia edilmiştir (Berkowitz ve Mügge 2014).

Gabriel Sheffer başka bir eseri olan *Diaspora Politics: At Home and Abroad*'da Japonlar, Yahudiler, Filistinliler başta olmak üzere Kürtleri de etnik-ulusal diasporalar olarak tanımlamıştır. Kürtlerin bir millet ya da etnik grup olarak tanımlanabileceğini belirten yazar, aynı zamanda 'devletsiz diaspora' kategorisinin Kürt diasporası için uygun bir ifade olduğunu belirtmiştir. Devletsiz etnik-ulusal diasporaların ise daima bağımsız bir ulus devlet arayışında olabileceği de önemle vurgulanmıştır. Bu durumdan yola çıkarak kimi devletsiz diasporaların aslında 'yapay' sınırları içerisinde yaşadığını ve kendi özüne dönme çabalarının hep var olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca devletsiz ulusal-etnik diasporaların tarihsel 'anavatan'larından uzakta bir yerde yaşamaları sonucu, diaspora toplulukları yolu ile ev sahibi ülkede bir hareketlilik meydana getirme çabalarının sürekliliği de irdelenmiştir. Devletsiz diasporaların bu anlamda siyasi önemi gittikçe yükselmektedir. Bunun en belirgin örneklerinden birisi devletsiz diasporaların sahip olduğu ulus-aşırı ağlar sayesinde ev sahibi ülkeden anavatanı kolayca hedef alabilmesidir.

Sheffer bu eserinde 'etnik olmayan ulus aşırı oluşumlar' kavramına da yer vermiş ve onların davranışlarını kategorize etmiştir. Yazara göre etnik olmayan ulus aşırı oluşumlar 'günümüz diasporalarının ortak tasviri' başlığının alt kategorilerinden birisidir. Bu kategoriye göre etnik-ulusal diasporaları anlamak için, ortaya çıkan ulus-aşırı ve diaspora yani kopuntu olma özelliğini haiz oluşumların anlaşılması gereklidir. Bu anlamda etnik olmayan ulus-aşırı oluşumlar Sheffer'a göre dört türden oluşmaktadır. Bunlar; küresel inançlar, siyasi ideolojik yayılma, ulus aşırı dil toplulukları ve küresel gençlik kültürü olarak tasnif edilmiştir. Buradan anlaşılacağı üzere diasporaların sadece etnik ya da inanç merkezli olması gerekmemektedir. Aynı

zamanda diasporalar siyasi, ideolojik vb. motivasyonlarla da ortaya çıkabilirler (Sheffer, *Diaspora Politics At Home Abroad* 2003).

Etnik olmayan ulus-aşırı oluşumların hangi türlerinin günümüzde diaspora olarak anıldığı Sheffer tarafından tanımlanmış olsa da, bu oluşumların işlevlerine dair daha detaylı bilgiyi ‘ulus aşırı savunmacı ağlar’ literatürü içerisinde bulmak mümkündür. Margarete E. Keck ve Kathryn Sikkink bu durumda ulus aşırı savunmacı ağların hareketliliklerini ortaya koymadan önce, bu kavramı *Activist Beyond Borders* adlı eserlerinde ‘ağ’ teriminin seyahat ettirilmesi olarak tanımlayarak, farklı coğrafyalarda bulunan ağların birbirine bağlanması durumu olarak özetlemişlerdir. Böylece ulus aşırı savunmacı ağların küresel dünyada hızla yayıldığını vurgulayan yazarlar, bu oluşumların baskıya maruz kaldığı anda ‘bumerang stratejisini’ takip ettiğini belirtmiştir. Anavatanda bulunan ‘siyasi fırsat yapısı’nın kapalı olması sonucu ulus aşırı savunmacı ağlar devreye girerek, bumerang stratejisini uygulamaya yönelirler. Böylelikle uluslararası ortamda ilişkide oldukları ağlar ile iletişime geçip onlara bilgi veren bu oluşumlar, hedef ülke/anavatana yönelik baskıyı başka bir ülke üzerinden gerçekleştirme kapasitesini elde etmiş olurlar. Yazarlar bu durumu bumeranga benzeterek ulus aşırı savunmacı oluşumların hareketliliğine dair bir kavramsallaştırma oluşturmuşlardır (Keck ve Sikkink 1998).

PKK’nın Belçika’daki yapılanmasını ulus-aşırı olarak tanımlayan Berkowitz ve Mügge bu kapsamda örgütün oluşumlarını Kürt diasporası ile özdeşleştirmiştir. Bu noktada PKK’nın Belçika’daki liberal paradigma içerisinde hareket ettiğini dile getirmiş ve örgüt ile ilişkili gruplar olan KON-KURD, KNK, Kürt Enstitüsü ve Barış ve Demokrasi Partisi’nin (BDP) Kürtleri temsil ettiğini iddia etmiştir. Öte yandan Sheffer, modern diasporaların kabaca ‘etnik olmayan ulus-aşırı oluşumlar’

kapsamında bulunan; küresel inançlar, siyasi ideolojik yayılma, ulus aşırı dil toplulukları ve küresel gençlik kültürü olarak kategorize edilebileceğini vurgulamıştır. Bu bağlamda ‘etnik olmayan ulus-aşırı oluşumlar’ın işlevleri ise Keck ve Sikkink’in geliştirdiği ‘ulus-aşırı savunmacı ağlar’ yaklaşımı ışığında detaylandırılmıştır. Sheffer’in modern diasporaları, ‘ulus-aşırı oluşumlar’ olarak tanımlamasına paralel bir tanım ortaya atan Keck ve Sikkink, ulus-aşırı oluşumların ‘savunma’ rolünü haiz olduğunu belirterek; ulus-aşırı savunmacı ağları, aynı ideoloji ya da amaca hizmet eden ve farklı coğrafyalarda (anavatan-ev sahibi ülke) bulunan mekanizmalar olarak tanımlamıştır. Bu oluşumların ‘anavatan’ ve ‘ev sahibi’ ülkedeki ‘siyasi fırsat yapısı’nın açık ya da kapalı olmasına bağlı olarak bumerang stratejisini izleyebileceği, Keck ve Sikkink tarafından vurgulanmıştır.

3.5. Değerlendirme

Bu tez öncelikle yukarıda etraflıca ele alınan eserlerin öne sürdüğü argümanların ışığında PKK’nın AB ülkelerindeki yapılanmalarına dair farklı bir bakış açısı getirmeyi amaçlamaktadır. Akademik yazında Kürt diasporası ve PKK’ya dair tespitlerden bir kısmı kabul edilecek olup, böylece yeni bir perspektif sunulacaktır.

Bu çalışmanın ön hazırlık ve yazım süreçlerinde PKK’nın Belçika’daki yapılanmasına dair elde edilen veriler; akademik yazında konuya dair ele alınmış kimi eseri ‘etkisiz’ kılarken kimilerini de tasdiklemiştir. Bahsi geçen eserlerin bu çalışmada neden kabul edilmediklerine bakılacak olursa;

Swain ve Başer, AB ülkelerindeki PKK’lı yapıların her bağlamda Kürt diasporası ile paralel hareket ettiğini dile getirmiştir. Bu noktada yazarlar, Kürt diasporasının radikal bir kanadının olduğunu göz ardı etmiş ve Kürtleri sadece

‘devletsiz diaspora’ olarak nitelendirmiştir. Bu durum Kürt diasporasının tamamını PKK ile özdeşleştiren bir argümana kapı açmıştır. Fakat PKK’yı oluşturan ‘kitle’ arasında hem Kürt diasporasının radikal kanadı hem de yerel gruplar mevcuttur.

Vera Eccarius-Kelly ise PKK’yı ‘Kürt aktivistler’ olarak tanımlamıştır. Bu tanımdan yola çıkarak Kelly, PKK’nın bir ‘Kürt’ hareketi olduğunu belirterek, örgütün ideolojik kabullerini göz ardı etmiştir. Hâlbuki PKK, neredeyse tüm coğrafyalarda 1990’lara kadar Marksist-Leninist ve Pan-Kürtçü bir ideolojiyi benimsemiştir. Ayrıca ABD ve AB tarafından, PKK’nın ‘terör’ eylemleri gerçekleştirdiği bilinmektedir. Kelly bunu dikkate almaksızın, PKK’yı Liberal paradigma içerisinde değerlendirmiş ve 1990’lar itibari ile örgütün gerçekleştirdiği AB’deki ‘protesto’ ve Türkiye’deki ‘şiddet’ eylemlerine odaklanmıştır.

Pusane ve Ilgıt, PKK’nın AB ülkelerindeki yapılarını makro düzeyde ele alarak, örgütün devletlerarası ilişkilerdeki rolünü ele almıştır. Bu anlamda PKK’nın Kürt Sorunu’na yaklaşımının AB’deki ve Türkiye’deki karar vericileri nasıl etkilediği bahse konu olmuştur. Pusane ve Ilgıt’ın bu noktada PKK’nın sadece Kürt diasporasından destek aldığını ön plana çıkarması ve devletlerarası ilişkilerde karar vericilere odaklanması; örgütün AB ülkelerinde kurduğu ulus-aşırı savunmacı ağları arka plana itmektedir.

Berkowitz ve Mügge, Pusane ve Ilgıt’ın bıraktığı ‘ulus aşırı oluşumlar’ boşluğunu doldurmuştur. PKK’nın, Türkiye’deki ve Belçika’daki siyasi fırsat yapılarının etkisi sonucu; örgütün Türkiye’deki yapılarını Belçika’ya taşımak zorunda kaldığını belirten Berkowitz ve Mügge, bu noktada KON-KURD, KNK, Kürt Enstitüsü ve BDP gibi kurumlar üzerinden Kürt Sorununun AB kurumlarında nasıl ele alındığını incelemiştir. Yazarlar bu oluşumların PKK ile bağının olduğunu

dile getirmemiştir. Fakat gerek bu yapıların eylem konuları açısından gerekse de yürütme kadrolarının PKK ile ilişkisi olduğu ispatlanmıştır. Bu yüzden PKK'nın ulus aşırı oluşumlarından çok 'Kürtlerin ulus aşırı oluşumu' nitelendirilmesi yazarlar tarafından tercih edilmiştir.

Bahsi geçen ve kimi argümanları reddedilen eserler yukarıda gerekçeli bir şekilde sıralanmıştır. Bu eserlerin argümanlarının bir kısmının kabul edilmemesinin üç nedeni söz konusudur. Birincisi PKK'nın Belçika ve/veya AB ülkelerindeki yapılarının karakterinin tanımlanmamış olmasıdır. Bu noktaya kadar ele alınan eserlerde "PKK'nın Belçika'da bulunan organizasyonlarının kitlesinin niteliği nedir?" sorusuna cevap bulunamamıştır. İkinci sorun ise niteliksel bir tanım olmaksızın bahsi geçen tüm grupların 'Kürt' olarak adlandırılması ve PKK'nın Kürt diasporası üzerinde kurduğu baskının dolaylı yoldan meşrulaştırılmaya çalışılmasıdır. Üçüncüsü ise PKK ile ilgili yapıların Belçika ve/veya AB ülkelerinde sadece Kürt Sorunu ile özdeşleştirilmesidir. Fakat örgüt ilişkili yapıların Kürt Sorunu temasını kullanarak PKK propagandası yürüttüğü ortadadır. Bahsi geçen eserlerin 'sorunlu' yanları detaylandırılmıştır.

Akademik Yazın bölümü boyunca Resmi Belgeler, Diaspora, Terörizm ve Ulus-aşırı Oluşumlar başlığı altında incelenen teorik çerçevelerin bir kısmı ise kabul edilmiştir. Kabul edilen teorik çerçeveler bu çalışmada ele alınacak olan PKK'nın Belçika'da bulunan yapıları hakkında üç kapsayıcı açıklama sunmaktadır. Bu yaklaşımların neden kabul edildiğine bakılacak olursa; birincisi PKK'nın Belçika'daki yapısını oluşturan 'kitle'nin tanımlanmasıdır. Bu bağlamda örgütün Belçika'daki oluşumlarının karakteristiğini anlamak adına bir açıklama getirilebilecektir. İkincisi, örgütün Belçika'daki organizasyonlarının tasvir edilmesinin gerekliliğinden hâsıl olan; örgütün ne tür bir 'ulus-aşırı oluşum' olduğu

betimlenmiş olacaktır. Üçüncüsü, PKK'nın Belçika'da sahip olduğu ulus-aşırı oluşumların işlevlerinin incelenmesidir.

Kürt diasporasının halihazırda bir devlet uzantısı olmamasından mütevellit, Swain ve Başer'in, Sheffer'in ve Kelly'nin kabul ettiği 'devletsiz diaspora' kavramı Kürtler için kullanılacaktır. PKK'nın Belçika'daki yapılanmasının Kürt kanadı ise Sheffer'in öne sürmüştüğü 'diasporaların dört stratejisi' yaklaşımı üzerinden tanımlanacaktır. Bu bağlamda Sheffer'in dört stratejisinden ikisi olan 'otonom' ve 'izolasyon'; örgütü Belçika'da destekleyen radikal Kürt diasporasının izlediği stratejiler olarak kabul edilecektir. PKK'nın yayın organları olan Serxwebun ve ANF'dan; ve akademik yazından anlaşılacağı üzere PKK'yı AB ülkelerinde destekleyen Kürt diasporasının 'radikal' bir kanadı mevcuttur. Ek olarak örgütün Belçika'daki yapılanmasının yerel sol-milliyetçi gruplarla irtibatlı olduğu ve sık sık beraber eylem yaptığı da bilinmektedir. Bu açıdan PKK'nın Belçika'daki yapılarının 'devletsiz ve radikal' Kürt diasporası ve yerel gruplardan oluştuğu kabul edilmiştir.

PKK'nın Belçika'daki yapılanmasının oluşturduğu 'kitle'nin uluslararası resmi kurumlar ve bir kısım akademisyenler tarafından terör örgütü olduğu kabulü söz konusudur. Bu anlamda PKK'nın Türkiye ve çevresinde gerçekleştirdiği eylemler ve ABD'nin tanımlaması üzerinden örgüt, 'Yabancı Terör Örgütü' olarak ele alınacaktır. Bu tanımlamaya uyan; Nihat Ali Özcan ve Erol Kurubaş'ın da belirttiği üzere örgüt, Kürdistan adlı devleti kurmak amacı ile AB ülkelerinde bulunan Kürt diasporasına ihtiyaç duymaktadır. Bu çalışmaya göre PKK'nın bir amacı da AB'de 'kitle' kazanmak ve bu kitleyi kendi siyasi ve lojistik hedefleri için kullanmaktır. PKK'nın Belçika'daki diasporasını oluşturan diğer yerel gruplar da değerlendirildiğinde; Sheffer'in öne sürdüğü 'etnik olmayan ulus aşırı oluşumlar' yaklaşımı PKK'nın diaspora stratejisini tanımlamada temel çerçeveyi oluşturacaktır.

Bu yaklaşım içerisinde siyasi-ideolojik yayılma ve ulus-aşırı dil topluluklarının PKK'lılar tarafından Belçika'da bulunan Kürtleri ve diğer unsurları elde etmek için kurulduğu dikkate alınacaktır. Böylece PKK'nın Belçika'daki diasporasının sınırları çizilerek, örgütün oluşumları 'etnik olmayan ulus aşırı oluşum' olarak tanımlanacaktır.

PKK'nın Belçika'daki organizasyonlarının 'ulus aşırı oluşum' olarak tanımlanması ve belli siyasi-ideolojik hedeflerinin olması; 'ulus-aşırı savunmacı ağlar' tanımlanmasına işaret etmektedir. Bu anlamda Keck ve Sikkink'in öne çıktığı 'ulus-aşırı savunmacı ağlar' akademik yazınının, örgütün Belçika'daki yapılarının işlevlerini açıklamada yeterli olacağı değerlendirilmiştir. Ulus-aşırı savunmacı ağların siyasi fırsat yapılarına göre farklı stratejiler uygulayabileceğini söyleyen yazarlar, 'anavatan'da bulunan siyasi fırsat yapısının kapalı olması; ve uluslararası ortamda bulunan açık bir siyasi fırsat yapısının varlığının, ulus-aşırı savunmacı ağı 'Bumerang Stratejisi' izlemeye iteceğini belirtmiştir.

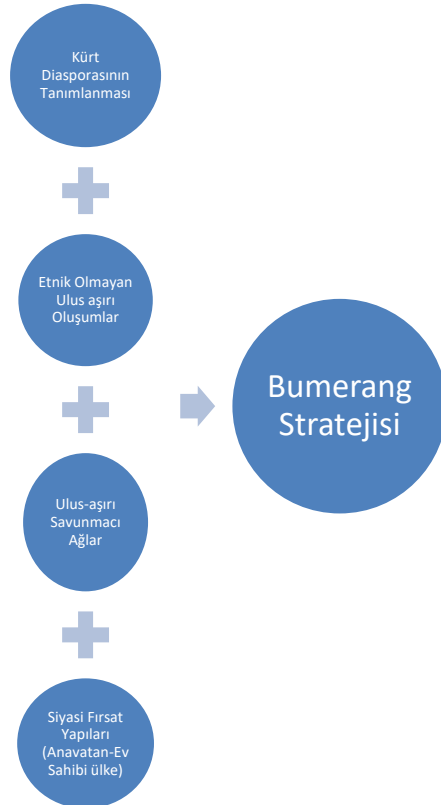
PKK'nın Belçika'da bulunan yapılanmasını 'etnik olmayan ulus aşırı oluşum' olarak ele alan bu çalışma, Keck ve Sikkink'in ulus aşırı savunmacı ağlar için ortaya attığı 'Bumerang Stratejisi'ni PKK'ya uygulayacaktır. Bu bağlamda PKK'yı Bumerang Stratejisi uygulamaya iten; Türkiye'deki, Belçika'daki ve AB içerisindeki "siyasi fırsat" yapıları 'hukuksal' ve 'siyasal' düzlemlerde ele alınacaktır. Akabinde Türkiye'deki ve Belçika'daki; Parlamento, STK ve medya düzeylerinde PKK'nın aktiviteleri tartışılacaktır.

BÖLÜM IV

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu çalışmanın kuramsal çerçevesi üç temel yaklaşımı içinde barındırmaktadır. Bunlar; devletsiz diasporaların izlediği stratejiler, etnik olmayan ulus-aşırı oluşumlar ve ulus-aşırı savunmacı ağların işlevleridir. Belçika’da bulunan Kürt diasporasının karakterini Gabriel Sheffer’in geliştirdiği otonom ve izolasyon stratejileri üzerinden tanımlanacaktır. Bu tanımlar üzerinden; Kürt diasporası ‘modern devletsiz diaspora’ olarak tanımlanacak olup, bir kısım radikal Kürtlerin izolasyon ve otonom stratejilerini izleyerek PKK’nın gerek ‘kitle’ gerekse de ‘sempatizan’ düzeyini oluşturduğu bu çerçeve aracılığı ile öne sürülecektir.

Şekil 4. 1. Kuramsal Çerçevenin Analitik Görünümü

Kürt diasporasının karakteri ve sınırlarının teorik çerçevesi verildikten sonra PKK'nın Belçika'daki örgütlerini anlayabilmek adına, Sheffer'in 'etnik olmayan ulus aşırı oluşumlar' yaklaşımı detaylandırılacaktır. Böylece örgütün Belçika'daki yapılanmasını etnik bir grubun ortaya çıkarmadığı, aksine örgütün kendi kurmuş olduğu siyasi-ideolojik, kültürel ve dil organizasyonları üzerinden etnik grupları ve yerel unsuları teşkilatlandığına inceleyecek olan teorik çerçeve verilmiş olacaktır. Böylelikle PKK ve Kürt diasporasını özdeşleştiren akademik çalışmalar 'yanlışlanacak' olup, örgütteki dönemsel ideolojik farklılaşma ve örgütün Belçika'daki kitlesinin kapsamını belirleyecek olan teorik sınırlar çizilecektir.

Bu kısımda verilecek olan son kuramsal yaklaşım ise PKK'nın Belçika'da örgütlediği kitleyi hangi amaçları için yönlendirdiğini anlamayı amaçlamaktadır. Bu anlamda Belçika'da 'etnik olmayan ulus aşırı oluşum' olarak hareket eden örgütün işlevlerini daha iyi anlayabilmek adına ulus-aşırı savunmacı ağlar akademik yazınına başvurulacaktır. Akabinde Bumerang Örüntüsüne atıf yapılarak, PKK'nın Belçika'daki stratejisinin inceleneceği kuramsal zemin açıklanacaktır (Şekil 4.1.).

4.1. Diaspora Kavramı ve Türleri

Diaspora kavramı Antik ve Orta Çağda ortaya çıkmış bir kavramdır. Kavramın sözlük anlamları farklı topluluklar üzerinden geliştirilmiştir. Örneğin; İsrail dışında ayırık halde bulunan Yahudiler, İsrail dışında yaşayan Yahudiler ve Asyalılar için; kendi vatanı dışında herhangi bir yerde bulunan ya da yayılan insan grubu, (Oxford Living Dictionaries 2018) üzerinden geliştirilen bir diaspora tanımı mevcuttur. Diaspora kavramının literatürde genellikle bir etnik grubun yerine ikame

edilecek şekilde kullanılıyor olması, sınırları muğlak bu kavramın tanımlanmasının gerekliliğine işaret etmektedir (Dufoix 2008).

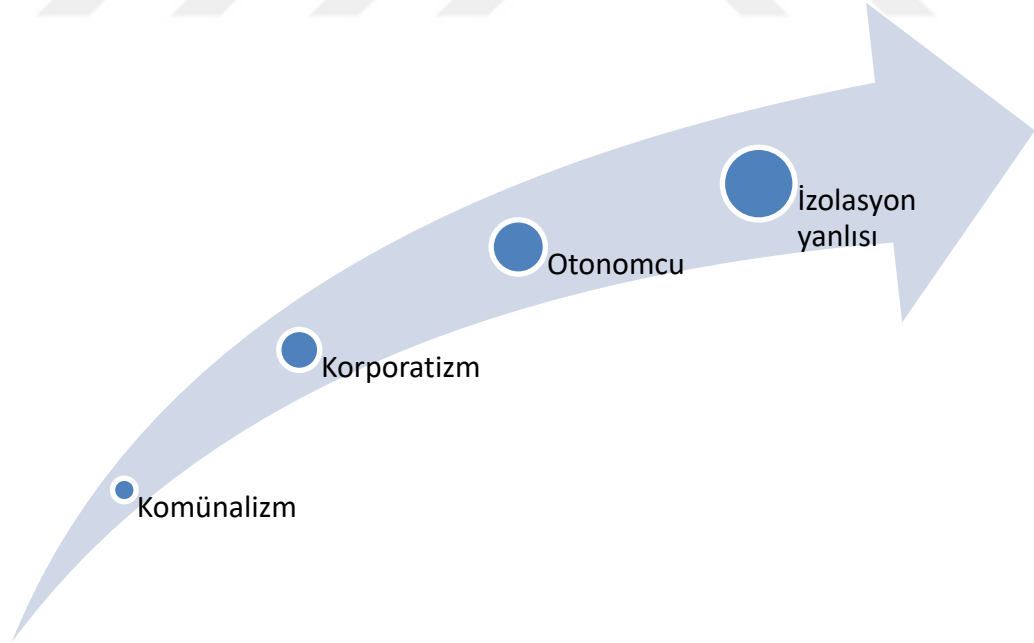
Klasik anlamda Scheffer'a göre diasporanın tanımı üç kriteri içinde barındırmalıdır. İlki, anavatanından ayrılan grubun kendi kimliğini gittiği ülkeye taşıması durumudur. İkincisi, bahsi geçen ayrılmış grubun kendi içinde birtakım organizasyonlara sahip olması gerektiğidir. Üçüncüsü, Scheffer'a göre esas parçadan ayrılıp başka bir ülkeye kendisini taşıyan grubun vatani ile bağlarını hala koruyor olması gerekmektedir (Faist 2010). Bu tanım 'klasik' bir tanımlama olup güncel diasporaların ne şekilde oluştuğuna cevap vermemektedir. Öte yandan, bahsi geçen son durum daha çok devlet bünyesinde bulunan bir halkın kopuntusunun başka bir devletin bünyesinde yaşaması durumuna işaret etmektedir. Benzer şekilde Robin Cohen de *Global Diasporas: An Introduction* adlı eserinde devleti olan diasporaları ele alarak farklı bölgelerde bulunan halkları incelemiştir (Cohen 2008).

Jasmin Habib ise *Israel, Diaspora, and the Routes of National Belonging* adlı eserinde sadece İsrail'in kuruluşuna ve milliyetçi aidiyete odaklanarak mekan ve diaspora arasındaki ilişkiye odaklanmış ve devlet dışı oluşumların işlevlerini göz ardı ederek sadece 'halk' düzeyinde bir diaspora tanımı üzerinde durmuştur (Habib 2004). Esman'a göre ise diaspora tanımı, amaçlarından ileri gelerek genellikle işçi göçleri veya kültürel motivasyonlarla oluşmuştur. Esman *Diasporas in the Contemporary World* adlı çalışmasında ele aldığı bu tanımlamayı Çin ve Yahudi diasporası üzerinden kurgulayarak, devlet bağlantılı diasporaları ön plana çıkarmıştır (J. 2009).

Sheffer, *Integration impacts on Diaspora-homeland relations* adlı eserinde klasik ve karmaşık diaspora yapılarının ötesine geçerek 'modern diaspora' kavramını

ortaya atmıştır. Modern diasporaları ise devlet bağlantılı ve devletsiz olarak iki kategoriye ayırmıştır. Bu çalışmanın odak noktası gereği devlet bağlantılı diasporalara değinilmeyecek olup, ‘modern devletsiz diaspora’ kavramına odaklanılacaktır. Bir devleti olmayan fakat bir devlet içinde barınan grupların da farklı bir ülkeye gittikleri takdirde diaspora sınıflandırmasında yer alması gerektiğini vurgulayan Sheffer, Kürt diasporasını da ‘devletsiz diaspora’ olarak tanımlamıştır. Ek olarak bu yapının hâlihazırda kendi içinde organize olduğu da vurgulanmıştır (Sheffer, Integration impacts on Diaspora-homeland relations 2013). Bu noktada PKK da farklı ülke vatandaşlıklarına sahip olan ve diasporada bulunan Kürtlere benzer şekilde bakarak, onları “Kürdistan” çatısı altında toplama vaadinde bulunmaktadır. PKK’nın Kürt diasporasını nasıl ayırt etmeye çalıştığı, Sheffer’in teorik çerçevesinden esinlenilerek açıklanacaktır.

Şekil 4. 2. Diasporaların İzlediği Dört Strateji

Sheffer, bu gibi diasporaların gittikleri ülkeye entegrasyonunu ve bu entegrasyon sonucu diasporaların ev sahibi ülkeye ve ortaya çıktıkları anavatanaya yönelik etkisini tartışmıştır. Bu tartışma sonucunda Sheffer, organize ve entegre

olmuş diasporaların stratejilerini komünalizm (federe topluluklarda bulunan yarı özerk olma durumu), korporatizm (ev sahibi devlet içinde bir organizasyon tarafından temsil edilme), otonom (öncelikle kendi kültürel, sosyal ve siyasal çıkarlarını koruma) ve izolasyon (yalnızlaşma- asgari düzeyde ev sahibi ülkeye adapte olma ve anavatanla olan ulusal-kültürel kimliğini koruma) yanlısı olmak üzere dört kategoride incelemiştir. Bu stratejilerin ortak yanlarına baktığımızda; ev sahibi ülkenin hukuksal ve siyasal yapısına asgari düzeyde entegrasyon ve kendi kültür, dil, siyaset ve sosyal hayat biçimlerinin ev sahibi ülkede korunmasında azami çaba, ön plana çıkmaktadır. Dört strateji arasında farklılıklara bakıldığında ise, otonomi ve izolasyon arayışında olan diasporaların etnik-ulusal-kültürel sınırlarının daha keskin olduğu ve radikal görüşlere sahip oldukları belirtilmiştir. İzolasyon ve otonomi stratejilerini benimseyen etnik-ulusal diasporanın temel hedefleri arasında gelmiş oldukları anavatanda bağımsız bir devlet kurma isteği vardır (Sheffer, *Wither the study of ethnic diasporas? Some theoretical, definitional, analytical and comparative considerations* 1996). Özünde diasporaların izlediği stratejiler komünalizmden izolasyon yanlısı olmaya doğru radikalleşmeye başlamaktadır. Komünalizm ve korporatizm stratejilerini izleyen diasporalar ev sahibi ülkeye ve anavatan yönelik en uyumlu politikayı izlerken; otonomcu ve izolasyon yanlısı strateji izleyen diasporalar ise ev sahibi ülkeye ve anavatana yönelik en asgari uyumu sağlayarak, kendi kültürünü, dilini ve ulusal çıkarlarını öncelemektedir (Şekil 4. 2.).

Kelly, bu durumun AB ülkelerinde yaşayan bir kısım Kürt diasporası için geçerli olduğunu vurgulamıştır. 1980'lerde yaşanan siyasi olaylar ve askeri darbe, 1990'larda Türkiye'nin terörle mücadele kapsamında yürüttüğü operasyonlar ve 1999 sonrasında Abdullah Öcalan'ın yakalanması ile Kürt diasporasının önemli bir kısmında radikalleşme temayüllerinin olduğu vurgulanmıştır (Kelly 2010). Böyle

durumlarda ev sahibi ülkede bulunan diaspora hareketleri daha organize hareket etme gayreti güderek, kendini ilk fırsatta diaspora hareketinden sosyal bir harekete evirmeye çalışır. Bu durumun meydana gelmesinde siyasi fırsatlar, ortak kimlik, kaynakların temini ve ağlar üzerinden kurulmuş organizasyonlar tetikleyici rol üstlenmektedir. Etnik diasporalar böylelikle bir ulus aşırı oluşum haline gelebilir ve ortak amaçlarını güden terör örgütü ile yakın temas içinde bulunabilir (Wayland 2004).

Sonuç itibari ile Kürt diasporasının radikal unsurları barındırıyor olması, PKK'nın yönetici kadrosunun AB ülkelerinde bulunan Kürtleri hedef olarak seçmesi ve örgütün 'devletsiz' Kürt diasporasına devlet vadediyor olması; Kürt diasporasının otonom ve izolasyon stratejisini kanıksayan 'kitle'sini PKK'nın ekseninde toplamıştır. PKK'lı ideologların ve teröristin Belçika'ya gelmesi ile beraber burada bulunan radikal Kürtler ve bir kısım yerel unsurlar örgüte ait 'ulus aşırı savunmacı ağlar'ın hedefine girmiştir. Bu anlamda çalışmanın ilerleyen kısımlarında PKK'nın Belçika'da bulunan Kürt diasporasını ve yerel unsurları nasıl örgütlü bir hale getirdiği Gabriel Sheffer'in *Diaspora Politics: At Home and Abroad* çalışmasında tasnif ettiği 'etnik olmayan ulus-aşırı oluşumlar' çerçevesinde ele alınacaktır.

4. 1. a. Etnik Olmayan Ulus Aşırı Oluşumların Özellikleri

Şekil 4. 3. Etnik Olmayan Ulus Aşırı Oluşumlar Ve Türleri

Sheffer'a göre günümüz diasporalarının portresi dört ana sütunun bulunduğu tek çatı altında toplanmaktadır. Scheffer'in 'etnik olmayan ulus aşırı oluşumlar' olarak adlandırdığı bu çatı, içerisinde; küresel inançlar, siyasi-ideolojik yayılma, ulus aşırı dil toplulukları ve küresel gençlik kültürü olmak üzere 4 kategoriye barındırmaktadır (Şekil 4. 3.).

4. 1. a. i. Küresel İnançlar

İnançlarını küresel çapta yaymak isteyen ulus-aşırı oluşumlar üç temel amaç etrafında hareket ederler. Birincisi, küresel inanç grupları dogmalarını ve ya sistematik hale getirdikleri fikirlerini doğdukları coğrafyada bulunduğu şekliyle başka bir bölgeye taşımak isterler. İkincisi, bu tip ulus aşırı oluşumlar her nerede var olmak isterlerse istesinler ruhani/kutsal önem atfedilen bir merkezi 'üst otorite' olarak tanırırlar. Üçüncüsü, küresel inanç grupları fikri anlamda belki de yüzyıllardır aynı düşünsel çizgiyi izlemektedir.

Ayrıca etnik-milliyetçi diasporalar birkaç noktada inanç diasporasından ayrılır. İlk bakışta, inanç diasporalarının kapsamlı değişmeyen inançlarının varlığından söz etmek mümkündür. Etnik-milliyetçi diasporalar, inançların bünyesinde bulunan değişmeyen değerlere bağlı oldukları gibi hisler, uygulamalar, kişisel/sembolik eğilimleri yani ilkel etnik duyguları da içinde barındırmaktadır. İkinci fark, etnik-milliyetçi diasporaların çekirdek üyelerinin aksine, ruhani/inanç oluşumlarının üyelerinin inanç merkezi olarak addedilen yerel bağlılıkları çok daha kolay sağlanmaktadır. Aynı zamanda kendi vatanlarına olan bağlılıkları da daha kolay gerçekleşir. Üçüncü fark ise, etnik diasporalar belli tarihsel toprakları vatan olarak görürler, küresel inançların üyelerinin birçoğu, Yahudiler hariç, bir ruhani merkeze bağlıdır. Bahsi geçen bu merkezin ilgili inancın doğduğu yer olması gibi bir zorunluluk söz konusu değildir. Teorik anlamda, çoğu ruhani/inanç grubu kişilerin kendi vatanlarından başka bir yere göçle değil, aksine ‘yapay kültürel’ bir göç ile oluşturulmuştur. Küresel inanç diasporasının son zamanlarda gündeme gelmesinde ‘Müslüman Diaspora’ kavramının ortaya çıkması önemli rol oynamaktadır. Son gelişmelerle birlikte ‘Müslüman Diaspora’ düşüncesi canlanmış ve politikleşmiştir (Sheffer, Diaspora Politics At Home Abroad 2003).

Dünya üzerindeki dini oluşumların neredeyse tamamının ‘küresel inançlar’ çerçevesinde şekillenmesi söz konusudur. İnanç gruplarının küresel hale gelmesi onların artık ‘kapalı’ bir mağaradan çıkıp; siyasal hayata adapte olmasının da önünü açmıştır.

4. 1. a. ii. Siyasi-İdeolojik Yayılma

Sheffer’ın öne sürdüğü bir diğer etnik olmayan ulus aşırı oluşum türü ise siyasi-ideolojik yayılma. Bu tip bir yayılma yöntemini izleyen ulus-aşırı oluşumların beş temel özelliği mevcuttur. Birincisi, bu gruplar ulus-aşırı ağlara

sahiptir. İkincisi, siyasi-ideolojik amaçlarını gerçekleştirmek adına farklı bir coğrafyada ortaya çıkan ulus-aşırı grup, varlığını sürdürdüğü tüm coğrafyalarda aynı siyasi-ideolojik zihniyeti sürdürmeyi amaçlar. Üçüncüsü, yeni bir coğrafyada sürekli göç yoluyla çoğalmak yerine; bölgede var olan ulusal kimlikler ile kendi ideolojisini özdeşleştirme politikası güder. Ve böylece bu grubun yayılmaya başladığı coğrafyada kalıcı hale gelme amacı gerçekleşmiş olur. Dördüncüsü, siyasi-ideolojik motivasyonlara sahip olan bir ulus-aşırı oluşum hedef ulusal/etnik grubun haklarını savunduğu iddiası ile yeni coğrafyada kalıcılık sağlar. Beşincisi, hedef ulusal/etnik grubun içerisinde bulunan otonom ve izolasyon yanlısı grup, siyasi-ideolojik ulus aşırı oluşum tarafından ‘vatan’ tahayyülü üzerinden bir araya getirilir.

Küresel inanç gruplarından farklı olan, siyasi ideolojik diasporalar etnik olmayan ulus aşırı oluşumların bir diğer alt kategorisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Tıpkı inanç diasporaları gibi, bu tip gruplarda düşüncelerini ve dogmalarını yaymalarının yahut seyahat etmelerinin sonucu olarak oluşan gruplardır. Fakat grupların ve bireylerin göç etmeleri zorunlu değildir. Bu yüzden bu tarz gruplar kendi mensubu oldukları siyasi-ideolojik inançlarını, etnik-ulusal kimliklerle beraber yayılmasının daha kolay olduğunu bulmuştur. Bir takım istisnaların haricinde, günümüz siyasi-ideolojik diasporanın takipçilerinin milletlerine, vatanlarına yahut devletlerine sadakatleri yüksektir. Ek olarak, ideoloji hala hem uluslararası ve hem de devlet içinde çeşitli grupların aralarındaki farklılıkları anlamada önemli bir faktör olmaya devam etmektedir. Bu yüzden ulus aşırı organizasyonların iki alt kategorisine dikkat çekmek gereklidir. Bunlardan ilki ‘pan-’ ideolojilerdir. Yani bir etnik grubun haklarını savunan oluşumlardır.

İkinci alt kategoriye bakıldığında Avrupa tarzı liberalizm, anti küreselleşmeci ve normatif demokrasilerin bulunduğu görülmektedir. Bu ideolojiler ABD’de

tarafklararını toplamaktadır. Öte yandan Avrupa'da ve ötesinde de zayıf da olsa bir takım ağları mevcuttur. Her iki alt kategori birbirinden birkaç noktada ayrılmaktadır. En dikkat çeken 'pan-' ideolojilerin, Pan-Türkizm gibi, 'vatan' kavramı ile alakalı olmasıdır. 'pan-' akımların takipçileri ülkelerinde kurdukları organizasyonlar ile birlikte kendi fikirlerinin yer değiştirmesini sağlayarak ulus aşırı ağlarını korumuşlardır. Öte yandan ikinci kategori ise bu tip bir karakteristikten yoksun olup bu yüzden genellikle kendi amaçlarını gerçekleştirmek adına yeterli mekanizmalara haiz olamamıştır (Sheffer, Diaspora Politics At Home Abroad 2003).

Sonuç itibari ile siyas-ideolojik yayılma amacı güden ulus-aşırı oluşumlar bahsi geçen beş amacı güderek hedef olarak seçtikleri coğrafyada tutunmaya çalışır. Klasik anlamda devletlerin kullandığı bir yöntem olan bu girişim, modern anlamda 'devletsiz diasporalar' tarafından da uygulanan bir yöntem haline gelmiştir.

4. 1. a. iii. Ulus-Aşırı Dil Toplulukları

Ulus-aşırı oluşum olma özelliğine sahip olan dil topluluklarının beş temel amacı vardır. Birincisi, farklı coğrafyalarda aynı dili koruma çabasıdır. İkincisi, sadece hedeflediği dili değil, bulunduğu ülkenin dili/dilleri ile de bağ kurma amacı güder. Üçüncüsü, hedef dili konuşanların kültürel ve sosyal gereksinimlerini her platformda koruma amacı olduğunu göstererek; bu dili konuşanlar üzerinde tahakküm kurma ya da lider olma karakterini elde etme gayretidir. Dördüncüsü, ulus-aşırı dil topluluğu hedef dili konuşan ulusal/etnik grup ile iletişim kurarak onları 'Kültür Vatanı' vb. amaçlar etrafında toplar. Beşincisi, ulus-aşırı dil topluluğu 'rakipsiz' olma amacı güder. Böylece alternatifsiz kalan hedef ulusal/etnik grup üzerinde tahakküm kurulabilecektir.

Ulus aşırı dil topluluğunun içerisinde değerlendirilen gruplar genel olarak aynı dili konuşup dünyanın farklı kısımlarında yaşayan insanları temsil etmektedir. Örneğin; Fransızlar, Almanlar ve İspanyollar gibi bir çok oluşum bu tip diaspora örneklerindedir. Genellikle çeşitli ulusal gruplarla iletişimi koruyan ‘Kültür Vatanı’ olarak tanımlanabilecek merkezler söz konusudur. Bu merkezler aynı dili konuşan insanların belli başlı ihtiyaçlarını sağlarlar. Ek olarak, bahsi geçen merkezler aynı dili konuşanların kültürlerini ve dillerini sürdürebilmesi adına kısmen liderlik ve destek sağlarlar. Bunun en belirgin örneklerinden birisi hali hazırda devam eden ‘Amerikanlaştırma’ sürecidir. Bu süreç Amerikan İngilizcesinin üstün olması için katkı sunmaya devam etmektedir. Birçok örnekte olduğu gibi ‘Anavatan’daki hükümet ve ilişkide olunan diğer hükümetler ulus aşırı dil topluluklarının ortaklık kurmasında temel aktördür. Diğer yandan dil ‘Anavatanları’, Almanya, İngiltere ve ABD dâhil olmak üzere resmi ve yarı resmi kurumlar kurarlar. Buna örnek olarak *Goethe Enstitüsü*, *British Council* ve *United States Information Agency* gibi kurumlar verilebilir. Bunlar da benzer işlevi görmektedir.

Ulus aşırı dil toplulukları klasik diasporalar açısından bakıldığında devletlerin tekelinde gibi dursa da devletsiz diasporalar da bu oluşumları kurabilmektedir. Bu yolla ortaya çıkan oluşumlar hedef ulusal/etnik gruplar üzerinden tahakküm kurduğu ölçüde ortaya çıktığı ‘ev sahibi’ ülkede etki gösterebilmektedir (Sheffer, *Diaspora Politics At Home Abroad* 2003).

4. 1. a. iv. Küresel Gençlik Kültürü

Küresel gençlik kapsamında ortaya çıkan ulus-aşırı oluşumlar amaçlarından çok yayılma yöntemleri ile akademik yazında yer bulmaktadır. Küresel gençlik kültürü olarak adlandırılan bu tip ulus-aşırı oluşumlar küreselleşmenin ortaya çıkmasında en geniş paya sahip olup, iki yöntem kullanarak ‘küresel’ olma özelliğini

kazanır. Bunlardan ilki; dünya üzerinde var olan tüm kimliklere adapte olma kabiliyetidir. İkincisi ise medya ve iletişim kanallarının kullanılmasıdır.

Diğer üç tip etnik olmayan ulus aşırı kategori ile alakası olmayan ‘küresel gençlik kültürü’ de diaspora olarak adlandırılmaktadır. Ve bu yüzden etnik-milliyetçi diaspora ile mukayese edildiğinde çok fazla tartışma konusu haline gelmemektedir. Genellikle yeni medya unsurlarında varlığını gösteren bir kavramdır. Daha çok bireyselleşmiş bir diaspora tasviri sunar. Bu diaspora tipi ulus aşırı, devlet aşırı ve yüksek derecede bireyselleşmiş karaktere sahiptir. Bu açıdan takipçileri genellikle ortak kimlikten yoksundur. Örneğin: ABD, sözde diasporaya haiz bir ‘Anavatan’dır. Çünkü sahip olduğu kültürü, modası veya gençlerin adapte olabileceği saç stili, müziği ve kıyafeti gibi konularda etkiden uzaktır. Resmi olmayan ağlara sahip olan ve televizyon, filmler ve internet aracılığıyla iletişim sağlayan gençler mevcuttur.

Bu diaspora türünde koordinasyonu ve işbirliğini üstlenecek yerel veya küresel organizasyonlar söz konusu değildir. Bu grup sıklıkla küresel kültürün kurucusu olarak da nitelendirilmektedir (Sheffer, Diaspora Politics At Home Abroad 2003).

PKK’ya göre hâlihazırda ‘devletsiz’ statüyü haiz Kürt diasporası, (Sheffer, Integration impacts on Diaspora-homeland relations 2013) örgüt tarafından siyasi-ideolojik yayılma ve ulus-aşırı dil toplulukları çerçevesinde örgütlenmiştir. Bu durum, PKK’nın Belçika’daki “diasporasının” incelendiği kısımda ele alınacaktır.

4.2. Ulus-aşırı Savunmacı Ağlar ve Bumerang Örüntüsü

PKK’nın bir devlet gibi hareket etmeye çalışması, anlaşılacağı üzere diasporada bulunan Kürtlerin PKK ile özdeşleşmesinin de önünü açmaktadır. Fakat

PKK'nın devlet olmasından ziyade 'devlet dışı' karakterini haiz olması, 'ulus-aşırı oluşum' olarak hareket etmesi ve bir siyasi-ideolojik amacının olması; PKK'nın Belçika'daki yapılanmasının Ulus-aşırı Savunmacı Ağlar kavramı üzerinden açıklanmasını mümkün kılmaktadır.

Öte yandan Türkiye'de ve Belçika'da bulunan PKK yapılanmasının devlet kurma gayreti içerisinde olması ve dolayısıyla yapmış olduğu etkinlikleri bir devlet adına yapmıyor oluşu da örgütün ulus-aşırı savunmacı ağlar çerçevesinde hareket ettiğine işaret eden bir diğer gösterge olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda ulus-aşırı savunmacı ağlar literatürüne yön veren Margaret E. Keck ve Kathryn Sikkink tarafından ele alınan *Activist Beyond Borders* adlı eserde tüm detayları ve etki kapasitesi ile incelenen ulus-aşırı savunmacı ağların karşılıklı ilişkilerini anlamak gereklidir (Keck ve Sikkink 1998).

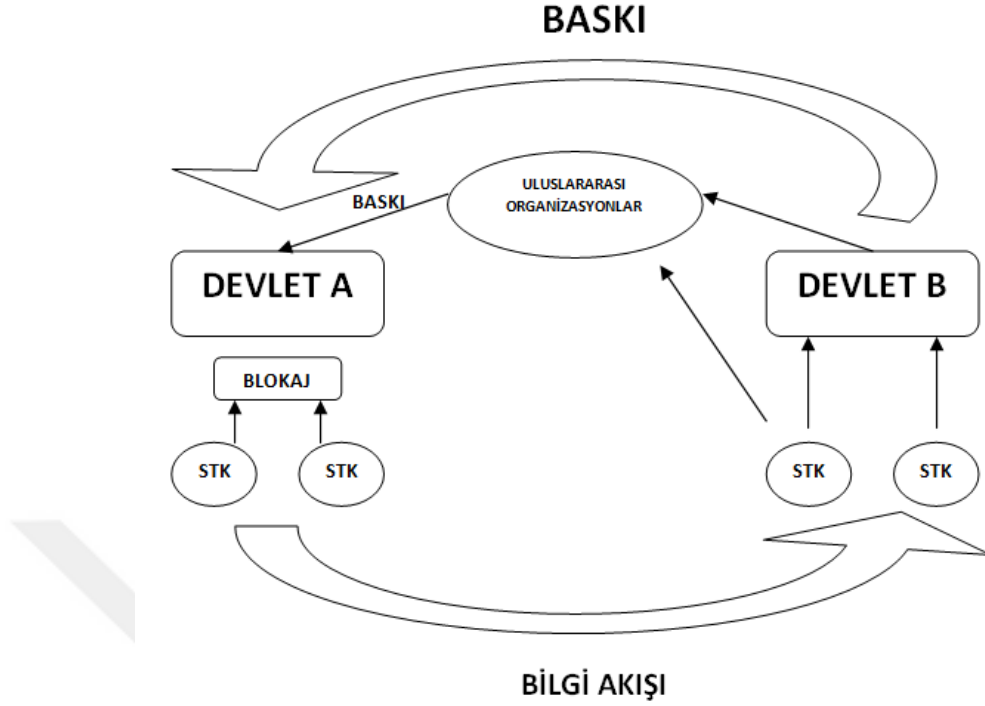
Bu kısımda Keck ve Sikkink başta olmak üzere farklı yazar ve eserlerden yola çıkılarak ulus-aşırı savunmacı ağların tanımı verilecektir. Akabinde PKK'nın Belçika'daki yapılanması ile örgütün Türkiye'de bulunan terör ağları ile arasındaki 'savunmacı' bağını açıklayacak olan 'Bumerang Örüntüsü' ele alınacaktır.

Powell'a göre ağlar, iletişimin ve değiş tokuşun gönüllü, karşılıklı ve yatay ilişkiler çerçevesinde gerçekleştirildiği bir tür organizasyondur. Ulus-aşırı savunmacı ağlar ise ulusal ve uluslararası siyasetin farklarının neredeyse ortadan kalktığı oluşumlardır. Bu yapılar 'ağ' konseptini adeta seyahat ettirerek farklı bölgelerde aynı amaç için çabalayan aktörleri birbirine bağlar. Ortaya çıkan ulus-aşırı savunmacı ağ böylece ortak idealleri gerçekleştirmek adına farklı devletler içerisinde kendini gösterebilir (Powell 1990).

Ulus-aşırı savunmacı ağlar aynı zamanda grupların bir arada bulunma sebeplerinin/ideolojilerinin devam ettiği anlamına gelmektedir. Böylelikle ulus-aşırı ağların varlığı, bu grupların düşünceleri, normları ve çıkarlarının korunmuş olduğunu göstermektedir (Keck ve Sikkink 1998). Bu yüzden farklı coğrafyalarda dahi olsa grupların ideolojik bağları için koruma kalkanını oluşturan ve bu çalışmada sıklıkla bahsedilecek olan ulus-aşırı savunmacı ağların türlerini anlamak gereklidir.

Keck ve Sikkink'e göre, savunmacı ağlar içerisinde öne çıkan aktörler; ulusal ve uluslararası devlet dışı araştırma ve savunma organizasyonları, yerel sosyal hareketler, vakıflar, medya yapılanmaları, kiliseler, ticari yapılar, tüketici organizasyonları, entelektüeller, bölgesel ve uluslararası organizasyonlar ve devletlerin yahut resmi kurumların yürütme ya da parlamentolarından müteşekkildir (Keck ve Sikkink 1998). Bahsi geçen savunmacı ağlardan bir ya da bir kaçına sahip olan grupların izleyeceği strateji ise 'siyasi fırsat yapısı' tarafından belirlenir.

Şekil 4. 4. Bumerang Örüntüsü

Ulus-aşırı savunmacı ağa sahip olan grupların farklılaşan stratejilerinde Bumerang örüntüsü ön plana çıkmaktadır. Bir ulus-aşırı savunmacı ağ siyasi fırsat yapılarına ‘kapalı’ ve ‘açık’ olmasına göre Bumerang stratejisini takip edebilir. Bumerang çarkının işleyişine bakıldığında ise karşımıza savunmacı ağların etkin rolü çıkmaktadır (Şekil 4. 4.). Ulus-aşırı savunmacı ağlar uluslararası bağlantılar bularak, kendi gündemlerini ifade ettikleri gibi ayrıca varlıklarını da garanti altına almaya çalışmaktadır. Devlet (Türkiye) içeride bulunan ve ulus-aşırı savunmacı ağlar karakterini haiz olan saldırgan aktörlerin (PKK’lı STK’lar) mobilizasyonunu engellediğinde, bumerang örüntüsü devreye girer ve engellenmiş STK’ların ulus aşırı karakteri ortaya çıkar. Böylelikle içerideki saldırgan aktörlerin rolünü dışarıda irtibatlı oldukları aktörler olarak o ülkenin siyasi pozisyonunu kullanarak hedef ülkeye ‘baskı’ kurmaya başlar. Öte yandan devlet tarafından kısıtlanmış iç aktörler ise dışarıda bağlı bulunduğu ulus-aşırı savunmacı ağlara bilgi, lojistik ve insan transferinde bulunabilir (Keck ve Sikkink 1998).

Fakat ulus-aşırı savunmacı ağların geliştirmiş olduğu hareket mekanizmasının bumerang gibi hareket etmesi özünde hem ulusal hem de uluslararası siyasi yapının ‘fırsat’ sunup sunmamasına bağlıdır. Bu anlamda Diani tarafından geliştirilen ‘siyasal fırsat yapısı’ adlı konseptte değinilmelidir. Bu terime göre bir topluluğun kolektif hareketi sosyal ve kurumsal değişkenlere bağlıdır. Eğer değişkenler grupların hareketini olası kılıyorsa orada ‘açık siyasal fırsat yapısı’nın oluştuğunu söylemek mümkündür (Bocse 2011).

Kathryn Sikkink bu durumu daha keskin ayrımlarla *Patterns of Dynamic Multilevel Governance and the Insider-Outsider Coalition* adlı eserinde ele alarak uluslararası ve ulusal siyasal fırsat yapısı olarak ikiye ayırmıştır. Buna göre ulusal sosyal hareketler veya STK’ların etkisi devlet içerisinde bulunan siyasal kurumların ne kadar açık veya kapalı olduğu ile alakalıdır (Porta ve Tarrow 2005). Yani bir devletin kendi içerisinde geliştirdiği engelleyici yahut kolaylaştırıcı mekanizmalar içeride bulunan STK’ların hareket ve etki alanı üzerinden doğrudan etkili olmaktadır. Benzer şekilde ‘uluslararası siyasal fırsat’ temel olarak STK’ların, sosyal ağların ve koalisyonların katılımının uluslararası kurumların açıklık derecesine bağlı olduğunu tanımlamak için kullanılmaktadır (Keck ve Sikkink 1998). Burada bahsi geçen uluslararası siyasal sistem çoğunlukla IMF, Birleşmiş Milletler, AB, Dünya Bankası gibi kurumların yanı sıra; uluslararası rejimler, küresel yönetim sistemleri, resmi anlaşmalar, değer ve norm yapılarından müteşekkildir (Van Der Heijden 2006).

Böylesi uluslararası yapının varlığı, uluslararası anlamda oluşmuş ‘paralel’ grupları bir araya getirebilir (Porta ve Tarrow 2005). Bu ifadenin daha detaylı izahı yapıldığında; gruplar ulusal devleti yahut bir devletin iç mekanizmalarının geliştirdiği politikaları etkilemek amacıyla bağlantılı ve ulaşılabilir olan ulus aşırı ağlarını böylesi ‘rahat’ uluslararası ortamdan faydalanarak devreye sokarlar. Kaldı

ki, uluslararası siyasal yapı, bahsi geçen grupların ulus aşırı bağlarının bulunduğu ‘paralel’ yapılara kolayca ulaşabilmesini de mümkün kılmaktadır (Kappen 1995). Bu aşamada Bumerang örüntüsü devreye girmektedir. Devlet ve içeride bulunan saldırgan aktörler arasındaki kanal tıkanıldığında ya da engelle/blokajla karşılaştığında; saldırgan aktörler yüzünü hemen uluslararası ortamda ittifak kurabileceği ortaklara ya da kendine ait yapılara dönerek bahsi geçen devlete dışarıdan baskı kurmaya başlar. İçeride bulunan gruplar böylelikle dış hükümetlerin desteğini arayabildiği gibi uluslararası örgütlerden de medet umarak gündemlerinde bulunan konuya belli bir tutum takınma fırsatını elde etmiş olurlar. Uluslararası ortamda bulunan bu yapılar böylelikle ulusal otoriteye dışarıdan baskı uygulayabilecektir (Keck ve Sikkink 1998).

PKK Belçika’da çatı yapılanmalarını kurarak Kürt diasporasını etkisi altına almaya çalışmıştır. Örgüt, Türkiye ve Belçika’da kurduğu STK görünümlü yapılanmaları ile Türkiye üzerinde diplomasi ve propaganda araçlarını kullanarak ‘baskı’ oluşturmaya çalışmıştır. PKK’nın kurmuş olduğu lobi ve medya savunmacı ağı Keck ve Sikkink tarafından ortaya atılmış olan ‘Bumerang Örüntüsü’ üzerinden açıklanacaktır. Bu çalışmanın ikinci kısmını açıklayacak olan Bumerang örüntüsünü anlamak için ise Türkiye’deki ve Belçika’daki ‘siyasal fırsat yapı’sını anlamak gereklidir. Bu yüzden ikinci kısım, PKK’lı STK’ların Türkiye’de hareket edememesi sonucu yönünü uluslararası arenaya çevirerek Belçika’da bulduğu fırsatı Türkiye’ye baskı kurmak için nasıl kullandığını açıklamaktır. Sonuç itibari ile bir taraftan PKK’lı yapıların Türkiye’de hangi koşullardan dolayı hareket edemediği, öte yandan Belçika’da bulunan PKK’lı ulus-aşırı savunmacı ağların hangi fırsatlardan yararlanarak Türkiye üzerinde baskı kurduğu tartışılmış olacaktır.

4.3. Değerlendirme

Modern anlamda diasporalar "devlet bağlantılı" ve "devletsiz" olmak üzere iki temel kategoriye ayrılmaktadır. Sheffer bu ayrım üzerinden "modern etnik devletsiz diaspora" olarak tanımlanan grubun aslında içinde kendi kültürünü, dilini ve akla gelebilecek tüm alışkanlıklarını koruyan 'radikal' ya da izolasyonist-otonomcu stratejiye sahip bir kanadın olabileceğini vurgulamıştır. Böylesi bir stratejinin radikal diaspora tarafından uygulama alanlarının ise anavatan ve ev sahibi ülke olduğu da belirtilmiştir. Tam bu noktada Kelly, artık diasporanın kendisini sosyal bir harekete evirme isteğinin doğduğunu vurgulamıştır. Bu aşamada ulus-aşırı oluşum olarak ortaya çıkmaya çalışan etnik diasporanın terör örgütleri ile yollarının kesişmesinin yüksek ölçekli bir olasılık olduğu ifade edilmiştir.

Doğdukları coğrafyadan başka bir bölgede var olma çabası içine giren 'etnik olmayan ulus-aşırı oluşum' görünümündeki terör örgütleri; kurmuş olduğu 'siyasi-ideolojik' ve 'ulus-aşırı dil toplulukları' etrafında "modern devletsiz etnik diasporaları" toplayabilir. Böylece terör örgütleri ulus-aşırı savunmacı ağını oluşturarak anavatanda uygulayamadığı protestoları, parlamento demeçlerini ve propagandayı, 'açık siyasi fırsat yapısına' sahip ev sahibi ülkede gerçekleştirebilir. Terör örgütü siyasi-ideolojik ve ulus aşırı dil toplulukları bünyesinde etrafına topladığı radikal diasporaları ve ev sahibi ülkede bulunan yerel grupları anavatanda bulunan egemen devletin iç ve dış siyasetine müdahale etmek için yönlendirir. Sonuç itibari ile ulus-aşırı savunmacı ağa sahip terör örgütü bumerang stratejisini uygulamış olur.

Bu kısımda anlatılan teorik yaklaşımlar ANALİZ bölümünde detaylandırılacaktır. İlk olarak PKK'nın Belçika'daki yapılanmasının 'kitle'sinin tanımlanması amacıyla Kürt diasporasının 'radikal' kanadı Sheffer'in öne sürdüğü

‘otonom’ ve ‘izolasyon’ stratejileri kapsamında ele alınacaktır. Ardından örgütün Belçika’da ve AB kurumlarında destek aldığı gruplara değinilecektir.

PKK’nın Belçika’daki ‘kitle’si tasvir edilirken yine Sheffer’ın geliştirdiği kavram olan ‘etnik olmayan ulus-aşırı oluşumlar’ kullanılarak; örgütün Belçika’daki yapıları ‘siyasi-ideolojik yayılma’ ve ‘ulus-aşırı dil toplulukları’ çerçevesinde tanımlanacaktır. Bu kısımda PKK ile ilişki olan ve Belçika’da bulunan; TEKÖŞER, Brüksel Kürt Enstitüsü, KON-KURD, SKP, KNK ve KCD-E/KCDK-E adlı organizasyonlar ele alınacaktır. Ayrıca bu kurumlarla ilişkili olan diğer PKK’lı oluşumlar ve yerel gruplar da incelenecektir.

PKK’nın Belçika’daki ulus-aşırı oluşumları ele alındıktan sonra bu yapıların işlevleri ANALİZ bölümünün ikinci kısmında tartışılacaktır. Örgütün Belçika’daki yapıları Keck ve Sikkink’in öne sürdüğü ‘ulus-aşırı savunmacı ağlar’ yaklaşımı ışığında incelenecektir. Bu noktada örgütün ulus-aşırı savunmacı ağlarına değinmeden önce Türkiye’deki ‘kapalı’-‘engelleyci’ ve Belçika’daki ‘açık’ siyasi fırsat yapısı ‘hukuki’ ve ‘siyasi’ boyutları ile ele alınacaktır. Ardından PKK’nın Türkiye’deki ve Belçika’daki siyasi fırsat yapılarından nasıl etkilendiği STK, parlamento ve medya düzlemlerinde ele alınacaktır. Son kertede PKK’nın Türkiye-Belçika-AB hattında aslında Bumerang Stratejisi uyguladığı ispat edilecektir.

BÖLÜM V

ANALİZ

PKK'nın Belçika'da bulunan Kürt diasporasına "kazanmak" amacıyla geliştirdiği mekanizmaları ve diaspora stratejisini anlamaya çalıştığımız bu çalışmada, örgütün diaspora stratejisi birbiri ile ilintili üç teorik yaklaşım ışığında incelenmiştir. İlk olarak Kürt diasporasının sınırlarını tasvir edecek olan 'modern devletsiz diaspora' tanımı verilmiş ve diasporaların hem ev sahibi hem de anavatan olarak adlandırılan ülkelere yönelik izleyebileceği stratejik fraksiyonlar tanımlanmıştır. Kürt diasporasının radikal kanadının otonom ve izolasyon stratejileri izlediğine dair ön kabulde bulunulmuştur. Böylelikle PKK ile ilintili radikal Kürt diasporasının akademik terminolojideki konumu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada kullanılacak olan ikinci teorik yaklaşım ise Sheffer'in geliştirmiş olduğu 'etnik olmayan ulus aşırı oluşumlar'dır. Bu yaklaşım PKK'nın Belçika'daki yapılanmalarını tanımlamak adına kullanılacaktır. Böylece örgütün Belçika'daki yapılanmasının tamamıyla Kürt diasporasından müteşekkil olmadığı, esasında siyasi-ideolojik, kültürel ve dil yapılanmaları üzerinden farklı grupları kapsamayı amaçladığının teorik alt yapısı oluşturulmuştur.

Radikal Kürt diasporasının tanımlanması ve PKK'nın Belçika'daki yapılanmalarının tasnifine yönelik teorik çerçevelerin ardından, PKK'nın STK, parlamento ve medya düzleminde gerçekleştirdiği faaliyetlerin Türkiye ve Belçika ayağı ulus-aşırı savunmacı ağlar literatürü ışığında ele alınacaktır. Böylece yapısal açıdan 'engelleme' ve 'kolaylaştırıcı' faktörlerin ulus-aşırı savunmacı ağlar olarak

adlandırılan gruplar üzerinde etkinliği tartişılmış olup, PKK'nın Türkiye'ye yönelik yürüttüğü stratejinin Bumerang örüntüsü üzerinden açıklanmasının gerekçeleri izah edilmiş olacaktır.

5.1. Kürt Diasporasının Doğuşu ve PKK

1976'da Ankara'da ufak çaplı gruplar 1978'de bir araya gelmiş ve tek bir çatı altında toplanarak PKK'yı oluşturmuştur. Örgüt 1978 yılında yayınladığı "Kürdistan Devriminin Yolu (MANİFESTO)" ile parti programını ilan ederek; Marksist/Leninist ideolojiyi bir "yöntem" olarak seçtiğini beyan etmiştir. Soğuk Savaş döneminin getirmiş olduğu hakim paradigma ile örgüt sol ideolojik yöntemleri kullanarak 'hayatta kalmayı' amaçlamıştır (Özcan 1999). Böylece 17 Kasım 1979'da PKK parti haline gelerek, örgütün ideolojik alt yapısı tamamlanmıştır. 1980 darbesine kadar çok sayıda kanlı eylemi üstlenen PKK, 15 Şubat 1984'te ilk büyük eylemini Siirt'in Eruh ilçesinde bulunan askeri lojmanlar ve karakollara yönelik gerçekleştirmiştir. Saldırı sonucu 1 kişi hayatını kaybederken 9 kişi yaralanmıştır (Marcus 2007).

Nitekim PKK, başlattığı silahlı eylemler ile toprak elde etmenin ötesinde halkı kazanma çabası gütmüş, "devletten koparılmış halk"ı ortaya çıkarmaya çalışmıştır. PKK'nın 1984'te ilan ettiği 'ordu'yu besleyecek olan 'cephe' zor da olsa ilk önce Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde oluşturulmuş daha sonra Türkiye'de kendiliğinden ortaya çıkmıştır (Özcan 1999). PKK Belçika'da ve AB ülkelerinin genelinde ortaya çıkardığı 'devletten kopuk halk'ı örgütlemeye başlamıştır. (Özcan 1999) Böylece PKK, parti-ordu-cephe üçgeninde örgütlenme stratejisini gerek Türkiye ve çevresinde gerekse de Belçika'da hızla gerçekleştirmeye başlamıştır.

PKK'nın Belçika'daki örgütlenmesinin ortaya çıkışını anlamak için II. Dünya Savaşı'nın oluşturduğu yıkımı ve buna karşın Belçika'nın tutumunu incelemek

gereklidir. 1945 sonrasında ekonomisini yeniden canlandırma yolunda adımlar atmaya çalışan Belçika, 17 Temmuz 1964 tarihinde sosyal refahın tesisi ve ekonomik krizden kurtulmak amacıyla işçi alımına dair ülkeler arası anlaşmalar imzalamaya başlamıştır. Bu ülkeler arasında Suriye, Irak ve Türkiye bulunmaktadır. Bu tarihten sonra Kürt kökenli kişiler Belçika'ya göç etmeye başlamıştır. Ve böylece yıllar sonra Kürt diasporasının Belçika'da ortaya çıkmasının temelleri atılmıştır (Gsir, Mandin ve Corridor 2015).

Bu noktada, farklı gündemlere ve ideolojik motivasyonlara sahip heterojen bir Kürt diasporası Belçika'da meydana gelmiştir. Akabinde Türkiye'de 1971'de ve 1980'de askeri darbeler gerçekleşmiş ve bahsi geçen işçi göçü dalgası kendini 'siyasi sığınmacı' dalgasına evirmiştir. Siyasi sığınmacı statüsünden faydalanarak Türkiye'den Belçika'ya gelen Türkiye karşıtı gruplar Kürt diasporasının üzerinde de tahakküm kurmaya çalışmıştır. Bu anlamda 1974'te Kürt kökenli çok sayıda siyasi sığınmacı Belçika'da adeta yuvalanmıştır (Merry 2005). Özellikle Temmuz 1981 tarihinde PKK tarafından düzenlenen 1. Kongre ile birlikte PKK'nın AB ülkelerinde yapılanması stratejik bir sistematığe oturtulmuştur. Böylelikle PKK'nın silahlı eylemlerinin sürekliliğini sağlamak adına; gelir elde etme, eleman kazanma, propaganda yapma ve Türkiye'den giden Kürt kökenlileri örgütleme adına girişimler başlamıştır (Özcan 1999). Böylece PKK, Kürt diasporasının en örgütlü yapısı olarak ortaya çıkmış ve ideolojik anlamda iç içe geçmiş Kürtleri ayrıştırarak "homojen" bir Kürt diasporasının oluşmasına neden olmuştur (Grojean 2008). Özellikle Türkiye'den gelen Kürtler ya PKK'lı ya da 'diğer' olarak gruplaşmıştır.¹ Bu noktada 'diğer' olarak adlandırılan grupları tanımlamakta iki kısıtlılık söz konusudur. İlki yazılı ve görsel basının bahsi geçen gruplarca çok daha az kullanılması sonucu ortaya

¹ "Diğer" olarak adlandırılan Kürt diasporası hakkında yeterli kaynak bulunmaması sebebiyle bu kısımda izah edilememiştir. Sadece sol ideolojiyi haiz gruplara yer verilmiştir.

çıkan bilgi kıtlığı; ikincisi ise PKK ideolojisine angaje olan Kürtlerin farklı motivasyonlara sahip olmasıdır.

Belçika’da örgütlenme girişimlerine başlayan PKK, kendi ideolojisi için taban kazanmak ve devlet kurma gayesini gerçekleştirmek amacıyla Kürt diasporasını hedef olarak seçmiştir. Örgüt kurmuş olduğu Pan-Kürtçü yapılar ile de Kürt diasporasını örgütlemeğe başlamıştır. Radikal olarak adlandırılabilir olan fanatik halde ‘devlet kurma’ fikrini yürüten izolasyon ve otonom yanlısı Kürtler, PKK ile daha fazla dirsek teması içerisine girmiştir. Bu sebeple PKK hem radikal Kürtleri etrafında toplamak hem de Kürdistan’ı kurmak için Pan-Kürtçü ideolojiyi Belçika’da kurduğu hiçbir yapının manifestosundan eksik etmemiştir (Kaya 2013).

Bu amaçla örgüt siyasi-ideoloji ve dil toplulukları üzerinden o dönemin uluslararası anlamda geçerli paradigmasına ayak uydurarak ‘hayatta kalmış’tır. PKK, 1970 ve 1989 arasında Marksist-Leninist ve Pan-Kürtçü ideolojiyi benimserken; 1980’lerin sonundan itibaren dönüşüm geçirmeye başlamış ve özellikle Abdullah Öcalan’ın 1999’da yakalanması ile birlikte anarşist ideolojisini; feminizm, ekoloji ve "devletsiz direk demokrasi" üzerinden PKK propagandasını Belçika’da da yürütmüştür. Dönemsel ideolojik dönüşümler PKK’nın Pan-Kürtçü politikalarında değişime sebep olmamıştır.

5. 1. a. Marksist-Leninist Kürtçülük (1978-1989)

Bu kısımda PKK’nın Marksist-Leninist ve Pan-Kürtçü ideolojiyi kullanarak Kürt diasporası üzerinde kurmaya çalıştığı tahakküm ele alınacaktır. Bahsi geçen girişimler, Scheffer’in geliştirmiş olduğu "siyasi-ideolojik" ve "ulus aşırı dil toplulukları" çerçevesinde ele alınacaktır.

PKK'nın Belçika'daki temellerini atan ilk gruplar Belçika'nın Flaman bölgesinde bulunan sol tandanslı ve milliyetçi parlamenterlerin vermiş olduğu destekle örgütlenmeye başlamıştır. Bu anlamda PKK'nın Belçika'daki ilk oluşumları siyasi-ideolojik tabanlı 'lobi' faaliyetlerine girişerek Kürt diasporasını çevresinde toplamaya başlamıştır (Özgüden 2017). Bahsi geçen sol ve milliyetçi parlamenterler bu dönem siyasi pozisyonunu güçlendirerek Flaman bölgesinde 'Halkın Birliği' adı ile bir parti kurmuştur. Akabinde Kürt diasporası, PKK'nın ideolojik arka planı ile ilintili kişi ve/veya gruplar tarafından Marksist-Leninist ve "Pan-Kürtçü" ideolojiler üzerinden örgütlenmeye başlamıştır.

Halkın Birliği parlamenterlerinin çabaları ile Belçika'da rahatça hareket etme imkanı bulan ilk siyasi sığınmacılardan Derviş Medeni Ferho² Belçika'daki Kürt İşçi ve Öğrenciler Birliği (TEKOŞER) adlı yapıyı 1978'de kurarak Pan-Kürtçü ideoloji ile sözde Kürdistan tahayyülü üzerinden, halihazırda 'vatansız' durumda olan Kürt diasporasını örgütleme gayesi içerisine girmiştir (Casier ve Jongerden 2011).

Ferho, 1979'da TEKOŞİN (Mücadele) adlı bir dergi kurarak Kürt işçileri ve öğrencileri mobilize etmeye çalışmıştır. TEKOŞER'i siyasi-ideolojik motivasyonlarla ortaya çıkaran Ferho, 1979'dan itibaren etnik Kürt vurgularını ön plana çıkarmıştır. PKK'nın şimdiki AB ülkeleri nezdinde bulunan yapılanmaları ilk olarak TEKOŞER ile başlamıştır. Ferho başta olmak üzere TEKOŞER'in kurucu kadrosu böylesi örgütlü bir yapının ortaya çıkarılmasının gerekçelerini sunarken Kürt gruplar arasındaki boşluklara sıklıkla vurgu yapmıştır. Bu boşluklar Belçika'da PKK yapılanmasının ilk uzantılarını ortaya çıkarmada belirleyici olmuştur.

PKK'nın ilk ideologları öncelikle Kürt gruplar arasında 'köklü bir ideolojinin' olmadığını tespit etmiştir. Kürt diasporasını harekete geçirecek olan bu

² Derwêş Medenî Ferho, olarak da geçmektedir.

ideolojinin yoksunluğundan kaynaklanan bir diğer boşluğun ‘uluslararası devrimci’ karakterden yoksun olan gruplaşma olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca örgütün ideologlarına göre Kürdistan’ın kurulamaması ve Kürt halklarının ‘dağınıklığı’ bu devrimci karakterin yoksunluğundan kaynaklanmaktadır. Yine uluslararası gruplaşmadan yoksun olmanın doğrudan Kürt diasporasının ‘davasını’ uluslararası kamuoyuna duyurulması hususunda belirleyici olduğu belirtilmiştir. PKK’nın kendi stratejisi ile radikal Kürt diasporasının ilk kesişim noktaları bu şekilde ortaya çıkmıştır.

Nitekim TEKÖŞER’in kurucularına göre böylesi bir davayı sadece ‘uluslararası devrimci’ karaktere sahip olan ‘anti-empyralist’ hareketler savunulabilecektir. Bununla beraber TEKÖŞER, PKK’nın Belçika’daki Kürt diasporası içerisinde tespit ettiği tüm boşlukları sol ve Pan-Kürtçü ideoloji ile kapatabileceğini iddia etmiştir. Özetle TEKÖŞİN’in 1979 yılının Temmuz-Ağustos döneminde yayınlanan ilk sayısında ‘uluslararası devrimci’ yapıya sahip olan TEKÖŞER’in hedefleri şu şekilde özetlenmiştir;

"Bizim amacımız Kürt halkının problemlerini tam anlamıyla anlatmaktır. Bu noktadan hareket ederek örgütlenme gereğini duyduk...Biz ilk başta devrimci bir ideolojiyi kendimize rehber edindik. Marksist-Leninist bir ideoloji"
(TEKÖŞER 1979)...

Siyasi-ideolojik hedeflerin, etnik-ulusal kimliklerle beraber yayılmasının kolay olmasından mütevellit, (Sheffer, Diaspora Politics At Home Abroad 2003) PKK ideolojisi TEKÖŞER eliyle Pan-Kürtçülük üzerinden yayılmaya başlamıştır. Nitekim bu duruma paralel olarak PKK, ortaya çıktığı ilk günden beri özünde ideolojik bir yapıya sahip olduğunu her fırsatta dile getirmiş ve etnik vurgulardan

ziyade ideolojik ‘değerler’ üzerinden kendini tanımlamayı uygun bulmuştur. Özcan’a göre PKK şu şekilde tanımlanmıştır;

"PKK ... başlangıçta oluşturmayı düşündüğü cepheyi "İşçi, köylü, aydın ve diğer sınıf ve tabakalardan gelen yurtseverlerden oluşan geniş bir Ulusal Birleşik Cephe, olarak öngörüyordu. Bu hedefi gerçekleştirmek ve ideolojiyi halka benimsetmek için; "1978-79-80 yıllarında işçi, köylü, gençlik ve küçük burjuvazi içinde sürdürdüğü yoğun pratik çalışmayla programını bu sınıf ve tabakalara mal edebilmiştir" (Özcan 1999).

Kürt grupların ‘vatansız’ diaspora olması PKK’nın temellerini atan ilk isimlerin dikkatini çekmiştir. Bu farkı kavramsal olarak daha iyi anlamak adına Sheffer’in tanımına bakılmalıdır. Sheffer’a göre; etnik-milliyetçi diasporalar ‘vatan’ kavramı üzerinden ‘devletsiz’ ve ‘devlet bağlantılı’ olarak ikiye ayrılmaktadır. Devletsiz diasporalar kendi devletlerini kurmayı başaramamış parçalardan teşkilidir. Devlet bağlantılı diasporalar ise adından da anlaşılacağı üzere başka bir ülke içerisinde bulunur. Fakat hali hazırda kurulmuş bir devletin içerisinde etnik kökene haiz bir çoğunlukla bağlantılıdır (Sheffer, Diaspora Politics At Home Abroad 2003).

Belçika’daki Kürt diasporasına etnik-milliyetçi diaspora perspektifinden baktığımızda ‘devletsiz’ kategorisine girdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bu tanımlara göre etnik diaspora kategorisine girmek isteyen PKK, oluşturmaya çalıştığı ‘kitle’ için bir ‘vatan’ üretmiştir.

TEKOŞER adlı yapılanma 1980 darbesi ile kendini Flaman bölgesinde daha fazla ön plana çıkarmıştır. Özellikle Türkiye’den Belçika’ya kaçan sol gruplar ve Belçika’nın Flaman bölgesinde etkinlik sürdüren siyasi grupların sahip olduğu sol yapılanmalar, TEKÖŞER ile birlikte hareket etmiştir. Bu durumun öne çıkan

örneklerinden birisi de 25 Ekim 1981 tarihinde gerçekleştirmiştir. "Türkiyeli İşçiler" ve "Kürdistanlı İşçiler" başlığı ile Belçika Komünist Partisi'nin düzenlediği etkinliğe; TEKÖŞER, Devrimci İşçi Sempatizanları, Gerçekle Dayanışma Belçika Komitesi, Türkiye işçiler Kültür Merkezi, Demokratik Halk Kültür Derneği (Gent) ve Heusden-Zolder Halk Gençlik Birliği katılmıştır. Etkinlikte bahsi geçen örgütler Türkçe, Fransızca ve Flamanca bildiriler dağıtmıştır. Buna göre bu etkinliğe Belçikalı yerel grupların da dahil olması ile 200 binden daha fazla kişinin katıldığı bilinmektedir (DİB-AK 1981).

TEKÖŞER etkinliklerini 1980'ler boyunca sürdürmüştür. Bu dönem boyunca örgüt, Belçika'nın özellikle Flaman bölgesinde bulunan yerel gruplarla bir araya gelmiştir. Ayrıca Brüksel Komünist Partisi de TEKÖŞER'e etkinliklerinde yer vermiştir. Örgüt aldığı destekleri Kürt diasporasını yanına çekmek için kullanmıştır. Bu etkinliklere bakıldığında; 11 Nisan 1981 tarihinde TEKÖŞER Brüksel'deki ilk Nevruz gecesini düzenleyerek, Kürt diasporasını etrafında toplamaya başlamıştır. 27 Mart 1982 tarihinde düzenlenen Nevruz etkinliklerinde ise TEKÖŞER, dönemin ünlü Kürt ses sanatçısı Cigerxwın'ı davet ederek Kürt diasporasının ilgisini çekmiştir (Özgüden 2017).

1983 yılında etkinliklerini ara vermeden sürdüren örgüt, 1 Mayıs etkinlikleri dahilinde Fransızca ve Flamanca bildiriler dağıtmış ve Brüksel Komünist Partisi'nin düzenlediği etkinliklere katılarak Kürt gelenek ve göreneklerine uygun folklor etkinlikleri tertip etmiştir (TEKÖŞER 1983). Bu gibi girişimler PKK'ya destek verecek olan 'radikal' Kürt diasporasını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. TEKÖŞER bir taraftan ideolojik anlamda Kürt diasporası ile kendini özdeşleştirmeye çalışırken, diğer taraftan ise Kürt diasporasının 'düşmanlarını' kendi ideolojisi doğrultusunda inşa etmeyi amaçlamıştır. Örgüte göre düşman "Hapishanedeki

tutukluya" dahi baskı uygulayan "emperyalistler"dir. Bu düşman sadece, "Kürt halkının bünyesinde koruduğu dili, kültürü vb. gibi yapılarıyla" bertaraf edilebilir (TEKOŞER 1984). Nitekim TEKÖŞER vb. örgütlerin yardımları ile tıpkı Sheffer'ın öne sürdüğü 'otonom' ve 'izolasyon' yanlısı olan bir kısım Kürt diasporası Belçika'da ortaya çıkararak her fırsatta PKK'yı fikri ve eylemsel açıdan desteklemiştir. Örneğin; 1983'te Türkiye'de PKK'luların gözaltına alınması ile Belçika'da kendini gösteren Kürt diasporasının 'radikal' kanadı açlık grevleri ve gösterilerle Türkiye'de tutuklu olan PKK'lılara destek olmuştur (Serxwebun 1983).

TEKOŞER'in, PKK dışında bulunan Belçika'daki sol ideolojiye sahip terör örgütleri ile bağı o dönem Belçikalı resmi makamlar tarafından bilinmekteydi. Hatta 14 Temmuz 1983 tarihinde Belçika'da bulunan Türkiye Cumhuriyeti Brüksel Büyükelçiliğinde İdari Ataşe görevi yürüten Dursun AKSOY'un suikasta uğraması sonucu, Belçika güvenlik güçleri TEKÖŞER'in Brüksel'deki merkezine baskın düzenlenmiştir (TEKOŞER 1983). Daha sonra olayın ASALA terör örgütü tarafından yapıldığı anlaşılmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı 1983).

2 Mayıs 1983'te ise yine Flaman bölgesinde sol örgüt olan WERELDWINKER ile TEKÖŞER ortak bir etkinlik düzenlenmiştir. 16 Mayıs 1983 tarihinde Flaman Bölgesindeki Tüm Yabancı Örgütler ve Yabancıların Haklarını Savunan Örgütlerin Birliği (VOCOM) yapılanması ile örgüt bir araya gelmiştir (TEKOŞER 1983).

TEKOŞER benzer faaliyetlerini 1984 yılında da sürdürmüştür. Yukarıda bahsi geçen yapılarla ilişkilerini koruyan örgüt bu yapılarla beraber Belçika Parlamentosunda oluşturulan *Türkiye'de İnsan Hakları Savunma Komitesi*'nde toplanarak Türkiye hakkında karalama kampanyası başlatmıştır. TEKÖŞER üyeleri

PKK ideolojisi doğrultusunda ürettiği argümanlarını, 26 Nisan 1984 tarihinde AP'nin düzenlediği 'Türkiye'de İnsan Hakları' çerçeveli bir toplantıya Abdullah Öcalan'ın o dönem avukatı olan Hüseyin Yıldırım ile beraber katılarak, yinelemiştir. Ayrıca örgüt Belçika'daki sol bağlantıları ile olan bağını koparmadan; 1 Mayıs 1984 tarihinde "Türkiyeli ve Kürdistanlı Demokratik Örgütler" başlığı altında Belçika Komünist Partisi'nin başı çektiği bir grup ile 1 Mayıs yürüyüşü düzenlemiştir (TEKOŞER 1984).

Anlaşılaacağı üzere TEKOŞER hem sol hem de liberal paradigmanın söylemlerinden faydalanacak bir zemine kendini oturtmuştur. Öyle ki, tamamı Belçikalılardan oluşan *Türkiye'de İnsan Haklarını Savunma Komitesi*'nin 2 Mayıs 1984 tarihinde düzenlediği konferansta yine TEKOŞER üyeleri ve avukat Hüseyin Yıldırım açıklamada bulunmuştur. Hatta Halkın Birliği Partisi senatörlerinden J.E. Humblet ve Belçika Sosyalist Parti parlamenterisi Caude Dejardin de açıklamaları ile 'Kürdistan'daki mahkûmların tutukluluklarının son bulmasını istemiştir (TEKOŞER 1984). 12 Eylül 1984'te TEKOŞER, AP üyelerinden Jef Ulburgs ve Poul Staes'in davetlisi olarak; AP'de Türkiye'ye yapılacak 60 milyon dolarlık yardımın konuşulduğu bir toplantıya katılmıştır. Örgüt ve bahsi geçen parlamenterler toplantıda Türkiye'ye yardımların yapılmaması için gerekçeler üretmiştir (TEKOŞER 1984).

1985 sonrası çıkardığı yayınların büyük bir bölümünde Kürt dili, kültürü ve gelenekleri ile alakalı yayınlar yapmaya başlayan TEKOŞER, sık sık 'Kürdistan' haritaları yayınlarken Kürt diasporasına PKK müzahiri mesaj vermeyi sürdürmüştür. Diğer taraftan örgüt, AP ve Belçika resmi kurumları ile Türkiye karşıtı söylemlerine 'insan hakları' vb. temalar üzerinden devam ettirmiştir (TEKOŞER 1986).

TEKOŞER dışında, Belçika'daki Kürt diasporası içerisinde yer alan ve Marksist-Leninist ideoloji etrafında toplanan neredeyse tüm örgütler, PKK'nın Belçika'da ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Özellikle Türkiye ve çevresinde, "Kürdistan" adlı bir devleti kurmak Belçika'daki tüm bölücü terör örgütlerinin ortak hedefi olmuştur. Bu anlamda 22 Haziran 1988 tarihinde Kürdistan Kurtuluş Hareketi Belçika'da daha önce kurulmuş olan 8 örgütü kendi çatısı altında toplamıştır. Bunlar; Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları-Sosyalist Eğilim, Kürdistan Öncü İşçi Partisi, Kürdistan Devrimcileri, Kürdistan Sosyalist Birliği, Kurtuluş Bayrağı, Kürdistan Yurtsever Güç Partisi, Kürdistan Demokrat Partisi-Ulusal Örgütü ve Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi adlı yapılardır. Fakat bahsi geçen yapılar her ne kadar hedeflerini PKK ile aynı doğrultuda gerçekleştirmek istemişse de, örgütle "güç" mücadelesine girmiştir. Bu yüzden Kürdistan Kurtuluş Hareketi Türkiye karşıtı terör ajandasını Belçika'da halihazırda daha az organize halde bulunan PKK'dan ayrı yürütme yolunu tutmuştur. Bu dönem PKK, Belçika'da gittikçe güç kaybetmeye başlamıştır. Hatta Abdullah Öcalan'ın o dönem avukatı Hüseyin Yıldırım ve örgüt faaliyetlerini Avrupa'da yürüten Kesire Öcalan, PKK'dan ayrılmıştır (Ballı 1991).

Bu noktada Derviş Ferho, TEKOŞER'i bu yapı içerisinde konumlandırmayarak, isim değiştirme yoluna gidecektir (TEKOŞER 1988). Hatta öyle ki, Ferho daha sonra bünyesinde "Biz PKK'yı, diyalog için fazla bir alan bırakılmadığı için silaha sarılan kurtuluş hareketi olarak görmeye devam ediyoruz." sözlerini dile getireceği Brüksel Kürt Enstitüsü'nü kuracaktır (Komelaluzern 2010).

Ferho, AB ve Belçika nezdinde elde ettiği siyasi destek ile beraber daha fazla etnik vurguyu arttırmak ve Marksist-Leninist ideolojiden sıyrılmak adına; TEKOŞER adlı yapının ismini 1989'da Brüksel Kürt Enstitüsü olarak değiştirmiştir. Irkçı vurgulardan ziyade Kürt diasporasının mobilizasyonunu amaçlayan böylesi bir

değişim; konsept olarak sadece işçi ve öğrencileri değil, Kürtlerin neredeyse tamamını kültür, dil, demokrasi, ulusal sorunlar ve insan hakları gibi başlıklar üzerinden tek çatı altında toplamayı amaçlamıştır (Soner, Aslan ve Kıyıcı 2017). Yine Sheffer'in sınıflandırmasından hareketle; ulus aşırı dil topluluğu olarak hareket eden Enstitü, Kürtçe konuşanları mobilize etmeye çalışmış hatta yerel gruplara da Kürtçeyi öğretmeyi hedeflemiştir. O dönem Avrupa'da PKK ile bağı olmayan Kürt gruplar da benzer yapılanmalar kurmaya başlamıştır. Nitekim tahmin edileceği üzere PKK haricinde Kürtleri mobilize etmek isteyen bir yapı, örgüt tarafından emperyalist 'işbirlikçisi' yahut 'dönek' olarak nitelendirilmiştir (Serxwebun 1989).

PKK kurmuş olduğu Brüksel Kürt Enstitüsü ile ütopyik bir vatan kavramı ortaya atarak Kürt diasporasını 'Kürdistan' söylemi etrafında toplama çabası içerisine girmiştir. Öte yandan enstitü kültür, dil ve demokrasi gibi 1980'lerin sonunda ortaya çıkan paradigmaya da ayak uydurma çabası içine girerek Kürt diasporası üzerinde tek temsil mercii olma amacı gütmüştür (Kurdish Institute of Brussels 2013).

5. 1. b. Liberal Kürtçülük (1990 – 2017)

PKK'nın Belçika'daki sorumluları Brüksel Kürt Enstitüsü benzeri farklı kurumlar altında organizasyon kapasitesini ve çeşitliliğini arttırmıştır. Tıpkı Scheffer'in bahsettiği "Kültür Vatanı"na benzer olarak; aynı dili konuşanların kültürlerini ve dillerini sürdürebilmesi adına kısmen liderlik ve destek sağlama" (Sheffer, Diaspora Politics At Home Abroad 2003) adına girişimlerde bulunan PKK'lı gruplar, 1990'larla beraber hızla kurulmaya başlamıştır. Özellikle Avrupa genelinde kurduğu gruplara ağırlık veren PKK, coğrafi anlamda 7 bölge ve 4 eyaletten oluşan 300 bin dolayındaki kişiyi kendi şemsiyesi altında toplamıştır (Özcan 1999).

Bu yapılanmada en önemli bölgelerden birisi olan Belçika ve civarı da PKK'nın eksenine girerek Benelüks Eyaleti içerisinde yer almıştır. Çok zaman geçmeden PKK, Belçika'yı AB ülkelerinde bulunan yapılanmalarını yönettiği 'Karargahı' olarak kullanmaya başlamış ve 1993'te KON-KURD adlı ilk 'kültür' çatı yapılanmasını kurmuştur. Diğer pek çok Kürt yapılanmasından ayrılan yapı, dünya üzerindeki Kürt grupları bir araya getirerek Avrupa'da kurumsal düzeyde lobi faaliyetleri yapmak amacıyla İsmet Kem tarafından kurulmuştur (ANF 2013). KON-KURD, Kürt grupların sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel haklarını koruma görüntüsü ile de PKK ile bağlantısına 'meşru' bir görüntü vermiştir (Hevian 2013). Görünürdeki amaçlarının bazılarını bakılacak olursa demokratik söylemler, Pan-Kürtçülük ve AB içerisinde yerel unsurlarla yapılacak olan lobi faaliyetleri öne çıkmaktadır;

"Avrupa'da yaşayan Kürt toplumunun sosyal, ekonomik, politik, kültürel haklarının kazanılması, korunması ve geliştirilmesine yönelik olarak ulusal ve uluslararası yasalar ve insan hakları evrensel bildirgeleri hükümleri çerçevesinde demokratik-yasal çalışmalar yapmak;

....

Kürt diline, tarihine ve kültürüne ilişkin araştırmalar yapmak bu konuda Kürt halkını ve genel kamuoyunu aydınlatıcı, eğitici seminer, konferans, panel, kurs vb.. etkinlikler düzenlemek;

....

Avrupa'da, çok kültürlü toplum (*multikulturellesellschafts*) çerçevesinde, bir yandan Kürt halkının, kendi kültürü ve kimliğinin korunması ve tanınmasını sağlamaya çalışırken, diğer yandan Avrupa'nın ortak toplumsal yapısı içerisinde yer alan göçmen toplulukları ve Avrupalı kurumlar ile Kürt

toplumu arasında dostluk ilişkilerini kurmak, korumak ve geliştirmek" (KON-KURD 2010).

Kürt kültür derneklerini de içinde barındıran 200 civarında grup böylece KON-KURD'e bağlanmıştır. PKK'lı gruplar, Belçika özelinde ise KON-KURD yapılanmasına bağlı olan FEK-BEL adı altında organize olmuştur (KON-KURD 2010).

1995'te Türkiye'de terörle mücadele kapsamında başlatılan askeri operasyonların çapı genişletilerek, PKK ile ilişkili siyasiler hakkında yakalama kararı çıkarılmıştır. Akabinde Demokrasi Partisi (DEP) kapatılmış ve milletvekillerinin birçoğu Avrupa'nın muhtelif yerlerine 'siyasi sığınmacı' olarak kaçmıştır. Lahey'de 12 Nisan 1995'te (Sürgündeki Kürt Parlamentosu) SKP yapılanmasını kuran çok sayıda Kürt grup (Flags of The World 2014), PKK'lı DEP milletvekillerinin öncülüğünde kurulmuştur. Merkezi Belçika olan SKP'nin sözcülüğüne DEP eski milletvekili olan Yaşar Kaya seçilirken, 2018 itibari ile hala kırmızı bültenle aranan Zübeyir Aydar (Terör Arananlar 2000) ise yürütme konseyinin başına getirilmiştir. Bu aşamadan sonra PKK'nın Kürt diasporasını daha donanımlı bir şekilde örgütlemeye çalışması söz konusu olmuştur. Öyle ki SKP, adalet, dış ilişkiler, eğitim, kültür-sanat, etnik ve inanç toplulukları, kamu ilişkileri, finans, kadın ve gençlik yapılanmaları gibi farklı alanlarda radikal Kürtleri çevresinde topladığı gibi uluslararası kamuoyunda da Kürtleri temsil etme gücünü tekeline almıştır (Flags of The World 2014). Daha sonra bu yapının ABD ve AB ülkelerince PKK ile ilintili olduğu anlaşılmış ve uluslararası toplum nezdinde resmi olarak tanınmamıştır. SKP'nin amacını gerçekleştirememesi ve Türkiye'nin baskıları sonucu 1996 itibari ile Belçika'da PKK'ya yönelik operasyonlar gerçekleştirilmiştir (Serxwebun 1996). DEP eski milletvekili olan ve SKP'nin yürütücülerinden Zübeyir Aydar ve PKK'nın

Avrupa sorumlusu olan Remzi Kartal öncülüğünde 1999'da Brüksel merkezli (Flags of The World 2014) KNK kurulmuştur (Haner 2018). Halihazırda faaliyetlerine devam eden yapının başında PKK'ya açıkça desteklerini bildiren (Koç 2015) (Rashed 2017) Nilüfer Koç ve Rebwar Rashed bulunmaktadır. Daha önce SKP'nin kurucuları arasında yer alan Aydar ise şu an finans komitesinin başında bulunmaktadır (Kurdistan National Council 2017). KNK adlı yapının 'strateji belgesi'nde ise Kürt gruplarının ve sözde Kürdistan coğrafyasında yaşayan azınlık grupların adına sosyo-politik, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik kararlarının KNK tarafından alınacağına dair vurguların yapıldığı görülmektedir (Kurdistan National Congress 2008).

KON-KURD, SKP ve KNK gibi yapıları ile PKK, 1990'lar boyunca çatı yapılanmalarını Belçika merkezli kurarak, Kürt diasporası üzerinde dilsel ve kültürel açıdan gücünü konsolide etme çabası içine girerken, uluslararası kurumların baskısından kurtulmak için isim değiştirme yoluna başvurmuştur. 2000 yılı biterken durumun farkında olan Abdullah Öcalan, toplumsal örgütlenmeye ağırlık verilmesi gerektiğini dönemin PKK ile ilintili partisi Halkların Demokrasi Partisi (HADEP) üzerinden şu şekilde ifade etmiştir;

"Brüksel'da güçlü bir temsilcilik gerekiyor...Türkiye kısmında örgütlenme, okullar sistemi, dış temsilcilikler, kültür kolu çok iyi çalışılmalı; Avrupa ile birlikte güç ve destek vermeniz gerekiyor. Yoğun bir örgütlenme gerekiyor. Milyonlarca insan ilişkisiz. Örgütünüz köylere kadar yayılmalı" (Öcalan, Demokratik Birlik Demokratik Savaşır 2000).

Böylesi bir hamle sonrasında PKK üzerinde uluslararası baskı 'kağıt üzerinde' artmıştır. Belçika sivil istihbarat servisi tarafından yakından takip edilen

PKK'nın Belçika'daki oluşumlarının; Türkleri, Kürtleri ve Ermenileri tehdit eder bir pozisyona sahip olduğu tespit edilmiştir (Comite Permanent De Controle Des Services De Renseignement 2001). 2002'ye girildiğinde, AB terör örgütlerine dair hazırladığı listeyi güncelleyerek, PKK'yı da terör örgütleri listesine dâhil etmiştir. AB Konseyi'nin 27 Aralık 2001 tarihinde aldığı bu karar 28 Aralık tarihli AB resmi gazetesinde de yayımlanmıştır. AB'nin, BM ve ABD'nin terörle mücadeleye karşı takındığı tavrın paralelinde teröre tepki vereceği vurgulanmıştır. Bu kararlar neticesinde, teröristlere ve terör örgütlerine eylemlerinde kullanılmak üzere sağlanabilecek olan maddi kazançların önüne geçileceği belirtilmiştir (Avrupa Birliği Başkanlığı 2002).

2002 yılında Interpol'ün terörist listesinin işleme konulması ile birlikte PKK sadece Türkiye çapında değil aynı zamanda AB ülkelerinde de terör örgütü olarak görülmeye başlamıştır. 2003 yılında PKK, ismini KADEK olarak değiştirmeye çalışmıştır (Avrupa Birliği Başkanlığı 2004). 2004'te PKK'nın diğer adlandırmaları olan KADEK ve KONGRA-GEL isimleri de AB terör örgütleri listesine eklenmiştir (Avrupa Birliği Başkanlığı 2004). 2005'te KCK yürütme konseyi ise "aktif savunmadan pasif savunmaya geçiyoruz" gibi başlıklarla gündemden düşmeye çalışarak ateşkes ilan etmiştir (HPG Meclisi 2005). 2009 yılında ise Zübeyir Aydar ve Remzi Kartal gibi isimler ABD tarafından uyuşturucu kaçakçısı oldukları tespit edilmiştir. Böylece Belçika merkezli PKK'lı grup ve kişiler üzerinde baskı yoğunlaşmıştır.

Uluslararası siyasi yapının kısıtlamalarını dikkate alan PKK'nın çatı yapılanması KON-KURD'ün üst düzey temsilcileri 6 Temmuz 2013 tarihinde KON-KURD'ün 19. Kongresinde isim değişikliği sinyallerini vermiştir (ANF 2013). KONGRA-GEL/PKK'nın AB ülkelerindeki en üst düzey temsilcisi Remzi Kartal da

bu kongrede bulunmuştur. Bu kongre sonunda yapılan açıklamada PKK üzerindeki 'baskı ortamı' gerekçe gösterilerek örgütün AB ülkelerinde 'hayat kalma'sının gerekliliği için yeni bir yapının ortaya çıkarılmasının gerekliliği vurgulanmıştır;

"Konfederasyonumuz bünyesindeki federasyon ve dernekler dışında ihtiyaçtan kaynaklı siyasal, toplumsal, ekonomik, inançsal, eğitsel, kültürel, sanatsal, sportif, diplomatik, basın-yayın vb. alanlarda birçok yeni dernek, federasyon vakıf, birlik, kurum, meclis, enstitü, akademi, inisiyatif ortaya çıkmıştır...

Sonuç olarak gelinen aşamada hem siyasal sürecin gerçekliği, hem halkımızın artan, çeşitlenen, değişen ihtiyaç ve sorunları aşmak için konfederasyon ve bağlı kurumlarımızın kendilerini yeniden bir örgütlülüğe kavuşturma ve yapılandırması, zamanın ruhuna da uygun olarak zorunlu hale gelmiştir" (ANF 2013).

Terör örgütleri listesine dahil edilerek hareket kabiliyeti kısıtlanan PKK, KON-KURD adlı AB ülkeleri çatı yapılanmasının ismini değiştirerek, 6-7 Temmuz 2013 tarihinde Avrupa Demokratik Kürdistanlılar Toplum Kongresi (KCD-E/KCDK-E) adlı yapıyı kurmuştur. Bu değişimin sonucu olarak KON-KURD'e bağlı tüm ülke yapılanmalarının ismi ve kapsamı değiştirilmiştir (ANF 2013). KCD-E tüzüğüne bakıldığında, ilgili çatı yapılanmanın merkezinin Brüksel-Charleroi olduğu ve sözde tüzel kişiliğinin Belçika yasalarına tabi olduğu vurgulanmıştır. Bu yapının sadece AB ülkelerini kapsayan niteliğinin olmadığı aynı zamanda küresel ölçekte yaşayan bütün Kürtleri içine aldığı iddiası mevcuttur. Yine aynı belgede AB'nin önem verdiği temel belgelere atıfta bulunularak, BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, BM Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi farklı belgelerle AB

devletlerine sözde ‘barışçıl’ bir yapı izleneceği taahhüdünde bulunulmuştur (KCD-E 2014). Böylelikle PKK Avrupa’da köklü bir isim değişikliğine giderek tekrar faaliyetlerini ‘kolayca’ yapma imkanı elde etmiştir. KCDK-E’nin Belçika’daki faaliyetlerinde sorumluluk sahibi olan Belçika Demokratik Kürdistanlılar Toplum Kongresi de (NAV-BEL) aynı dönemde kurulmuştur. PKK propagandasınının Belçika yerelinde sürdürülmesinden sorumlu olan NAV-BEL, 28 Ekim 2017 tarihinde Belçika’nın Anvers bölgesinde Türk gruplara saldırmıştır (Etha 2017).

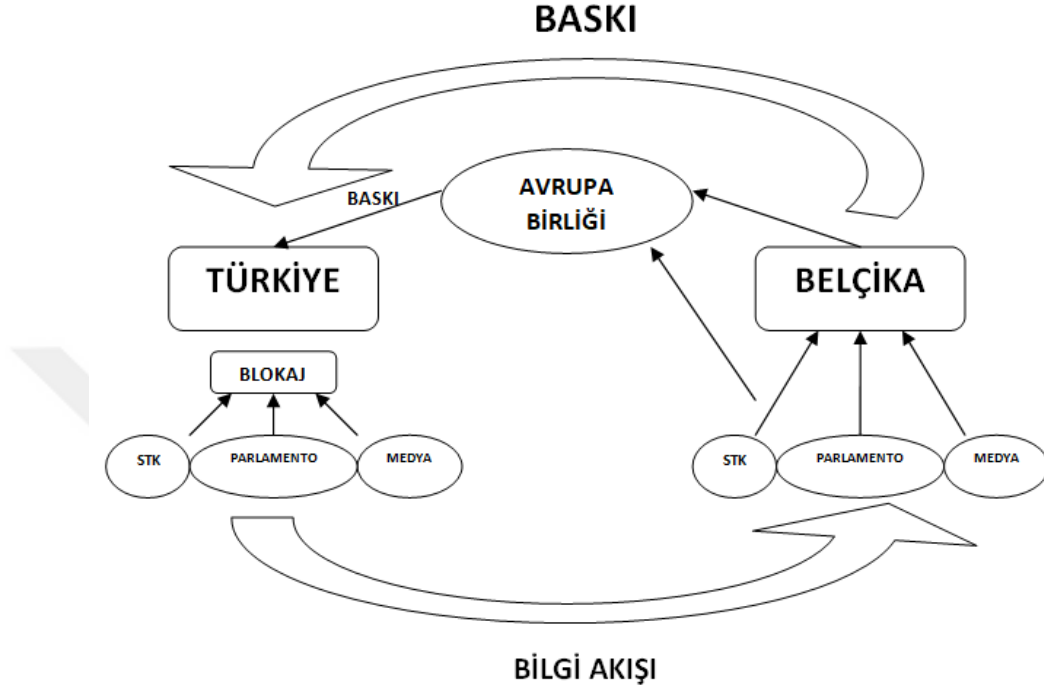
Nihai anlamda PKK, 1970’lerin sonundan itibaren kendini her açıdan destekleyecek olan ‘kitle’yi elde etmek adına çok sayıda STK ve siyasetçi ile ortak hareket etmiştir. Bu durum sonucunda Kürt diasporasının ‘radikal’ kanadının PKK ile ortak hareket ettiği gözlemlenmiştir. Bu durum gelmiş olduğumuz 2018 yılına kadar artarak devam etmiştir. Öyle ki, "Kürdistan Kültür Haftası" (*De Koerdistan Cultuurweek 2016*) adı ile 2016’da Brüksel’de düzenlenen ve Brüksel Kürt Enstitüsü’nün de destek verdiği etkinliklerde, Kürt diasporasının radikal kanadını temsil eden kişi ve gruplar bir araya gelmiştir (Revivez la Semaine Culturelle du Kurdistan 2016 2016). Çocuk yaşta bulunan kimselerin de kullanıldığı ve PKK propagandasının ‘Kürt Kültürü’ çerçevelemesi ile yürütüldüğü bu etkinliklerde; Abdullah Öcalan’ın da destek verdiği *De Staat voorbij: Bijdrage van de Koerdische bevrijdingsbeweging* adlı kitap tanıtılmıştır (Peeters 2016).

5.2. PKK’nın Ulus-aşırı Savunmacı Ağı ve Bumerang Stratejisi

Göç topluluklarının sosyal ağları, kültür ve dil; diaspora topluluklarının kendine ait ‘kamusal alanı’ oluşturmasına ön ayak olur. Böylece etnik diasporalar tek sesliliğe kavuşur (Appadurai 1996). Fakat bu noktada diaspora ulus-aşırı karaktere henüz bürünmemiştir. Siyasal ağlar ve ortak kimlik/dil; diasporayı ‘ulus-aşırı etnik

ağlar' seviyesine taşır (Keck ve Sikkink 1998). Daha baskın karaktere sahip ve etnik iddialarla ortaya çıkmış terör örgütleri kurmuş oldukları 'siyasi-ideolojik' ve 'ulus-aşırı dil toplulukları' vasıtasıyla etnik diasporalara ait olan 'kamusal alana' nüfuz edebilir (Kelly 2010). Radikal ya da diğer bir tanım ile izolasyonist-otonomcu strateji güden etnik diaspora ise bu noktada kendi iddiaları ile örtüşen terör örgütlerinin siyasi-ideolojik ve dil toplulukları ile beraber hareket eder (Sheffer, Integration impacts on Diaspora-homeland relations 2013). Tam da bu noktada terör örgütü esas ortaya çıktığı ülkede yani anavatanda gerçekleştiremediği faaliyetleri, siyasi-ideolojik ve dil toplulukları aracılığıyla etnik diasporanın yoğun olduğu 'ev sahibi' ülkede yürürlüğe koyar. Böylece terör örgütü sahip olduğu ulus-aşırı savunmacı ağını ev sahibi ülkede kurarak anavatanda bulunan siyasi otoritenin üzerinde baskı kurmaya çalışır. Terör örgütünün ev sahibi ülkede kurduğu ulus-aşırı savunmacı ağlarının anavatana baskı kurması durumu bumeranga benzetilebilir (Keck ve Sikkink 1998).

Şekil 5. 1. PKK'nın Bumerang Stratejisi İllüstrasyonu

Bu kısımda PKK'nın Belçika'da oluşturduğu ulus-aşırı savunmacı ağların işlevleri tartışılacaktır. Türkiye'de ve AB/Belçika'da bulunan siyasi fırsat yapısının örgütün Belçika'daki yapılanmaları üzerindeki etkisi STK, Parlamento ve Medya düzleminde açıklanacaktır. Böylece bu üç boyut üzerinden PKK'nın Belçika'da kurduğu ulus-aşırı savunmacı ağların faaliyetleri betimlenecektir (Şekil 5. 1.).

5. 2. a. 'Açık' ve 'Kapalı' Siyasi Fırsat Yapıları

Örgütler ve/veya gruplar sosyal bir hareket olmakla birlikte ortaya çıktıkları 'siyasi bağlamdan' ya da 'fırsat yapısından bağımsız değildir. Bu nedenle fırsat yapıları siyasi ve hukuki değişimleri ile beraber kimi organizasyonların ortaya çıkmasına neden olurken kimilerinin de işlevsiz hale gelmesinin önünü açar. Buna

göre bir egemen devlet siyasi davranışlarını etkileyen herhangi bir gruba karşı ulusal anlamda politika üreterek işlevlerini kısıtlayabilir. Kısıtlamanın sebepleri şu beş faaliyettir; Birincisi, ajanda oluşturma; ikincisi, devletlerin ve uluslararası örgütlerin söylemlerini etkileme; üçüncüsü, kurumsal prosedürleri etkilemek; dördüncüsü, 'hedef ülke' ya da uluslararası örgütlerin politikalarını değiştirmeye zorlamak; ve beşincisi devlet davranışını etkilemektir.

'Blokaj' ile karşılaşan bu grup 'ulus-aşırı savunmacı ağ' kurmaya yönelerek uluslararası ortamda bulunduğu 'açık' siyasi fırsat yapısı üzerinden; ulusal düzeyde yürütemediği faaliyeti uluslararası ortama taşır. Böylece grup, 'kapalı' siyasi fırsat yapısının bulunduğu 'anavatanda' uygulayamadığı baskıyı; 'açık' siyasi fırsat yapısını haiz olan 'ev sahibi' ülke ya da uluslararası örgüt üzerinden 'anavatana' yönlendirebilir. Böylece grup Bumerang Stratejisini uygulamış olur (Keck ve Sikkink 1998).

PKK, tıpkı Keck ve Sikkink'in belirttiği 'ulus-aşırı faaliyetleri' gerçekleştirmiş ve 'savunmacı' bir rolü üstlenmiştir. Bu kısımda Türkiye ve AB/Belçika'da bulunan; PKK'nın farklı organizasyonlarının harekete geçmesini 'engellenen' ve 'kolaylaştıran' "siyasi fırsat yapıları" incelenerek; PKK'lı gruplar üç düzey üzerinden ele alınacaktır. Bunlar; STK, Parlamento ve Medya'dır.

5. 2. b. Sivil Toplum Kuruluşları

Türkiye'deki kapalı siyasi fırsat yapısından dolayı faaliyetlerini sürdüremeyen PKK mensubu kişiler 1970'lerin sonunda Belçika'da buldukları fırsatları 1980'lerden bugüne değin kullanmaktadır. Kürt diasporasını radikalleştirmek ve örgüte kazandırmak PKK'nın Belçika'daki yapılarının ortak stratejisini teşkil etmektedir. Türkiye'de yapamadığı eleman devşirme faaliyetlerini

Belçika'da sürdüren örgüt ilişkili STK'lar aynı zamanda Türkiye'de yürüyüş ve gösterileri engellendiği için propagandalarını, uygun siyasi fırsatlar sayesinde Belçika'ya taşıyabilmiştir. Böylece 'açık' siyasi fırsat yapısı aracılığıyla PKK, Belçika'daki uzantılarını aktif şekilde uluslararası etki kapasitesini haiz STK'larla işbirliği içinde tutarak Türkiye'ye yönelik baskılarını sürdürebilmiştir.

PKK'lı STK'ların 3713 sayılı kanun ve devamında yürürlüğe konulan kanunlar çerçevesinde gösteri, yürüyüş ve bildiri dağıtma vb. faaliyetleri Türkiye tarafından kapsamlı bir şekilde engellenmiştir. İlgili hukuki yaptırımlara bakıldığında;

3173 sayılı kanunun 2. Maddesi gereği, terör örgütleri, şiddet kullanarak; korkutma ve yıldırma gibi yöntemler üzerinden Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasal düzenini değiştirmeyi amaçlamaktadır. Anayasaya göre organize yahut tek başına gerçekleştirmeye çalışanlar 'terör suçlusu' olarak adlandırılmaktadır. 2. maddenin 29 Eylül 2004'te tekrar düzenlenmesi ile 5237 sayılı Ceza Kanununun 220 maddesine göre terör örgütlerinin faaliyetlerinin kısıtlanacağı alanlar belirtilmiştir. Buna göre örgüt propagandası yapanların önüne geçileceği vurgulanmıştır;

- 1- "Örgütün veya amacının propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır" (Resmi Gazete 2006).

6 Ekim 1993 tarihinde yürürlüğe giren 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa yapılan eklemelerle birlikte terör örgütüne dair STK'ların ve siyasi partilerin yapacağı her türlü girişimin 6638 sayılı kanunun 10. Maddesine göre değerlendirileceği vurgulanmıştır. Buna göre PKK vb. terör örgütlerinin yapmış olduğu tüm eylemler şu alanlarda kısıtlanmıştır;

- a. Toplantı ve gösteri yürüyüşü sırasında gerçekleşme dahi, terör örgütünün üyesi veya destekçisi olduğunu belli edecek şekilde;
- i. Örgüte ait amblem, resim veya işaretlerin asılması ya da taşınması,
 - ii. Slogan atılması,
 - iii. Ses cihazları ile yayın yapılması,
 - iv. Terör örgütüne ait amblem, resim veya işaretlerin üzerinde bulunduğu üniformanın giyilmesi.³
- b. İkinci fıkrada belirtilen suçların; dernek, vakıf, siyasî parti, işçi ve meslek kuruluşlarına veya bunların yan kuruluşlarına ait bina, lokal, büro veya eklentilerinde veya öğretim kurumlarında veya öğrenci yurtlarında veya bunların eklentilerinde işlenmesi halinde bu fıkradaki cezanın iki katı hükmolunur (Mevzuat 1991).

Kurulduğu günden bugüne PKK, Türkiye’deki faaliyetlerini STK düzeyinde de sürdürme gayreti içerisinde olmuştur. Buna karşılık Türkiye anayasal önlemler çerçevesinde örgüt ile ilişkili STK’ların kimi zaman gösteri ve yürüyüşünü engellemiş kimi zaman da kapatmıştır. Bununla beraber HEP’in 1989’da kurulmasından bu yana Demokratik Toplum Hareketi (DTH), PKK’nın STK düzeyindeki yapılanması olarak faaliyetlerde bulunmuştur. Benzer şekilde 30 Ekim 2007’de kurulan ve DTH’yi de içine alan Demokratik Toplum Kongresi (DTK); 15 Ekim 2011 tarihinde kurulan Halkların Demokratik Kongresi (HDK) de terör örgütü

³ (Ek fıkra: 27/3/2015-6638/10 md.) Terör örgütünün propagandasına dönüştürülen toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, kimliklerini gizlemek amacıyla yüzünü tamamen veya kısmen kapatanlar üç yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Bu suçu işleyenlerin cebir ve şiddete başvurmaları ya da her türlü silah, molotof ve benzeri patlayıcı, yakıcı ya da yaralayıcı maddeler bulundurmaları veya kullanmaları hâlinde verilecek cezanın alt sınırı dört yıldan az olamaz. İkinci fıkrada belirtilen suçların; dernek, vakıf, siyasî parti, işçi ve meslek kuruluşlarına veya bunların yan kuruluşlarına ait bina, lokal, büro veya eklentilerinde veya öğretim kurumlarında veya öğrenci yurtlarında veya bunların eklentilerinde işlenmesi halinde bu fıkradaki cezanın iki katı hükmolunur.

propagandası yaptığı için engellenen PKK'lı STK'lar arasında bulunmaktadır. Buna karşın PKK'ya müzahir STK'lar Türkiye'de yakın takibe alınmıştır. Bu gerekçe ile DTH daha kurulma sürecinde dahi takip edilmiş ve yürüyüşlerinin büyük kısmına izin verilmemiştir (Evrensel 2005). HDK ise sık sık PKK bayrakları ve Abdullah Öcalan flamaları ile terör örgütü propagandası yapmaya devam etmekte olup, yürüyüşleri ve diğer eylemleri kolluk kuvvetleri tarafından engellenmektedir (ANF 2013).

Türkiye'de PKK ile ilintili grupların engellenmesi Belçika'daki PKK'lıları harekete geçirmiş ve AB paradigması içerisinde temel ilkeler olarak adlandırılabilir; insan hakları, ifade özgürlüğü ve temel haklar çerçevesinde örgütle ilişkili STK'lar için hareket mekanizması oluşturmuştur. Bu kısımda PKK ile ilişkili olduğu iddia edilen Halkların Demokratik Kongresi Avrupa (HDK-A), Avrupa Demokratik Kürdistanlılar Toplum Kongresi (KCDK-E), Kürt Ulusal Kongresi (KNK), Belçika Demokratik Kürdistanlılar Toplum Kongresi (NAV-BEL) ve Brüksel Kürt Enstitüsü adlı STK'lar faaliyetlerine yer verilecektir. Ayrıca bu gruplarla bağlantısı olan ama etki kapasitesi düşük olan NAV-BEL ve Mezopotamya Sosyal Bilimler Akademisi gibi örgüt ilişkili STK'lar da incelenecektir.

PKK'nın Belçika'da bulunan STK'ları "kar gütmeyen kuruluş" olarak adlandırılmaktadır. Bu yolla 'kolay' hareket edebilen örgüt ilişkili STK'lar kendilerini dil ve kültür yapılanması gibi göstererek PKK yararına işler yürütmektedir.

PKK'nın Belçika'da ve AB nezdinde yapılanmasını 'kolaylaştıran' faktörler daha çok hukuki sistem üzerine bina edilmiştir. Bu düzen Belçika'da bulunan örgüte bağlı STK'ların, siyasilerin ve medya mensuplarının 'açık' siyasi fırsat yapısı

içerisinde gelişimine katkı sağlamıştır. Böylesi bir yapıyı doğuran hukuki düzenlemelere STK'lar penceresinde bakıldığında "Belçika Dernekler Yasası" altında bulunan "kar gütmeyen kuruluşlar" (Felemenkçe: *vereniging zonder winstoogmerk-vzw*, Fransızca: *association sans but lucratif-asbl*) dikkat çekmektedir. Bu yasa çerçevesinde kar gütmeyen kuruluşlar, uluslararası amaçlara sahip olabilir. Ayrıca bir STK çalışmaları için ekipman ve bina kiralamalıdır. Bununla beraber kendisini net ifadelerle tanımlayarak adli kaydını oluşturmalıdır (Service Public Federal - Justice 2018). Fakat tüm bu imkanlar, terör örgütlerince suiistimal edilebilmektedir. Bu hususa dair en son örnek, Brüksel yakınlarında bir şehir olan Molenbeek'te gerçekleşmiştir. Molenbeek'te dini motivasyonlu terör örgütü ve hücrelerine yapılan baskın sonucu 1617 STK terör örgütü bağlantısı olduğu gerekçesi ile kapatılmıştır. STK'ların suç faaliyetleri ve radikalleşme-terörizm çerçevesinde kapatıldığı belirtilmiştir (Kroet 2017).

Buna karşın AB tarafından terör örgütü olarak kabul edilen PKK, Belçika'da Kürt diasporasını radikalleştirmekte, PKK ve Abdullah Öcalan propagandası yapabilmekte ve örtülü faaliyetlerini sürdürebilmektedir. PKK'nın Belçika'da bulunan uzantılarının 'kolay'lıkla hareket edebilmesini etkileyen bir diğer tutum PKK'nın AB nezdinde terör örgütü olması fakat Belçikalı resmi makamlarca "otorite karşıtı" olarak adlandırılmasından ileri gelmektedir. Bu sınıflandırmaya Fransa, Hollanda ve ABD gibi devletlerin karasularını ihlal eden ve Latin Amerika bölgesinde bulunan CELAC da dahil edilmiştir. Belçika kanunlarına göre dini motivasyonlu terör örgütlerinin sahip olduğu STK'lar ve PKK'lı gruplara karşı uygulanan yaptırımlar farklılık arz etmektedir. Bu noktada Belçika'nın çelişkili tutumu dikkatten kaçmamaktadır (Ministre de la Justice 2011).

Böylesi bir siyasi fırsat yapısından yararlanmak amacıyla PKK, Belçika'daki uzantılarını kurmak ve halihazırda bulunanları geliştirmek amacıyla alt düzey örgüt mensuplarını Belçika ve civarına göndermiştir. Bölgeye giden PKK mensupları Kürt diasporasını radikalleştirerek örgütleme çalışmıştır. Bahsi geçen teröristlerin Belçika'da 'kolay' hareket edebilmesi, PKK ilişkili STK'ların ortaya çıkışında etkili olmuştur. Dikkat çeken bir diğer husus ise Belçika'ya gönderilen teröristlerin Türkiye'ye döndüklerinde güvenlik güçleri tarafından etkisiz hale getirilmiş olmasıdır. 1984 yılında Kazım kod adlı Mithat Demirci, Belçika, Hollanda ve son olarak Fransa'da PKK'nın gazetelerini dağıtarak faaliyetlerine başlamış ve 1985'te Türkiye'ye dönmüştür. Dönüşünden kısa bir süre sonra PKK saflarında hayatını kaybetmiştir (Serxwebun 1987). 1985'te Mardin'de PKK'ya katılan Delil kod adlı Ekrem Özbek, 1987'de Belçika'ya gönderilmiş ve PKK'nın Benelüks Eyaletinde bulunarak Belçika yöneticiliğine getirilmiştir. 1991'de Mardin'de girdiği bir çatışmada etkisiz hale getirilmiştir (Serxwebun 1990). 1992'de Murat Çek, Hollanda'dan sonra PKK tarafından Belçika'nın Lieg bölgesinde görevlendirilmiştir. Burada PKK adına teşkilatlı bir yapının ortaya çıkması için yaklaşık 1 yıl bulunmuştur. Sonrasında yine PKK tarafından Kahramanmaraş'a gönderilmiş ve burada bir terör eylemi esnasında hayatını kaybetmiştir (Serxwebun 1994). 1993'te PKK'ya katılan Abdürrahim Tekin, 1994'te Almanya, Hollanda ve Belçika'da bulunmuş ve 1997'de Türkiye'ye gönderilmiş ve hayatını kaybetmiştir (Serxwebun 1998).

PKK'nın göndermiş olduğu isimler burada örgütlenmeyi belli bir safhaya getirerek örgütün Kürt Diasporası üzerindeki tahakkümünü de güçlendirmiştir. Öyle ki "Kürt Kültür Merkezleri" tarafından 'yasal' fatura kesilerek 'bağış' toplanmaktadır. Bu bağışın maliyeti bir Kürt için 3 bin Avro civarında olup 'bağış'

adı altında zorla toplanan paranın, PKK'nın terör eylemlerini finanse etmek amacıyla kullanıldığı iddia edilmektedir (RTL 2014). Bunun en belirgin örneklerinden birisi halihazırda gençlerin, gazetecilerin ve kadınların eğitimi için varlığını sürdüren kamplardır. Bu kamplar özellikle Belçika'nın Gemmenich, Liege ve Almanya sınırlarında faaliyet göstermektedir (WikiLeaks 2009). Bu kampların kapatıldığı söylene de Belçika'da ve Avrupa'nın muhtelif yerlerinde işlevini sürdürdüğü bilinmektedir (EUROPOL 2017). PKK'nın böylesi girişimleri kolay yapabilmesi Belçika'da terör örgütlerinin rahat hareket edebildiği bir ortamın varlığına da delil olarak gösterilebilir. Örneğin, AB ülkeleri yabancı terörist savaşçıların Suriye ve Irak'a intikali konusunda ön plana çıkmaktadır (Yalçınkaya 2015).

Bu durum PKK haricinde bulunan terör örgülerince de sürdürülmektedir. Örneğin; Brüksel yakınlarında bulunan Molenbeek banliyösünde şu ana kadar 500'den fazla Belçikalı yabancı terörist savaşçı, Suriye başta olmak üzere DEAŞ terör örgütünün farklı kollarında savaşmak için çatışma bölgelerine gitmiştir. Belçika Güvenlik Servisi'nin yaptığı açıklamaya göre ise Belçika'daki hapisanede bulunan tutukluların %5'i 2017'de radikalleşmiş teröristlerden müteşekkildir. Bu da yaklaşık olarak 450 teröriste karşılık gelmektedir. Belçika gerek radikalleşmiş teröristleri gerekse de teröristleri eğitenleri toplumdan izole etmeye çalışarak daha fazla terör örgütü mensubunun yerleşmesinin önüne geçmeye çalışmaktadır (CVCE 1985).

Fakat bahsi geçen önlemler sadece DEAŞ vb. dini motivasyonlu terör gruplarına yönelik gerçekleştirilmektedir. PKK ise Belçika'da 'otorite karşıtı' grup statüsündedir. Böylece örgüt Belçika tarafından yaptırımların muhatabı olmadan, böylesi bir ortamdaki faydalanarak kolaylıkla Kürt diasporasında bulunan gençleri ve çocukları radikalleştirmeye devam etmektedir.

Son zamanlarda Belçika'da Jarah Van Acoleyen tarafından hazırlanan *Kwalitatief Onderzoek : Koerdische Jongeren In België En Hun Verbondenheid Met Rojava* (Acoleyen 2017) adlı çalışma Belçika'da bulunan Kürt gençlerinin PKK'nın Suriye kolu olan PYD/YPG'ye yönelik bağlılık derecesini tespit etmeye çalışmıştır. Ağırılığı Türk vatandaşı olan 15 Kürt genci ile görüşen Acoleyen'in ulaştığı sonuçlar, PKK'nın Belçika'da bulunan yapılarının YPG üzerinden radikalleştigiine işaret etmiştir. 15-25 yaş arasında bulunan 6 erkek ve 9 kızla gerçekleştirilen mülakatlar neticesinde Kürt gençlerinin YPG'ye olan ilgisinin Suriye'nin kuzeyinde (PKK'lılarca Rojava olarak adlandırılmakta) bulunan topraklar üzerinden meşrulaştırıldığı gözlemlenmiştir. Örneğin, Tirvan adlı kişi " Ben Kürt diasporasının bir üyesiyim. Ve kendimi Rojava halkından birisi olarak görüyorum" demiştir (Acoleyen 2017). Suriye'nin Kuzeyinde yer alan YPG'ye dair "Dostlarım Rojava'da yaşamaya olumlu bakıyorlar ve oranın nasıl bir yer olduğunu bana soruyorlar" ifadelerini kullanan Serkar adlı genç, Kürt gençlerinin bölgeye ve PKK/YPG yapılanmasına olan yoğun ilgisine vurgu yapmıştır (Acoleyen 2017).

Bu noktada Kürt diasporasının radikalleşmesinde PKK'nın Belçika'da bulunan STK'larının etkin rol üstlendiği tespit edilmiştir. Bu çalışmanın daha önceki kısımlarında Brüksel Kürt Enstitüsü, KCDK-E gibi PKK uzantısı yapıların Kürt diasporasını radikalleştirerek çevresinde toplama amacı güttüğü belirtilmişti.

Acoleyen'in hazırlamış olduğu çalışma bu iddiayı doğrular nitelikte kanıtlara ulaşmak mümkündür. Bu anlamda mülakatlar boyunca verilen cevaplar kadar görüşülen kişilerin profilleri de ayrı bir inceleme konusudur. Bahsi geçen araştırmanın güvenilir olması açısından Acoleyen, görüşülen 15 kişiye nasıl ulaşıldığına dair bilgi vermiştir. Böylece PKK'nın, örgütün Belçika'daki sorumlularının Kürt gençlerini PKK/YPG ideolojisi ile radikalleştirerek terörist

haline getirme çabası içerisinde olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda görüşmelerin tesisinde KCDK-E'nin Belçika uzantısı olan Belçika Kürt Demokratik Toplum Kongresi'nin (NAV-BEL) başkanı Orhan Kılıç ve Brüksel Kürt Enstitüsü müdürü Derviş Ferho rol oynamıştır (Acoleyen 2017). PKK'ya yakın ve PKK'nın Belçika'daki faaliyetlerinde yürütücü role sahip olan Kılıç ve Ferho, NAV-BEL (Companytracker 1995) ve Brüksel Kürt Enstitüsü'nün (Vecht Mee Tegen Onrecht: 11 2011) Belçika'da 'Kar gütmeyen kuruluş' olarak adlandırılmasından doğan yapısal boşlukları değerlendirerek Kürt gençlerini YPG üzerinden radikalleştiriyor olduğu aşikardır. Benzer şekilde Kürt grupları gerek ideolojik gerekse de militan eğitimi konusunda eğitim veren bir diğer STK Mezopotamya Sosyal Bilimler Araştırma Akademisi'dir. Son yıllarda PKK'nın eleman devşirme amacına hizmet eden akademi, Belçika'nın Charleroi bölgesinde faaliyetlerine devam etmektedir (RTL 2014). Bu STK tarafından PKK'nın Kuzey Irak ve çevresindeki oluşumlarına gönderilen teröristler ise pek çok kez EUROPOL raporlarında dile getirilmiştir (DH 2014). PKK'luların Ortadoğu'da kurduğu organik ilişkiler ve Mezopotamya Sosyal Bilimler Akademisi adı altında Kürt diasporasının örgüt tarafından PKK ideolojisi ile örgütlenmesi stratejisi Abdullah Öcalan tarafından 2011'de şöyle tanımlanmıştır;

"Belçika'da Mezopotamya Sosyal Araştırmalar Akademisi açıldığını duydum. Bu akademiler önemlidir, daha önce de defalarca vurgulamıştım. Sadece ideolojik siyasi eğitim değil, ekonomi, sosyal, kültür, tarih konusunda da eğitim verilmelidir. Avrupa'daki gençliğin kendini koruyabilmesi, savrulmaması adına da bu Akademiler yararlı olacaktır. Avrupa'da kapitalizmin, burjuvazinin göbeğinde yaşıyorlar, orada yaşam zordur. Gençlerin özellikle kendilerini iyi korumaları gerekir. Aksi taktirde çok kolay ayakları kayabilir. Ülkeye dönme duygularını hep diri tutmalıdırlar. Hiçbir

zaman unutmamalı, ülkeye bağlılıklarını hep sürdürmelidirler (Abdullah Öcalan, Öncülük Rolüne Ciddi Yaklaşılmalı 2011).

Bahsi geçen akademide yapılan etkinliklerin neredeyse tamamı Kürt diasporasının gençlerini PKK ideolojisi çerçevesinde radikalleştirmekten ibarettir. 2012’de PKK’nın AB ülkelerindeki gençlik yapılanması olan Kürdistan Öğrenciler Birliği’nin (YXK) burada yaptığı açıklamada Kürt gençlerini örgütlenme amacı şöyle ifade edilmiştir;

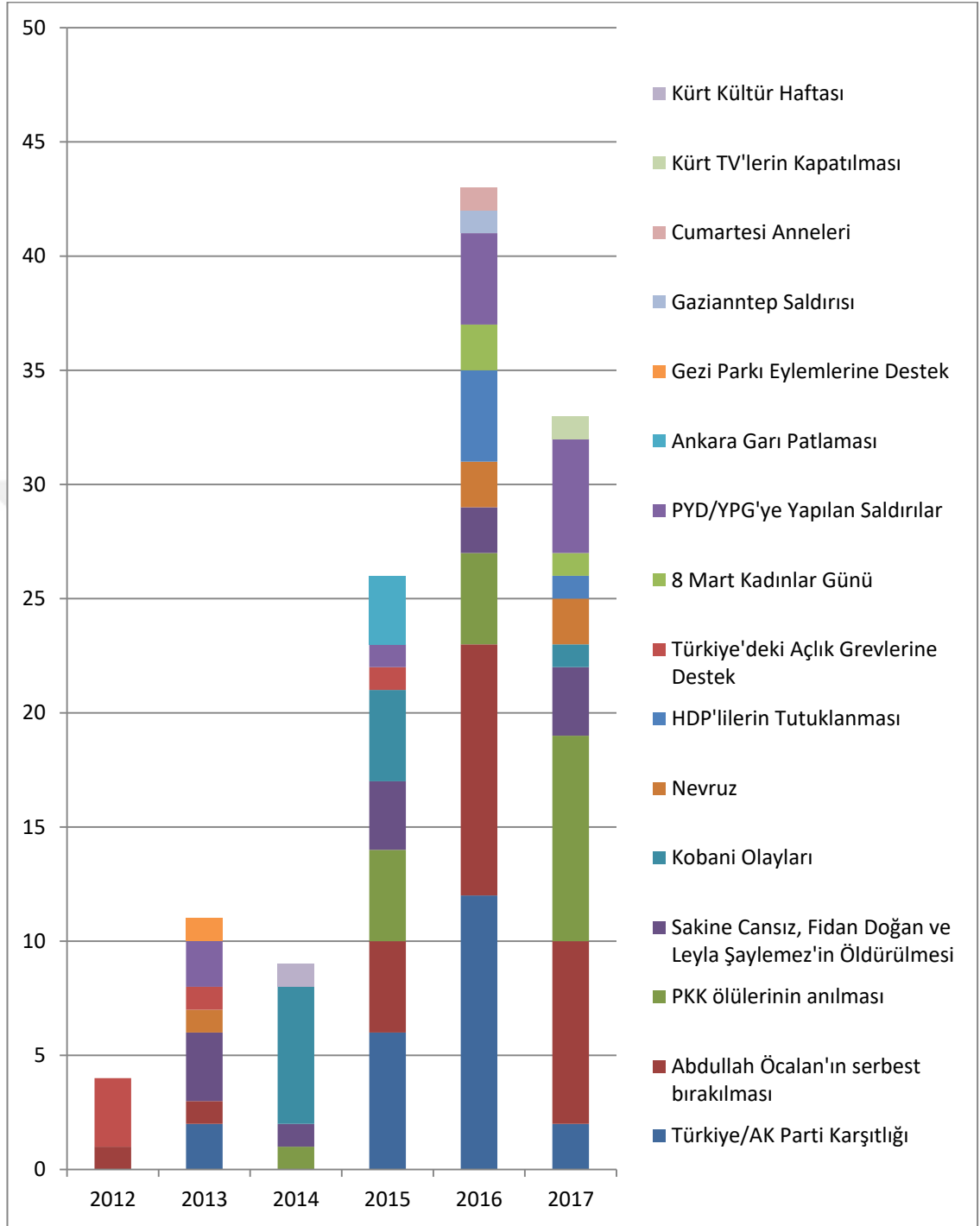
"Diasporadaki Kürdistanlı öğrenci gençlik, buradaki toplumumuzun aydın kesiminin ciddi bir bölümünü oluşturması bakımından önemli bir örgütlenme alanı olmaktadır" (Lekolin 2012).

PKK’nın Türkiye’ye yönelik uyguladığı ‘baskı’ stratejisinin bir diğer ayağını Belçika’da yapılan protesto ve gösteriler oluşturmaktadır. Öncelikle Türkiye’yi doğrudan baskı altına almaya çalışan STK’lara bakılmalıdır. HDK 15 Ekim 2011 tarihinde Ankara’da kurulmuştur. Türkiye’de PKK’nın STK düzeyinde temsil edilmesinde büyük rol almaktadır. Hatta 2012’de HDP adı ile HDK’nın parti ayağı oluşturulmuştur (Milliyet 2012). Türkiye’de PKK propagandasını gündemde tutmaya çalışan HDK, teröristlerin kamusal alanla buluşmasında etkinliğe sahiptir. Bu anlamda Türk güvenlik güçleri HDK üyelerine pek çok kez terör operasyonu gerçekleştirmiştir (Milliyet 2018). Özellikle Türkiye’de gerçekleşen 1 Kasım 2015 seçimleri sonrası HDK ve HDP üzerindeki baskının artması ile birlikte 2016 yılının ilk aylarında HDK-A adlı AB çatı yapılanmasının Belçika’da kurulmasına karar verilmiştir. Bu yapının ortaya çıkmasına PKK’nın AB çatı yapılanması olan KCDK-

E de katkı sağlamıştır. HDK-A'nın gündem maddeleri arasında ise genellikle Türkiye'nin terörle mücadele çerçevesinde uyguladığı politikalar bulunmaktadır. Örneğin; OHAL'in kaldırılması, terör zanlısı olarak tutuklanan HDP'li vekiller, Türkiye'nin PKK'ya yönelik gerçekleştirdiği ülke içi ve sınır ötesi operasyonlar, HDK-A'nın eylem konuları arasındadır (Avrupa Forum 2017).

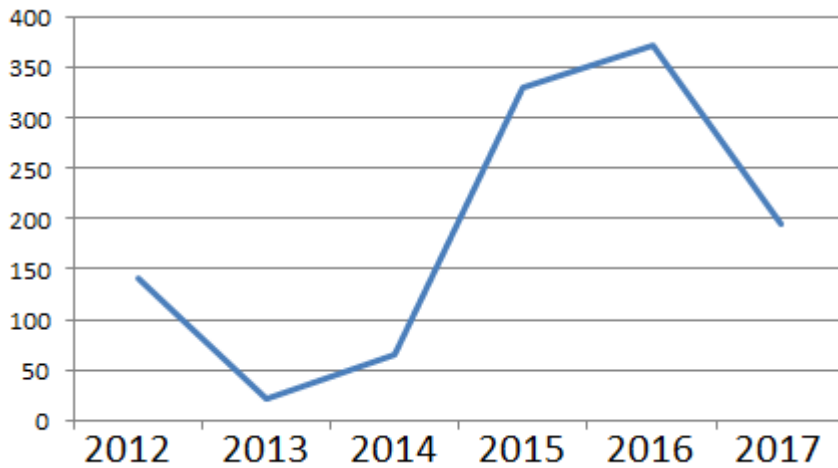
Şekil 5. 2. KCDK-E- Belçika ve Müzahir Grupların Yıllara Göre Eylem Konuları

KCDK-E'nin kurulması ile birlikte PKK'nın Belçika'daki nüfuzu daha fazla görünür hale gelmiştir. KCDK-E'nin Belçika'dan sorumlu yapılanması olan NAV-BEL, Orhan Kılıç'ın başkanlığında Belçika'nın farklı bölgelerine PKK'nın gündemini taşımaya başlamış ve gerek Kürt diasporasını gerekse de AB kurumlarını

tesiri altına almaya başlamıştır. Bu anlamda KCDK-E, Brüksel Kürt Enstitüsü, NAV-BEL, HDK-A ve PKK müzahiri STK'ların 2012-2017 yılları arasında yapmış olduğu toplamda 126 protesto/gösteri mevcuttur. PKK'nın sıklıkla kullandığı eylem konularının yıllık olarak dağılımına baktığımızda ise 2012, 2013 ve 2014 yıllarında eylemlerin düşük seyirde sürdüğü görülmektedir. Fakat 2014 sonrasında PKK'nın Suriye kolu olan PYD/YPG terör örgütünün Suriye'nin kuzeyinde ve Türkiye'nin güneyinde terör eylemlerine girişmesi ile birlikte Belçika'daki protestolarda artışın olduğu dikkat çekmektedir (ANF 2014). Bununla beraber PKK'nın Türkiye'deki terör saldırılarının da arttığı gözlemlenmiştir (SETA Vakfı 2018).

Şekil 5. 3. 2012-2017 arasında Türkiye'deki PKK saldırıları

PKK'lı teröristler 7 Haziran 2015 seçimleri sonrası 'Hendek' stratejisi ile Türkiye'nin güneyindeki çok sayıda il ve ilçeyi işgal etmiştir (Yeşiltaş ve Özçelik, When Strategy Collapses: PKK's Urban Terrorist Campaign 2018). Bu saldırılarla eş zamanlı olarak KCDK-E ve müzahir gruplar Belçika'daki terör kitlesinin hareketliliğini sağlamak adına farklı konular çerçevesinde protestolarını arttırmıştır (SETA Vakfı 2018) (Global Terrorism Database 2018) (Şekil 5. 3.).

PKK'nın Belçika'da Türkiye'ye karşı yürüttüğü öne çıkan 7 protesto konusuna bakılacak olursa 22 eylemle Türkiye/AK Parti Karşıtlığı etrafında toplanabilecek söylemler öne çıkmaktadır. Abdullah Öcalan'ın serbest bırakılması ise 19 eylemle ikinci sırada yer almaktadır. Saldırıların arttığı dönemde Türkiye'nin terörle mücadele kapsamında etkisiz hale getirdiği PKK'lı terörist unsurlar da yine Belçika'daki PKK yapılanmaları ile toplamda 18 kez protestoya konu olmuştur. 9 Ocak 2013 tarihinde Paris'te silahlı saldırıya uğrayan; PKK'nın kurucu kadrosundan Sakine Cansız (PKK'nın Avrupa'daki kadın sorumlusu –TJK-E) , Brüksel merkezli KNK'nın Paris temsilcisi ve PKK adına AB ülkelerinin diplomatları ile lobi faaliyetleri geliştirmekten sorumlu Fidan Doğan ve PKK'nın kadın yapılanmasında üst düzey bir temsilci olarak lobi faaliyetlerinden sorumlu Leyla Sönmez'in öldürülmesi (BBC 2013) hadiselerinin eylemlere 12 kez konu olduğu tespit edilmiştir. Suriye'nin kuzeyinde 6-7 Ekim 2014 tarihlerinde HDP eşbaşkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ'ın halkı Kobani (Ayn-el Arab) için sokağa çağırması ile birlikte başlayan 'Kobani Olayları' ile Türkiye'deki terör hadiseleri artış göstermiştir. Belçika'da ise o dönem Kobani olaylarının konu edindiği 11 eylem gerçekleşmiştir. Ortadoğu'da yaşayan halkların Belçika'da bulunan diasporalarını PKK çatısı altında mobilize etmeye çalışan girişimler ise genellikle 'Nevruz' etkinlikleri adı altında bahar aylarında sürdürüldüğü gözlemlenmiştir. Gerek Kobani olaylarına katılmaları gerekse de Türkiye'de terör örgütlerine destek olduklarından ötürü bir kısım HDP milletvekili tutuklanmıştır (BBC 2016). Bu tutuklamalar ise 2016 yılı ve 2017 yılında Belçika'daki protestocular tarafından 5 kez kullanılmıştır (Şekil 5. 2.).

HDK'nın partileşmiş hali olan HDP de Belçika'da HDP-Avrupa adıyla temsilcilik açmıştır. Nitekim HDP milletvekillerinin bir kısmının Türkiye'de PKK

propagandası yaptığı için gözaltına alındığı bilinmektedir (BBC 2016). HDP-Avrupa ve PKK ile ortak hareket eden HDK-A, Belçika'da PKK müzahiri ve Türkiye karşıtı STK'lar ile birlikte hareket etmektedir. HDK-A'nın desteklemiş olduğu son etkinlik ise 2017'de başlatılan "SOS Turkey" adlı kampanyadır. SOS Turkey, 15 Temmuz 2016 tarihinde Türkiye'deki darbe girişimi sonrasında, tutuklanan terör örgütü mensuplarını gündem maddesi haline getirmiştir. Bu oluşum terör örgütüne dahil olduğu kesinleşen kişilerin serbest bırakılması amacıyla, ifade ve basın özgürlüğü bahanesiyle PKK propagandası yürütmektedir. Bu kampanyanın temel aktörleri arasında Brüksel Kürt Enstitüsü, HDP-Avrupa, NAV-BEL ve KNK bulunmaktadır (SOS Turkey 2016).

PKK'nın AB ve Belçika'daki STK faaliyetlerinin 'rahat' bir şekilde yürüdüğü ortadadır. Bunun son örneklerinden biri de Belçika mahkemeleri tarafından verilen kararlarla daha fazla görünür hale gelmiştir. PKK'nın terör örgütü olduğunu kanıtlayan delillerle 2007'de Belçika'da açılan dava ancak 2017'de sonuçlanmış ve Belçika mahkemeleri PKK'nın terör örgütü olmadığını onamıştır (Anadolu Ajansı 2017). Fakat dini motivasyonlu terör örgütü olan "Sharia4Belgium" için yürütülen dava 3 yılda neticelenerek; bahsi geçen örgütünün tüm üyeleri tutuklanmıştır (Anadolu Ajansı 2017).

5. 2. c. Parlamento

PKK'nın Türkiye'den kaçan üyeleri sadece STK düzeyinde değil, aynı zamanda AB parlamentosunda da boy göstermektedir. Tarihsel anlamda sol vekiller ve gruplar ile yapılan lobiler ve AB kurumları içerisinde düzenlenen ödül töreni,

konferans vb. etkinliklerle PKK, Türkiye’de hayata geçiremediği siyasi faaliyetleri Belçika ve AB özelinde gerçekleştirmektedir.

PKK’nın Belçika’da parlamento düzeyinde etkili lobi faaliyetleri ideolojik anlamda 1978’de kurulan Belçika’daki Kürt İşçi ve Öğrenciler Birliği (TEKOŞER) adlı ‘siyasi-ideolojik’ STK ile başlamıştır. Örgüt kurduğu STK’lar ile gerek Belçikalı siyasilere gerekse de AP parlamenterleri ile yakın temas kurma girişimlerini hala sürdürmektedir. Örgütün lobi faaliyetlerine 1990 sonrasında Türkiye’den kaçıp Belçika’ya sığınan PKK ile ilişkili milletvekilleri de eklenmiştir. 2000’lerde PKK, AB nezdinde artık hem STK’ları hem de örgütle bağlantılı siyasilere aracılığıyla konferans ve gösteri düzenlemeye başlamıştır. Böylece PKK Türkiye’ye yönelik siyasi baskısını parlamento düzeyinde ‘resmi’ olarak sürdürebilmektedir.

PKK’nın Belçika’daki ilk ideoloğu sayılabilecek olan Derviş Ferho, 1978’de Belçika’ya siyasi mülteci olarak gitmiş (Haber Aktüel 2007) ve Kürt diasporasını, Pan-Kürtçülük ve Marksist-Leninist ideoloji ışığında TEKOŞER adlı STK’nın etrafında toplamaya başlamıştır. Önceleri Türkiye Komünist Partisi (TKP) ve diğer sol grupların yanında yer aldığı iddiasıyla Kürtleri örgütleme yolunu giden yapı, giderek Kürt milliyetçiliğini ve kültürünü vurgulayan öğeleri kullanmaya başlamıştır. TEKOŞER, Belçika’nın Flaman bölgesinde bulunan demokratların tepkisiyle karşılaşmış fakat milliyetçi-sol parlamenterlerden destek almıştır (Özgüden 2017). ‘Halkın Birliği’ (Volksunie-People’s Union) Partisi, Derviş Ferho ve çevresinde bulunan ayrılıkçı ideolojiye sahip bir grubu kendi gençlik yapılaması bünyesinde desteklemeye başlamıştır (Casier ve Jongerden 2011). Türkiye’de 1980’de gerçekleşen askeri darbe sonrasında tutuklanan zanlılara dair AP tarafından raporlar hazırlanarak, Türkiye içerisinde ‘insan hakları ihlali’ olduğu gerekçesiyle PKK’lılar aklanmaya çalışılmıştır. Bunun en belirgin örneklerinden biri Balfe Raporudur.

1985'te AP tarafından Diyarbakır Cezaevinde yaşanan olayları ele alan bu raporda 'Kürt tutsaklar' ifadesi 'PKK ve sempatizanları' ibareleriyle eşdeğer tutulmuştur. O dönem Derviş Ferho'yu da destekleyen ve Halkın Birliği Partisi'ne mensup olan AP parlamenterleri Jaak Vandemeulebroecke ve Willy Kuijpers, Türkiye'de 1980'lerin ilk yarısında gerçekleşen terör saldırılarını PKK lehtarı tutumla vererek Belçika'da bulunan teröristlerin uluslararası arenada elini güçlendirmiştir (CVCE 1985). Aldığı cesaretle beraber TEKÖŞER adlı işçi ve öğrenci örgütlenmesini daha kapsamlı hale getirmeye başlayan Ferho, 1989'da TEKÖŞER'in yerine Brüksel Kürt Enstitüsü'nü kurmuştur. Kültürel ve demokratik vurgular üzerinden kurulan yapı, Fransızca, Felemenkçe ve Kürtçe dersler verdiği gibi Kürt diasporasını yakından ilgilendiren konulara da etkinliklerinde yer vermektedir (Kurdish Institute of Brussels 2013).

Hazırlanan Balfé raporu ile ortaya atılan 'Kürt Sorunu' üzerinden Türkiye'yi sıkıştırmaya devam eden AP ve Belçikalı siyasiler 1990'larda baskıyı arttırmıştır. Avrupa Özgürlük Bağlaşıklığı/Yeşiller Grubu'na (Greens/EFA) mensup olan Belçika'nın Flaman bölgesi parlamenterlerinden Nelly Maes ve Bart Staes, 'Kürt Sorunu'nu AP gündeminde tutmaya devam etmiştir (Casier ve Jongerden 2011). Aynı dönem PKK Türkiye'de gerçekleştirdiği terör saldırılarını arttırmış ve buna karşın Türkiye PKK'ya karşı gerek askeri gerekse de hukuki anlamda yaptırımlar geliştirmiştir.

Kanuni düzenlemeler Türkiye'de parlamento düzeyinde etkili olmuştur. PKK ile ilişkili olduğu tespit edilen siyasi partiler ise kapatılmıştır. Örneğin; 1989'da kurulan Halkın Emek Partisi (HEP) 18 milletvekilini 1991 seçimlerinde meclise sokmuştur. Fakat 1991'de HEP'in ilk olağan kongresinde PKK lideri Abdullah Öcalan'ın annesinin onur konuğu olarak davet edilmesi; PKK sloganlarının atılması ve İstiklal Marşı'nın okunmaması; 1993'te HEP'in PKK ile bağının olduğu

iddialarını güçlendirmiştir. Buna karşılık Anayasa Mahkemesi'nin aldığı oybirliği kararlarla "Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozma amacını taşımak ve bu yolda faaliyette bulunmak" iddiasıyla kapatılmıştır. HEP'in kapatma davasının sürdüğü esnada Demokrasi Partisi (DEP) 1993'te kurulmuştur (NTV 2009).

Kısa bir süre sonra Genel Başkan Yaşar Kaya ve yedi parti yöneticisi hakkında tutuklama kararı çıkmıştır. Leyla Zana, Zübeyir Aydar ve Remzi Kartal başta olmak üzere, PKK ile bağı olduğu tespit edilen DEP milletvekilleri 1994'te gözaltına alınmıştır. 16 Haziran 1994 tarihinde ise DEP Anayasa Mahkemesinin kararına istinaden kapatılmıştır. Sonrasında AB ülkelerine kaçan DEP milletvekilleri SKP'yi kurmuştur (Al Jazeera Türk 2013).

PKK'nın siyasi uzantısı olduğu gerekçesi ile 1994'te kapatılan DEP (NTV 2009) vekillerinden pek çoğu Belçika ve civarında bulunan diğer AB ülkelerine kaçmış ve o dönem yine AB'nin farklı kurumlarından destek bulmuştur. Örneğin, Belçika'ya siyasi sığınmacı olarak kaçan ve Türkiye'de terör örgütü propagandası yaptığı için yasaklanan DEP eski milletvekili Leyla Zana 1995'te düşünce özgürlüğü kapsamında AP tarafından verilen Sakharov ödülünü almıştır (European Parliament 1995). Zana'nın ardından DEP Van eski milletvekili Remzi Kartal ve DEP Siirt eski milletvekili Zübeyir Aydar da kaçarak Belçika'ya yerleşmiş ve PKK'nın Avrupa'daki çatı organizasyonları olan SKP/KNK ve KONGRA-GEL/PKK organizasyonlarını kurmuş ve yönetmeye başlamıştır (Kurdish Question 2014).

PKK'nın itibar kazanmasını ve uluslararası temsil gücünün konsolide edilmesini isteyen Belçikalı AP liderlerin yanı sıra AB ülkeleri kapsamında PKK'nın finansmanı da dikkat çekici düzeye gelmiştir. Türkiye'de mali kaynaklarının kesintiye uğramasına karşın PKK 1990'larda geliştirdiği lobi faaliyetleri sonucu

Avrupa'dan 200 ila 500 milyon dolar temin ettiği istihbarat raporlarınca tespit edilmiştir (WikiLeaks 2009).

Abdullah Öcalan'ın yakalanması ile birlikte AP düzeyinde PKK'nın temsilinde bir değişme olmamış aksine farklı etkinliklerle terör örgütünün temsil gücü AP tarafından arttırılmaya devam etmiştir. Bu anlamda 2000 itibari ile AP'de çok sayıda PKK'lı düzenli olarak konferanslara çağırılmıştır. Bu konferansların başında her sene düzenlenen "International Conference on The European Union, Turkey and The Kurds" vb. etkinlikler gelmektedir. Avrupa Birleşik Solu/İskandinav Yeşil Solu (GUE/NGL) ve Greens/EFA ve diğer sol partilerin de dahil olduğu bir grubun başını çektiği bu konferans dizisi 2004 itibari ile başlamıştır. Bu konferanslarda "Demokratik Konfederalizm", PKK'nın terör örgütleri listesinden çıkarılması ve Suriye, Irak, İran gibi bölgelerde bulunan PKK yapılanmalarının gündemleri tartışılmaya devam etmektedir (Europa-Nu 2014).

11 Mayıs 1994'te bazı eski DEP milletvekilleri tarafından Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) kurulmuştur. Gerek milletvekilliği seçimlerinde gerekse de belediye seçimlerinde yüksek oy oranları ile kazanım elde eden HADEP, düzenlediği bir kongrede Abdullah Öcalan posterlerini ve PKK bayraklarını açmıştır. Ayrıca yine bu kongrede Türk bayrağı indirilmiş ve sonucunda HADEP parti yöneticilerinden bazıları tutuklanmıştır. HADEP 13 Mart 2003 tarihinde Anayasa Mahkemesi'nin kararı ile kapatılmıştır;

"Partinin PKK'ya yardım yataklık ettiği ve yasadışı eylemlerin odağı haline geldiği anlaşıldığından Anayasa'nın 68. ve 69. maddeleri ile 2820 sayılı siyasi partiler kanununun 101 ve 103. maddeleri gereğince kapatılmasına karar verilmiştir" (Hürriyet 2003).

9 Kasım 2005 tarihinde kurulan ve "bürokratik çalışma tarzını bırakmak; tabana inmek" (Serxwebun 2007) amacıyla Türkiye'ye ilk defa "eşbaşkanlık" uygulamasını getiren Demokratik Toplum Partisi (DTP), 2007 genel seçimleri ile 22 milletvekilini Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) sokmuştur. Fakat 2009'da kapatılmasına kadar olan süreçte çok sayıda PKK propagandası gerçekleştirdiği gerekçesi ile Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmıştır (Resmi Gazete 2009).

Akabinde Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) 2 Mayıs 2008 tarihinde kurulmuştur. DTP'nin devamı olarak faaliyetlerine devam eden BDP, terör örgütü propagandası yaptığı iddiasıyla 2014'te kapatılmıştır. BDP'li milletvekilleri Ekim 2012'de kurulan Halkların Demokratik Partisi'ne (HDP) geçiş yapmıştır (Anadolu Ajansı 2018). HDP de PKK propagandası yapmayı sürdürerek sık sık Abdullah Öcalan posterlerinin ve örgüt bayraklarının bulunduğu toplantılar gerçekleştirmiştir (Anadolu Ajansı 2018). HDP'nin 'eşbaşkanları'nın da bulunduğu 13 milletvekili terör örgütü propagandası yapmaktan 2017'de tutuklanmıştır (Diken 2017). HDP halihazırda siyasi faaliyetlerini sürdürmeye devam etmekle birlikte diğer yandan sahip olduğu STK'larla da PKK propagandası yürütmeye çalışmaktadır.

AP'de düzenlenen Konferans dizisine ek olarak Kürt Dostluk Grubu 16 Ekim 2014 tarihinde AP içerisinde oluşturulmuş ve parlamenterlerin desteği çok daha görünür hale gelmiştir. Belçika başta olmak üzere neredeyse tüm AB ülkelerinden parlamenterleri ve HDP'li yetkilileri içinde barındıran grubun temel amacı Abdullah Öcalan'ın serbest bırakılması ve PKK'nın terör örgütleri listesinden çıkarılmasıdır. PKK'nın bahsi geçen hedeflerini gerçekleştirmek adına 2016'da kapsamlı bir imza kampanyası düzenlenmiş ve 100'den fazla parlamenter imza vermiştir (l'Humanité 2016). Aynı yıl içerisinde PKK'nın Suriye kolu olan PYD/YPG yapılanmasının başında bulunan ve kırmızı bültenle aranan Salih Müslim de "The European Union,

The Middle East and The Kurds" adlı etkinliklerde yer almıştır. Bu konferansta PKK'nın Avrupa'daki sorumlularından olan Zübeyir Aydar da Müslim'e eşlik etmiş ve beraber bir konuşma gerçekleştirmiştir (MED 2016). Aynı konferansın 14.sü 2017'de düzenlenmiş ve PKK'lı bir çok ismin yanı sıra Abdullah Öcalan'ın avukatı Rezan Sarıca da konferansta 'Consolidating Stability and Democracy in Turkey and Middle East' adlı bir konuşma gerçekleştirmiştir (GUE/NGL 2017).

Son dönemde PKK, AP ile olan diyalogunu sürdürerek Türkiye üzerinde elde etmek istediği tavizler için çabalarını sürdürmektedir. 20 Ocak 2018 tarihinde Türkiye'nin terörle mücadele kapsamında yürütmeye başladığı Zeytin Dalı Harekatı (ZDH) PKK'lı kişi ve STK'lar tarafından AP düzeyinde sıkça gündeme getirilmiştir. Greens/EFA ve GUE/NGL gibi sol gruplar YPG/PKK'ya yönelik gerçekleştirilen ZDH'nin durması için çağrıda bulunmuştur. Örneğin; AP parlamenterlerinden Kati Piri yaptığı PKK lehtarı açıklamalarıyla öne çıkmıştır (TRT Haber 2018).

5. 2. d. Medya

Medya ve propaganda faaliyetlerini 1970'lerden bu yana Belçika'da devam ettiren PKK, örgüt mensupları arası iletişim kurmak, radikal Kürt diasporasını yönlendirmek ve uluslararası kamuoyu nezdinde destek kazanmayı amaçlamaktadır. Bu anlamda PKK'nın Belçika'da medya boyutunda elde ettiği kazanımları da STK ve parlamento düzeyindeki gelişmelerle paralellik göstermiştir.

PKK'nın Belçika'da kurduğu medya ağı basılı ve görsel olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Basılı medya daha çok STK'ların güdümünde hazırlanan dergi ve gazetelerden oluşmaktadır. Görsel medya ise PKK'nın Belçika'daki stüdyoları üzerinden yürütülmektedir. Bu anlamda her iki medya tipi de PKK Bumerangında üç

temel stratejiyi ifa etmektedir. Bunlardan ilki farklı coğrafyalarda bulunan örgüt mensupları arasındaki ilişkinin temin edilmesidir. İkincisi PKK'nın Suriye, Irak ve Türkiye'de gerçekleştirdiği terör eylemlerinin bu yayınlar aracılığıyla yeniden inşa edilerek; insan hakları, özgürlük ve ajitasyon içerikli bir şekilde Batı Kamuoyuna ve Kürt diasporasına sunulmasıdır. Örgüt için üçüncü stratejik hedef ise AB ülkelerine Türkiye'deki olayları PKK perspektifiyle empoze etmektir. Bu üç stratejik hedef Belçika'nın 'kolaylaştırıcı' tutumu sayesinde PKK tarafından uygulamaya konulmuştur.

PKK'nın medya alanında geliştirdiği stratejik hedefleri Belçika'da 1978'de Derviş Ferho'nun⁴ öncülüğünde TEKÖŞER adlı STK'nın kurulması ile başlamıştır. TEKÖŞİN (Mücadele) isimli derginin Temmuz-Ağustos 1979 döneminde ilk sayısını çıkaran TEKÖŞER, dönemin Türkiye konjonktürünü, Kürtlerin yoğunlukla yaşadığı bölgelerdeki son durumu ve manifestosunu yayımlayarak Belçika'daki Kürt diasporası üzerinde tesir etmeye çalışmıştır. Neredeyse tüm sayılarında Kürdistan haritasını göstererek Kürt diasporasına PKK perspektifli bir vatan tahayyülü sunmuştur. Öte yandan aynı dönemde yayımlanan diğer bir dergi olan Brüksel de benzer görevi üstlenmiştir. 1987'ye kadar devam ettiği bilinen bu yayının yerini, TEKÖŞER'in Brüksel Kürt Enstitüsü olarak isim değiştirmesi ile birlikte "Agahdari" dergisi almıştır (Agahdari 1996). Bu yayın da 1997'ye kadar Kürt dili, kültürü vb. temalı yayınlar yapmıştır. Ayrıca 1993'te kurulan KON-KURD, tüzüğünde bulunan; "Konfederasyon kendi çalışmalarını ve Avrupa'daki gelişmeleri kamuoyuna yansıtmak için bildiri, afiş, broşür vb. yayınları çıkarır." maddesi gereğince dönemin olaylarına PKK perspektifinin yansıtıldığı afiş broşür vb. dağıtmıştır (KON-KURD

⁴ Derviş Ferho'nun Ağabeyi Medeni Ferho'nun da AB ülkelerinde PKK propagandasını bizzat yürüttüğü ve yönettiği bilinmektedir. Buna göre Medeni Ferho, KCK basın komitesinin Avrupa yapılanmasında görev almaktadır. Bakınız: http://bianet.org/files/doc_files/000/000/576/original/kck3.PDF, sayfalar; 54, 121.

2010). Benzer bir yöntemi 2013'te KON-KURD'un yerine kurulan KCDK-E de izlemiştir (KCD-E 2014).

KNK adlı STK ise 1999'dan itibaren bildiri dağıtmaya başlamış 2006'da "KNK Bulten" adlı derginin ilk sayısını yayımlamıştır. Bu dergi PKK'nın Belçika'daki 'kitle'sine Abdullah Öcalan'ın mesajlarını iletmiş ve Belçika'da yapılacak örgüt faaliyetleri hakkında radikal Kürt diasporası ile örgüt mensupları arasında iletişimi koordine etmiştir. Öte yandan buna ek olarak bu derginin sorumlularından olan 1991'de DEP Siirt Milletvekili, 1995'te SKP sorumlusu, 1999'da KNK yürütme konseyi üyesi ve KONGRA-GEL'in 2003 yılındaki başkanı Zübeyir Aydar ise terör örgütü PKK'nın lider kadrosunda bulunan Murat Karayılan ve Ali Rıza Altun ile beraber ABD tarafından uyuşturucu kaçakçısı olduğu tespit edilmiştir (U.S. Department of the Treasury 2009).

Belçika'da STK'lar bünyesinde çıkardığı dergi ve gazetelerle hareket etmesi çok da zor olmayan PKK'nın, televizyon ve radyo kanalları da 'açık' siyasi fırsat yapısının getirdiği avantajlardan yararlanmaktadır. Bu anlamda Belçika PKK'nın AB ülkelerindeki TV stüdyolarının büyük bir kısmına ev sahipliği yapmaktadır. PKK ilk TV yayınlarını 5-15 Mart 1994 tarihlerinde kurduğu MED-TV üzerinden gerçekleştirmiştir. MED-TV dönemin PKK sempatanları tarafından fonlanmaya başlamıştır. Türkiye'nin yoğun diplomatik ve siyasi baskıları sonuç vermiş ve MED-TV Belçika polisinin 1996'da gerçekleştirdiği "Sputnik" operasyonu sonucu 1999'da kapatılmıştır (Hürriyet 2003). 1996 ve 1999 arasında kanal PKK propagandası yapmaya devam etmiştir (T.C İçişleri Bakanlığı - Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı 2017). Ayrıca Belçika mahkemeleri operasyon sonrasında MED-TV'ye bir yaptırım uygulamamış ve dava 2007'de zaman aşımına uğramıştır (Türkiye Cumhuriyet Dışişleri Bakanlığı 2007).

MED-TV kapatılmış olsa dahi stüdyoları faaliyetlerine devam etmiştir. 1999'da MED-TV isim değiştirerek, MEDYA-TV ismi ile terör örgütü propagandasını yapmaya devam etmiştir. 2004'te Fransız yetkilileri tarafından kapatılan MEDYA TV'nin yerine ROJ TV kurulmuştur (Index Online 2004). Bu kanal da Belçika'daki stüdyolarından faaliyet göstermesine rağmen, 2012'de Fransız yetkililer tarafından PKK propagandası yapmak ve terörizme teşvik ettiği gerekçesi ile kapatılmıştır. Fransa'nın 'kısıtlayıcı' tavrına karşın Belçika PKK'nın medya organlarına karşı ihya edici bir politika izlemeyi sürdürmüştür. Belçika'nın PKK'nın medya organlarına yönelik sergilediği 'kolaylaştırıcı' tavra örnek olması açısından Sputnik operasyonuna tekrar göz atılmalıdır. Bu anlamda 1996'da düzenlenen Sputnik operasyonu neticesinde MED-TV'nin el konulan 10 milyon Avrosu yayın hayatının devam ettiği dönemde Belçika tarafından ROJ TV'ye aktarılmıştır (Lüle 2008).

PKK, Türkiye'de temellerini attığı dönemler olan 1970'lerin sonundan itibaren eleman kazanmak ve propaganda yapmak amacıyla medya çalışmalarına girişmiştir. 2000'lerde de bu durum sürekliliğini korumuştur. PKK'nın da bağlı bulunduğu Kürdistan Topluluklar Birliği (Koma Civaken Kurdistan – KCK) sözleşmesinin 14/1-c maddesine göre basın komitesinin çerçevesi yinelenmiştir;

"Önderlik çizgisine göre basın-yayın politikalarını oluşturur, basın örgütlenmesinin sağlanmasını ve geliştirilmesini destekler. İdeolojik ve ulusal birliğin pekiştirilmesine yönelik çalışmalar yürütür. Demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması ekseninde toplumsal aydınlanmayı gerçekleştirmek için çalışmayı temel görev sayar. Demokrasinin oturtulması için kamusal alanda eleştiri, gözlem gücü ve temel bir denetleme mekanizması olarak işlev yürütür. Bilgi tekeline dayalı iktidarlaşmayı aşmak

ve demokrasinin halka dayalı oluşumunu gerçekleştirmek amacıyla her türlü bilimsel bilginin genelleşmesini hedefler" (Demir 2018).

ROJ TV'nin kapatılması ile birlikte Belçika'daki stüdyolar Mezopotamya'nın Sesi, Denge Kürdistan, Radyo Ronahi, Mezopotamya Müzik Kanalı (MED Müzik TV) gibi kanallarla PKK propagandası yapmaya devam etmektedir (American Radio History 2005).

PKK'lı TV kanalları arasında hâlihazırda yayın hayatına devam eden ve en fazla tanınan kanal ise STERK TV'dir. Belçika'nın Flaman bölgesinde bulunan ve Doğu Flandre iline bağlı bulunan Denderleeuw bölgesinde yayınlarını sürdüren STERK TV, (Sterk Production nv 2012) yayınlarını internet üstünden de devam etmektedir. PKK propagandası sürdüren STERK TV yayın hayatına şu çerçeveye ile çıkmıştır;

"Televizyonumuz Kürdistan'daki farklılıkları, renkleri, kültürel zenginlikleri, ülkemiz ve dünyadaki güncel gelişmeleri değişik program ve bültenlerle ekrana taşıyacak."

2016'da PKK propagandası yaptığı gerekçesi ile tutuklanan ve 2014 yılında BDP genel başkanı pozisyonunda bulunduğu dönemde Selahattin Demirtaş STERK TV'yi tebrik etmiştir (Radikal 2012). Aynı zamanda HDP milletvekillerinden Osman Baydemir, 2013 yılında Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi başkanlık görevinde bulunuyorken STERK TV'ye konuk olmuş ve program boyunca PKK propagandasını sistemik bir şekilde işlemiştir (Barış ve Demokrasi Partisi 2013);

"Bizim duruşumuz ulusal ittifakın oluşumuna katkı sunan bir duruş olacaktır... Bizim duruşumuz Kürt siyasetlerinin birbirine yakınlaştıran bir duruş olacaktır. İnancım o ki Sayın Öcalan, sayın başkan, bir gün

cezaevinden çıkacak. Ortadoğu'da barışın gelebilmesi için Sayın Öcalan'ın Kuzey Kürdistan'da legal siyasetin başında olması gerekiyor... Bunun için çaba sarf edeceğiz... Her Kürt siyasetçisinin de böyle yaklaşması gerekiyor... Her Kürdistanî parçanın özgürlüğü en az diğer parçaların özgürlüğü kadar önem arz etmelidir" (Demir 2018).

Türkiye'de, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından STERK TV'nin internet sitesine PKK propagandası yaptığı gerekçesiyle 14 Ağustos 2015 tarihinde 'koruma tedbiri' uygulanmıştır (STERK TV 2015). STERK TV'nin PKK'nın üst düzey yöneticileri ile irtibat kurması böylesi bir kararın gerekliliğini de göstermektedir. Nitekim 2018'de Türkiye'nin terörle mücadele kapsamında PKK'ya yönelik düzenlediği Zeytin Dalı Harekâtı'na, PKK Yürütme Komitesi üyesi olan Murat Karayılan STERK TV üzerinden karşı çıkmış ve tüm örgüt mensuplarına moral desteğinde bulunmuştur (Time Türk 2018).

Bu kanalların Belçika ve civarında faaliyetlerini sürdürüyor olması PKK'nın eleman kazanmasına da destek olmaktadır. Bu durumun en bilinen örneklerinden biri, PKK'nın dağ kadrosuna katılan bir kadın ile yapılan mülakatta ortaya çıkmıştır;

"Lise ikinci sınıftan sonra okul arkadaşlarımla etkisiyle örgütü anlatan internet sitelerine girmeye başladım. Ayrıca ROJ TV ve Mezopotamya FM de dinliyordum. Buralarda gördüğüm gerillalardan, duyduğum haberlerden çok etkileniyordum. Özellikle kadın gerillaların halkları uğruna savaşması beni çok etkiliyordu. Dayımın kızı ile sürekli bu meseleleri konuşuyorduk ve sonunda birlikte örgüte katılmaya karar verdik" (Demir 2018).

PKK'nın Türkiye'de yaptığı gerek görsel gerekse de yazılı medya faaliyetleri hukuki ve siyasi anlamda kısıtlanmıştır. Örneğin; Türkiye'de 2011 yılında 6112

sayılı Kanun⁵, RTÜK'e verilen yetki ile birlikte PKK'nın tüm yayın organlarının önüne geçmeyi amaçlamıştır (Demir 2018). Kanunun 6. Maddesinin 2. Fıkrasına göre;

"Terör örgütlerinin; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösteren veya öven ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik eden bildiri veya açıklamalarını basanlara veya yayınlayanlara bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir."

2012 yılı itibari ile internet üzerinden paylaşımına açılan Serxwebun 2015 yılında Türkiye'de mahkeme kararı ile erişimi engellenmiştir (Serxwebun 2012). Akabinde kurulan "Berxwedan" (Direniş), "Toplumsal Diriliş", Özgür Gündem ve Yeni Özgür Politika gibi haftalık yahut aylık dergi ve gazeteler 29 Ekim 2016'da çıkarılan 675 sayılı KHK gereğince kapatılmıştır (Resmi Gazete 2016).

PKK'ya önlem olarak sadece hukuki gerekçeler üretilmemiş, aynı zamanda Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) tarafından 2009 yılında TRT 6 kurulmuştur. Daha sonra ismi TRT Kurdi olan kanal, en çok izlenen Kürtçe kanal olmuştur. Bu yolla Türkiye'de ve uluslararası anlamda TV üzerinden yürütülen PKK propagandasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır (Hürriyet 2017).

⁵ İlgili Kanunun detaylarına bakıldığında; MADDE 8 – (1) Medya hizmet sağlayıcılar, yayın hizmetlerini kamusal sorumluluk anlayışıyla bu fıkrada yer alan ilkelere uygun olarak sunarlar. Yayın hizmetleri; a) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin varlık ve bağımsızlığına, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Atatürk ilke ve inkılablarına aykırı olamaz. b) Irk, dil, din, cinsiyet, sınıf, bölge ve mezhep farkı gözeterek toplumu kin ve düşmanlığa tahrik edemez veya toplumda nefret duyguları oluşturmaz. c) Hukukun üstünlüğü, adalet ve tarafsızlık esasına aykırı olamaz. ç) İnsan onuruna ve özel hayatın gizliliğine saygılı olma ilkesine aykırı olamaz, kişi ya da kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde küçük düşürücü, aşağılayıcı veya iftira niteliğinde ifadeler içeremez. d) Terörü övemez ve teşvik edemez, terör örgütlerini güçlü veya haklı gösteremez, terör örgütlerinin korkutucu ve yıldırıcı özelliklerini yansıtıcı nitelikte olamaz.

5.3. Değerlendirme

Diaspora literatüründe bulunan tanımsal farklılıklar olmasına karşın devletsiz etnik diasporalar kimi zaman belli oranda radikal grupları barındırabilmektedir. Diaspora içerisinde bulunan radikal gruplar, izolasyon ve otonom stratejilerini takip ederek ev sahibi ülkeye ve anavatana yönelik kendi kültür, dil ve siyasi duruşlarını önceleyen bir pozisyon alabilirler. Bu esnada dönemin hakim ‘anarşi’ içeren ideolojisini ya da yaklaşımlarını benimseyen radikal devletsiz etnik diasporalar, bir terör örgütünün ‘ulus-aşırı savunmacı ağı’ etrafında toplanabilmektedir. Bu durum aynı zamanda doğduğu coğrafyadan farklı bir bölgede ‘kitle’ arayışında olan terör örgütü için de var olma ve hayatta kalma yoludur. Öte yandan bu duruma ev sahibi ülkede bulunan STK’ların ve siyasilerin sağladığı destek de eklendiğinde terör örgütü gerek yapısal gerekse de kapasite sorunlarını aşarak, diaspora stratejisini gerçekleştirmek adına sağlam adımlar atmış olur.

Belli bir etnik diaspora ile ilişki kurmuş terör örgütlerinin stratejileri farklılık gösterse de nihayetinde ‘grand’ stratejilerinde ‘hedef ülke’ yani anavatanda bulunan egemen devleti kendi çıkarları doğrultusunda ‘dışarıdan’ etkilemek vardır. Bu etki terör örgütlerinin kurmuş olduğu ‘ulus-aşırı savunmacı ağ’ ile gerçekleştirilebilmektedir. Aynı zamanda ulus-aşırı savunmacı ağlar ilişkili olduğu terör örgütlerinin gerçekleştirdiği saldırıları, siyasi ortama taşıyabilmektedir. Anavatanda bulunan siyasi otorite terör örgütü ile bağlantılı grupların gösteri, protesto ve siyasi eylemlerine karşı ‘engelleme’ bir tavır geliştirdiğinde, bahsi geçen yapılar uluslararası ortamda buldukları ‘açık’ siyasi fırsat ortamlarından yararlanarak kendi gündemlerini ulus-aşırı savunmacı ağları vasıtasıyla farklı bir coğrafyaya taşırlar. Böylelikle adeta bir bumerang, terör örgütü tarafından fırlatılmış olur. Yani anavatandan fırlatılan bumerang ev sahibi ülkede bulunan ulus-aşırı savunmacı ağlar

üzerinden geri dönerek anavatanı hedef alabilmektedir. Terör örgütü ile ilişkili ağlar; iç siyasal mekanizmalar üzerinden etkileyemediği anavatandaki siyasi otoriteyi, uluslararası ortamda bulduğu siyasi fırsatlar sayesinde başka bir ülke üzerinden gerçekleştirebilmektedir. PKK Türkiye'deki faaliyetlerini 1970'lerin ortasından itibaren aktif bir şekilde sürdürmeye başlamıştır. Aynı dönemde yükselen anarşist terör dalgası ile birlikte ayrılıkçı gruplar da ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda Belçika'ya 1970'lerin sonunda göç eden Türkiye kökenli çok sayıda ayrılıkçı ise burada sol-milliyetçi organizasyonlar kurma yolunu tutmuştur. Bunun Belçika'daki ilk örneklerinden olan TEKOŞER adlı grup Türkiye'den kaçan Derviş Ferho ve Belçikalı sol-milliyetçilerin öncülüğünde kurulmuştur. TEKOŞER, Marksist-Leninist ve Pan-Kürtçü ideoloji ile bir taraftan Kürt diasporasını örgütlerken diğer yandan yerel siyasiler ve STK'larla iş birliği kurmuştur. 1979'da TEKOŞER tarafından çıkarılan TEKOŞİN adlı dergi ile daha kapsamlı bir ideolojik yayılma güdülmüştür. Bunun sonucunda radikal Kürt gruplardan oluşan bir 'sempatizan' kitlesi ortaya çıkmıştır.

Şekil 5. 4. Belçika'da Kurulan PKK ilişkili STK'lar

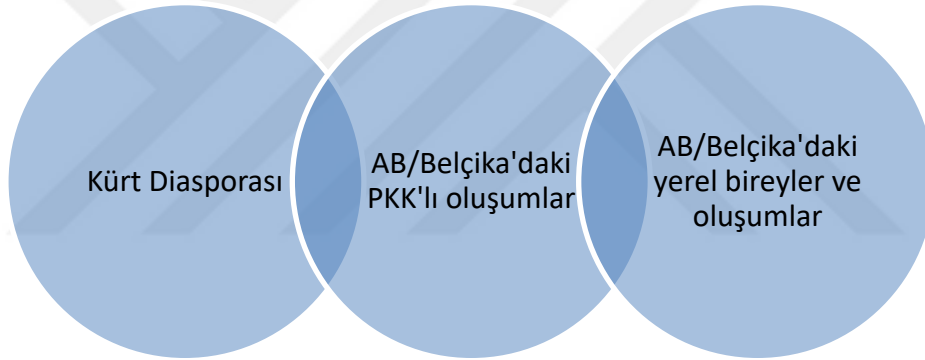

1984'te Türkiye'de terör eylemleri ile sıklıkla gündeme gelmeye başlayan PKK ise Belçika'da 'sempatizan' düzeyinde örgütlenmiş kitleyi kendi lojistik ve siyasi amaçları doğrultusunda değerlendirmek amacıyla 1981'de ilk kongresini düzenlemiştir. Bu kongre ile birlikte PKK, Belçika'ya 'alt düzey' ve dil bilen teröristler göndermiş, örgüt ile ilişkili gruplaşmaların artmasını sağlamıştır. Diğer taraftan Marksist-Leninist ideolojinin uluslararası arenada geçerliliğini yitirmeye başlaması; PKK'yı hakim paradigma olan Liberalizmin söylemlerini kullanmaya itmesi 1980'lerin sonunda karşılık bulmuş ve TEKOŞER lağvedilerek Brüksel Kürt Enstitüsü kurulmuştur (Şekil 5. 4.).

1980'lerde Marksist ideoloji ile ikna ve motive edilen radikal Kürt diasporası, 1980'lerin sonunda dönemin hakim paradigması olan Liberal söylemler üzerinden örgüt ile ilişkili oluşumlar çevresinde birleştirilmiştir. Böylece 1970'lerin sonu ve 1980'ler boyunca PKK 'sempatizanı' bir kitle oluşmuştur. Enstitü bünyesinde Kürtçe, Fransızca, Felemenkçe ve İngilizce gibi dillerin öğretilmesine yer verilirken sık sık PKK propagandasını içeren etkinliklerde öncü rol üstlenmiştir. 1990'larla beraber Liberal Kürtçülük ışığında kendini yeniden konumlandıran PKK, Kürtlerin uluslararası temsili için örgütlerini Belçika'da kurmayı hızlandırmıştır. Türkiye'de terör örgütü mensubu olduğu tespit edilen siyasilerin Belçika'ya kaçması, AB/Belçika ve Türkiye arası ilişkilerin dalgalı seyri ve Türkiye'nin terörle mücadelesinin askeri boyutunun yoğunlaşması, PKK ile ilişkili örgütlerin sayılarının artmasına neden olmuştur. Bu anlamda 1993'te Belçika merkezli KON-KURD kurulmuştur. KON-KURD, PKK'nın 'uluslararası' STK'larının çatısı olması açısından önem arz etmekteydi. Böylece PKK, AB ülkelerinde 'Kürt' kelimesinin geçtiği tüm kamusal alanlara nüfuz etmeye başlamıştır. Görüntüde eylemlerini 'insan

hakları' ve 'çok kültürlü toplum' çerçevesinde yürüttüğünü iddia eden KON-KURD, aslında PKK propagandasını uzun yıllar sürdürmüştür. 1995'te SKP adı ile kurulan ve çoğunluğunu Türkiye'den kaçan üst düzey teröristlerin oluşturduğu bir grup, KCK/PKK yapılanmasının Belçika'daki 'siyasi' temsilcisi konumuna gelmiş ve tüm Kürtleri temsil ettiği iddiasını öne sürmüştür. KON-KURD ise bu grubun STK yapılanması olup, PKK propagandasını sürdürmüştür.

Şekil 5. 5. AB/Belçika'daki PKK'lı Oluşumların 'Kitlesi'

1990'ların başından itibaren artık PKK'ya gönüllü olarak katılan bir 'kitle' ortaya çıkmıştır. Bu kitlenin oluşumunda Türkiye'den kaçan üst düzey PKK'lılar ve örgüt tarafından Belçika'ya gönderilen alt kademe teröristlerin payı geniştir. Belçika'daki PKK'lı oluşumlar, 1990'larda Türkiye ve Irak'tan gelen örgüt mensubu üst düzey yöneticilerden ve alt düzey teröristlerden oluşmaktadır. Ek olarak, örgütün Belçika'daki oluşumları; Kürt diasporası içerisinde bulunan izolasyon ve otonom

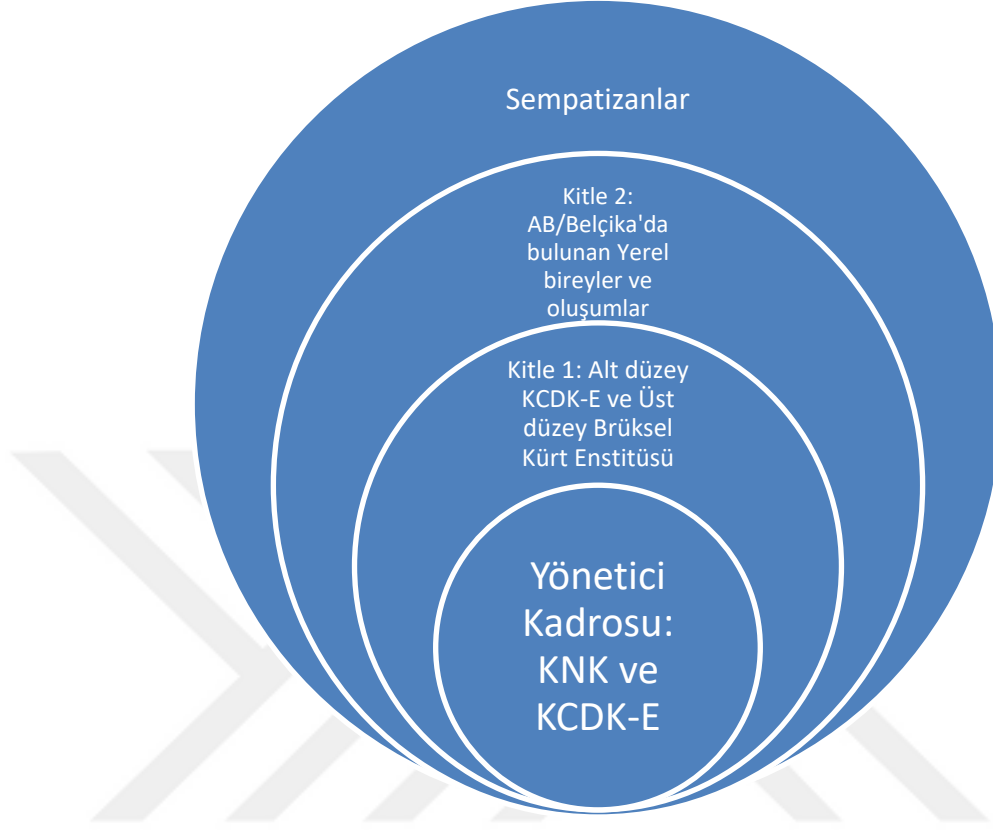
stratejisini izleyen radikal Kürtler, AB/Belçika'daki yerel bireyler ve oluşumların özellikle liberal-sol kısımlarından da müteşekkildir.

SKP'nin kurulması ile örgüt uluslararası 'siyasi' temsil kapasitesine elde etmiştir. Bu yolla PKK tarafından Kürt diasporasının tek temsilinin SKP tarafından olabileceği ön plana çıkarılmıştır. Fakat bu duruma uluslararası kamuoyunun karşı çıkması neticesinde PKK, kurmuş olduğu SKP adlı yapının ismini 1999'da KNK olarak değiştirmiştir. Bu noktadan sonra PKK'nın bütün üst düzey temsilcileri KNK bünyesinde toplanmıştır. 'Anayasa' olma özelliğine sahip bir tüzüğe/sözleşmeye sahip olan KNK, bir devletin 'yasama', 'yürütme' ve 'yargı' organlarına benzer yapıları bünyesinde barındırmakla beraber, (Kurdistan National Congress 1999) KON-KURD ve Brüksel Kürt Enstitüsü'nün politikalarını da belirler bir konuma sahiptir. ABD ve AB'nin gözünden kaçmayan bu durum, PKK'nın AB/Belçika düzeyindeki organizasyonları üzerindeki uluslararası baskıyı kağıt üzerinde arttırmıştır. Kaldı ki bu kağıt üzerindeki baskıya karşı PKK, 'isim değiştirme' stratejisi ile yine 'kağıt üzerinde' karşı koymuştur. SKP'nin ismini KNK olarak değiştirmesine, 2013'te KON-KURD'n ismini KCDK-E olarak belirlemesi eklenmiştir. KON-KURD yetkililerinin yaptığı açıklamaya göre 'zamanın ruhuna uygun' bir hamle olarak KCDK-E kurulmuştur. Fakat işlevsel olarak diğer PKK'lı yapılardan farksız olarak KCDK-E, rgt propagandasını yürütmeye devam etmiştir.

SKP'nin uluslararası tepki toplaması sonucu 1999'da KNK kurulmuştur. SKP'den daha detaylı bir yapıya bürünen KNK, Kürt diasporasının 'kaderini tayin' yetkisini kendisinde bulmuş, AP'de ve Belçika parlamentosunda bulunan siyasilerle birebir lobi faaliyetleri yürütmüştür.

2000'lere gelindiğinde Brüksel Kürt Enstitüsü, yerel grupların ve radikal Kürt diasporasının kendine zemin bulduğu bir alan haline gelmiştir. KNK, PKK'nın lobi faaliyetlerini yürütürken KON-KURD ise Kürt diasporasını ilgilendiren sosyo-kültürel konular görünümünde PKK propagandası yürütmeye devam etmiştir. Fakat 11 Eylül saldırıları, Ortadoğu'da artan çatışmalar ve ABD'nin 'teröre karşı savaş' doktrini gibi uluslararası ve bölgesel dönüşümler, PKK'nın AB terör örgütleri listesine girmesinde etkili olmuş ve 2002 sonrasında özellikle KON-KURD adlı yapı üzerinde baskı artmıştır. Böylece KON-KURD 2013'te 'zamanın ruhuna uygun' hareket ederek KCD-E/KCDK-E ismini almış ve altında bulunan tüm bağlı STK'ların isimlerinde de değişime gitmiştir. KCDK-E de KON-KURD ile benzer misyonu yüklenerek neredeyse aynı faaliyetleri yerine getirmiştir. Belçika'da KCDK-E ve bağlı kuruluşları 2012-2017 arasında 'Nevruz', 'Kobani Olayları', 'PKK ölülerinin anılması', 'Abdullah Öcalan'ın Serbest Bırakılması' gibi PKK propagandasına ve Türkiye karşıtlığına direkt hizmette bulunan 133 gösteri düzenlemiştir. Hâlihazırda Belçika ve civarında faaliyetlerine devam eden yapı bir taraftan yaptığı isim değişiklikleri ile terör örgütleri listesinden çıkmaya çalışmaktadır. Ek olarak bahsi geçen PKK ile ilişkili yapılar; liberal kavramlar ve kültürel söylemler üzerinden kendini kamufle etmeye çalışmaktadır (Şekil 5. 5.).

Şekil 5. 6. PKK'nın Belçika'daki Yapılarının Sınıflandırılması

Özü itibari ile Belçika'daki organizasyonları açısından PKK'ya bakıldığında, KNK, KCDK-E ve Brüksel Kürt Enstitüsü'ne örgüt tarafından biçilen rollerin farklılaştığı dikkat çekmektedir. Bu anlamda, KNK ve KCDK-E, PKK'nın AB/Belçika'daki üst düzey yönetici kadrosunu oluşturmaktadır. Bu noktada KNK, KCDK-E'den daha kapsayıcı bir konumdadır. Gerek radikal Kürt diasporasını yanına çekmek ve gerekse de AB/Belçika'daki birey ve oluşumları etrafında toplamak adına örgüt, KCDK-E ve Brüksel Kürt Enstitüsü'nü kurmuştur. Böylece PKK'nın 'gönüllü kitle'si ortaya çıkmıştır. Bir diğer anlamda KCDK-E ve Brüksel Kürt Enstitüsü; KNK'nın STK ayağı olarak faaliyet göstermektedir. Sempatizanlar olarak adlandırılan gruplar ise liberal değerler ışığında PKK'ya fikri anlamda yakın durmaktadır (Şekil 5. 6.).

PKK'nın Belçika'da gerek köklü ideolojik bağlar ile serpilmesi gerekse de etki kapasitesini AP, STK ve medya düzleminde hızla yayabilmesi; sadece örgütün kapasitesi ile açıklanamaz. Ulus-aşırı savunmacı ağ literatürü üzerinden ise PKK'nın Belçika'daki aktif yapılanması stratejik boyutta açıklanabilmektedir. Bu anlamda PKK'nın diaspora stratejisini açıklayan iki boyut vardır. Birincisi PKK'nın 1981'de düzenlediği kongreden bu yana Abdullah Öcalan'ın direktifleri ile AB ülkelerinde yapılanma çabasıdır. PKK'nın kendi ihtiyaçları doğrultusunda Marksist-Leninist ve Pan-Kürtçü ideologların ilk dönem Türkiye'den Belçika'ya 'siyasi sığınmacı' olarak kabulü; örgütün Belçika'da ideolojik alt yapısını hazırlamıştır. İdeolojisinin olgunlaşmasından kısa bir süre sonra PKK; lobi, propaganda, medya, örtülü faaliyetleri ve dolayısıyla Türkiye'ye baskı kurmak için gerekli kapasiteye sahip olmayı hedeflemiştir. İkinci boyut ise PKK'nın Belçika'da stratejik hedeflerini gerçekleştirmesinde etkili olan yapısal faktörlere işaret etmektedir. Bu faktörler başlı başına örgütün Belçika üzerinden 'Türkiye'ye baskı kurma' stratejisine katkı sağlamıştır.

PKK'nın STK, parlamento ve medya kuruluşları Türkiye tarafından blokaja uğraması, örgütün AB/Belçika'daki yapılarını ortaya çıkmasına ön ayak olmuştur. Bu anlamda Türkiye iç siyasi fırsat yapısında örgütün üç düzeyde de engellenmesi, örgüte bağlı 'siyasi' unsurların hareket alanını daraltmıştır. Böylece örgüt kurmuş olduğu organizasyonlarla 1980'lerden beri AB/Belçika'nın 'açık' siyasi fırsat yapısından faydalanmıştır. PKK'lı STK, parlamenter ve medya kuruluşları Türkiye'de yürütemediği faaliyetleri AB/Belçika'da yürütebilmiştir. Nihai kerte bu durum örgüt tarafından atılan bir bumeranga benzetilebilmektedir. Örgüt tarafından Türkiye üzerinde kurulmak istenen baskı, Türkiye'nin 'kapalı' siyasi fırsat yapısı

üzerinden değil; AB/Beleşika'daki 'açık' siyasi fırsat yapısı üzerinden kurulmuştur.

Bu durum PKK'nın bumerang stratejisi olarak adlandırılmıştır.

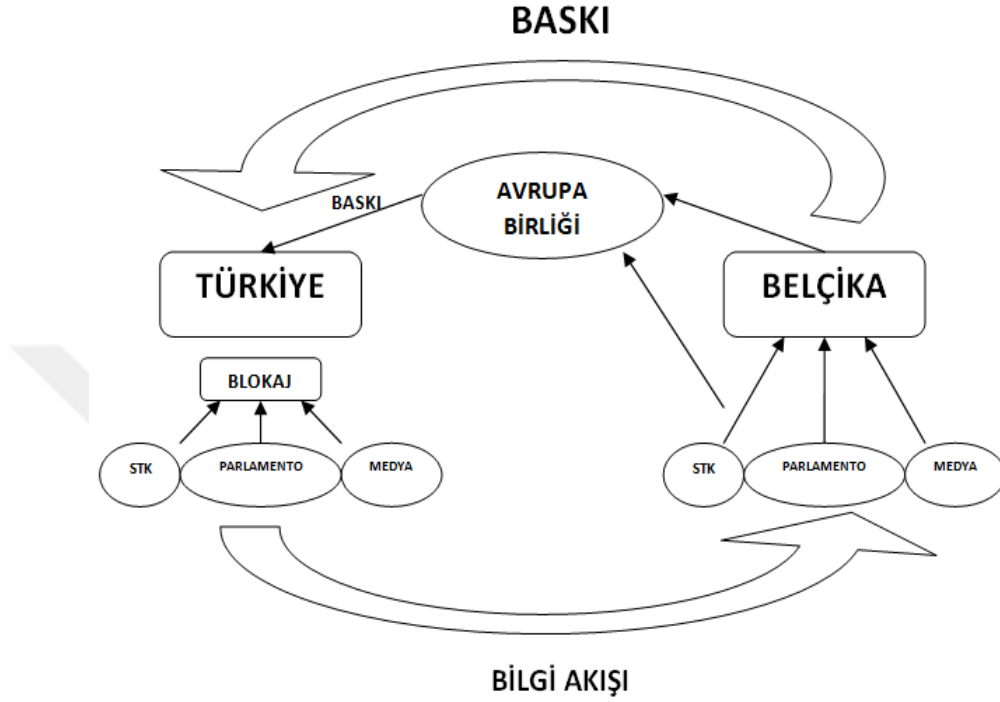

BÖLÜM VI

SONUÇ

Teoride diaspora ve ulus-aşırı savunmacı ağların terör örgütleri tarafından kullanılması durumu; PKK'nın AB ülkelerindeki yapılarına kapsamlı bir açıklama getirebilmektedir. PKK'nın diaspora stratejisini anlamak adına örgütün Belçika'daki yapılanmasının doğası ve işlevi bu çalışmada ele alınmıştır. AB kurumlarının Belçika'da bulunması ve bu sebeple 'siyasi' olarak başkent sayılmasından dolayı Belçika bu çalışmada örnek ülke olarak seçilmiştir. Çalışmada PKK'nın Belçika'daki oluşumunun 'etnik' bir grupla özdeşleştirilemeyeceği iddia edilmiştir. 'Ulus-aşırı etnik olmayan oluşumlar' çerçevesinden bakıldığında, Belçika'daki örgüt yapılanmasının diasporayı örgütleme yöntemlerinden olan 'siyasi-ideolojik yayılma' ve 'ulus-aşırı dil toplulukları' bağlamında organize olduğuna dair açıklama getirilmiştir. PKK terör ağını ordu-parti-cephe üçgeninde geliştirmek istemiştir. Parti ve cephe ayağına açıktan; 'ordu' yani silahlı eylemlerini gerçekleştiren gruba ise örtülü yardımlar 1980'lerin sonlarından itibaren Belçika'daki örgüt yapılanmasının gelişmesiyle hız kazanmıştır. Bu çalışmanın odak noktası gereği PKK'nın Belçika'da giriştiği siyasi (parti-cephe) yapılanmasına odaklanılmıştır.

Şekil 6. 1. PKK'nın Bumerang Stratejisi İllüstrasyonu

PKK ile Türkiye’de bağlantılı çok sayıda STK, parlamenter ve medya kuruluşu Türkiye’nin terörle mücadele kapsamında geliştirdiği hukuki mekanizmalara takılmıştır. 1980’lerden günümüze kadar sırasıyla PKK ile ilişkili olduğu tespit edilen Halkın Emek Partisi (HEP), Demokrasi Partisi (DEP), Demokratik Toplum Partisi (DTP) , Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) ve Hakların Demokratik Partisi (HDP); Türkiye’nin yasal olarak kısıtlanmıştır. Terör örgütü ile alakalı faaliyetlere karıştığı tespit edilen partiler Türkiye’de ‘kapalı’ siyasi ortamın içerisinde faaliyet gösterme gayreti içerisinde olmuşsa da, hukuki düzenlemeler bu faaliyetlerin önüne geçmiştir. Öte yandan yine örgütle ilişkili STK ve medya grupları da bu ‘kapalı’ siyasi atmosferden etkilenmiştir. Bu noktada AB/Belçika’nın PKK’ya karşı ‘açık’

kapı politikası izlemesi, örgütün Türkiye’de STK, parlamento ve medya düzeylerinde sergileyemediği tavrı, Belçika’da sergilemesinin önünü açmıştır. Böylece 1978’de PKK’nın ideolojik temellerini atan Marksist-Leninist ve Pan-Kürtçü ideologların, AP’de ve Belçika parlamentosunda bulunan sol-milliyetçi parlamenterler tarafından desteklenmesi ile örgüt Belçika’da teşkilatlanma fırsatını elde etmiştir.

Belçika’da bulunan ‘açık’ siyasi fırsat yapısı sürekliliğini korumuş ve 1990’larda PKK ile ilişkili STK’ların kurulmasına karşı çıkmamıştır. Bu durum 1990’larda DEP’in kapatılması üzerine Belçika’ya kaçan kimi örgüt mensubu kişilerce SKP ve KNK gibi yapılar kurulmasına; örgütün ‘üst düzey’ temsilinin Belçika’da ve AB genelinde tesis edilmesine neden olmuştur. Türkiye’de PKK ile ilişkili olduğu tespit edilen ve sonrasında Belçika’ya kaçan Leyla Zana’ya 1995’te Sakharov Düşünce Özgürlüğü Ödülü verilmiştir. 2000’ler boyunca PKK’lı STK ve medya organlarına da açık siyasi ortam sunan Belçika; MED-TV, MEDYA TV, ROJ TV ve MED-NUÇE TV adlı uluslararası PKK kanallarının stüdyolarına da ev sahipliği yapmıştır. Böylesi ‘açık’ siyasi ortamın mevcut olması Türkiye’de bulunan Halkların Demokratik Partisi (HDK) gibi yapıların Belçika’da yapılanmasına da sebep olmuştur. Böylece Belçika’da Halkların Demokratik Partisi Avrupa (HDK-A) adı ile kurulan yapı Avrupa Demokratik Kürdistanlılar Toplum Kongresi (KCDK-E), Kürt Ulusal Kongresi (KNK) vb. PKK’lı yapılar ile ilişkili olduğu gibi, yerel gruplarla da iş birliğine gitmiştir. Bu iş birliğinin son örneklerinden birisi Türkiye üzerinde baskı kurmak amacıyla düzenlenen "SOS Turkey" kampanyasıdır. Kampanya içeriğine göre Türkiye’de 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen darbe girişiminden hemen sonra terör örgütü mensubu olduğu iddiası ile gözaltına alınan farklı meslek gruplarından kişilerin ‘ifade özgürlüğünün’ engellendiği iddia edilmiştir. Bu yolla

bahsi geçen kampanya 'liberal' değerlere sahip olduğu görüntüsü ile terör örgütü üyesi kişileri desteklemekte ve Türkiye'ye baskı kurmaktadır.

Nihai anlamda PKK'nın Belçika üzerindeki hedefleri ve 'siyasi fırsat yapısı' Keck ve Sikkink tarafından ortaya atılan Bumerang örüntüsü ile açıklanabilmektedir. Türkiye'deki 'kapalı' ya da 'engelleyici' fırsat yapısının bulunması ve Belçika'daki 'açık' siyasi ortamın PKK'lı yapıların hareketlerini 'kolaylaştırması'; örgütün Türkiye'de gerçekleştiremediği ama Türkiye'yi hedef alan gösterilerini Belçika'da düzenlemesine ön ayak olmuştur. Bu yolla PKK, Türkiye'den Belçika'ya fırlattığı Bumerangı, Belçika'daki 'açık' siyasi fırsat mekanizması sebebiyle esas hedef olan Türkiye'ye yönelebilmiştir.

PKK'nın diaspora stratejisini üç boyutta özetlemek mümkündür. İlki 'Kürt' kavramını yoğunlukla kullandığı STK ve etkinlikleri üzerinden örgüt, uluslararası arenada 'Kürt' denildiğinde akla ilk gelen 'kurumsal' yapı olmayı amaçlamaktadır. Bu yolla örgüt aynı zamanda Türkiye ve çevresinde yürütmüş olduğu şiddet içerikli terör saldırılarını 'ajite' ederek uluslararası düzlemde meşruluk kazanma maksadını gütmektedir. Örgütün ikinci stratejik hedefi Türkiye, Suriye ve Irak'ta bulunan örgüt mensuplarını lojistik ve propaganda boyutunda desteklemektir. Bu amaçla Belçika ve diğer AB ülkelerinde örgüt, 'hayatta kalma' içgüdüleriyle hareket ederek ideolojik dönüşümlerde bulunmuştur. Ek olarak, örgüt ile ilişkili yapılar AB ve/veya Belçika'da olası bir 'yasaklama'ya karşı ise 'isim değiştirme' yöntemini kullanmıştır. Örgütün üçüncü ve diğer iki stratejisi ile kesişen son amacı ise Türkiye üzerinde uluslararası baskı oluşturmak ve Türk iç siyasal ortamında gerçekleştiremediği terör 'propagasını' uluslararası ortamlar üzerinden oluşturmaktır. Bahsi geçen stratejik hedefler birbirinden ayırık olarak düşünülemez. Her stratejik hedef bütünlük olarak PKK'nın diaspora stratejisini teşkil etmektedir (Şekil 6. 1.).

Bu çalışmanın yöntem bölümündeki kısıtlar göz önüne alındığında; PKK'nın diaspora stratejisine yönelik kapsamlı bir çerçeve çizildiği söylenebilir. Fakat hala örgütün Kürt diasporasına ve farklı ülkelerdeki yerel unsurlara yönelik girişimlerini değerlendirmek adına akademik yazında boşluklar söz konusudur. Aynı zamanda örgütün örtülü faaliyetleri sık sık medya organlarında dillendirilmektedir. Yine AB ülkelerinde bulunan örgüt mensubu pek çok kişinin PKK'nın üst düzey yöneticileri ile görüştüğü de bilinmektedir. Bu açıdan bakıldığında PKK'nın Belçika'da ya da başka bir AB ülkesindeki yapılanması ele alınırken örtülü faaliyetleri ve Türkiye haricinde var olduğu diğer ülkelerde geliştirdiği 'baskı' mekanizması da ele alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abdullah Öcalan. “Öncülük Rolüne Ciddi Yaklaşılmalı.” *Serxwebun*, Nisan 2011: 12-14.
- Academic Dictionaries and Encyclopedias. *Kurdistan Parliament in Exile*. 2018. http://kurds_history.enacademic.com/337/Kurdistan_Parliament_in_Exile (2018 tarihinde erişilmiştir).
- Acoleyen, Jarah Van. *Kwalitatief Onderzoek: Koerdische Jongeren in Belgie en Hun Verbondenheid Met Rojava*. Yüksek Lisans Tezi, Gent: Universiteit Gent, 2017.
- Agahdari. “Weşana Mehane ya Enstituya Kurdi li Bruksele.” 1996.
- Al Jazeera Türk. *1990'larda Kürt siyasi hareketi*. 26 Aralık 2013. <http://www.aljazeera.com.tr/dosya/1990larda-kurt-siyasi-hareketi> (Eylül 3, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- American Radio History. “Kürdistan Democratic Party - Iraq.” *American Radio History*. Şubat 2005. <http://www.americanradiohistory.com/Archive-Popular-Communications/00s/Popular-Communications-2005-02.pdf> (Eylül 9, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Anadolu Ajansı. *Avrupa'nın terör üssü Belçika'dan terörle mücadelede çifte standart* 'Avrupa'nın terör üssü Belçika'dan terörle mücadelede çifte standart. 16 Eylül 2017. <https://aa.com.tr/tr/dunya/avrupanin-teror-ussu-belcikadan-terorle-mucadelede-cifte-standart/911767> (Kasım 11, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- . *Belçika'dan 'PKK'lular terörden yargılanamaz' kararı*. 14 Eylül 2017. <https://aa.com.tr/tr/dunya/belcikadan-pkkllilar-terorden-yargilanamaz-karari/910364> (Kasım 11, 2018 tarihinde erişilmiştir).

- . *HDP mitinglerinde terör örgütü PKK propagandası*. 20 Haziran 2018. <https://www.aa.com.tr/tr/politika/hdp-mitinglerinde-teror-orgutu-pkk-propagandası/1180471> (Temmuz 29, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- ANF. *HDK yürüyüşü polis engeline takıldı*. 14 Eylül 2013. <https://anfapimobile1.news/guncel/hdk-yuruyusu-polis-engeline-takildi-26130> (Eylül 4, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- . *KCD-E: Avrupa Kamuoyu PKK yasağını reddetmeli*. 27 Kasım 2014. <https://anfturkce.net/guncel/kcd-e-avrupa-kamuoyu-pkk-yasagini-reddetmeli-37604> (Temmuz 3, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- . *KCD-Ewrupa kuruldu*. 6 Temmuz 2013. <https://firatnews.com/guncel/kcd-ewrupa-kuruldu-22448> (Mayıs 4, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- . *KON-KURD kongresinde yeni bir Kürt örgütlenmesi tartışılıyor*. 6 Temmuz 2013. <https://anfturkce.net/guncel/kon-kurd-kongresinde-yeni-bir-kurt-orgutlenmesi-tartisiliyor-22433> (Mayıs 4, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- . *KON-KURD'un 'yeniden yapılanma' kongresi başladı*. 6 Temmuz 2013. <https://anfturkce.net/guncel/kon-kurd-un-yeniden-yapilanma-kongresi-basladi-22421> (Haziran 2, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Appadurai, Arjun. *Modernity At Large: Cultural Dimensions of Globalization*. Minnesota: University of Minnesota Press, 1996.
- Archick, Kristin. "U.S.-EU Cooperation Against Terrorism." *FAS*. 1 Aralık 2014. <https://fas.org/sgp/crs/row/RS22030.pdf> (Ağustos 20, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Avrupa Birliği Başkanlığı. *Başbakan Erdoğan - Terör Örgütü PKK-KADEK'in Feshi*. 11 Kasım 2003. https://www.ab.gov.tr/_27849.html (Ekim 22, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- . *PKK Ve DHKP-C, AB Terör Listesinde*. 3 Mayıs 2002. https://www.ab.gov.tr/_24404.html (Haziran 21, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- . *Terör Örgütü PKK Tüm İsimleriyle AB Listesinde*. 5 Mart 2004. <https://www.ab.gov.tr/35366.html> (Ağustos 22, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Avrupa Forum. *HDK-A Kuruluş Kongresi Brüksel'de gerçekleştirildi*. 6 Şubat 2017.
<http://avrupaforum.org/hdk-a-kurulus-kongresi-brukselde-gerceklestirildi/>
(Ağustos 4, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Ballı, Rafet. *Kürt Dosyası*. İstanbul: Cem Yayınevi, 1991.

Barış ve Demokrasi Partisi. *Sayın Öcalan da Bir Gün Hewlêr'i Ziyaret Edecek*. 15 Kasım 2013. https://www.youtube.com/watch?v=hR9z5D_5aaw (Kasım 12, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Baser, Bahar, ve Ashok Swain. "Stateless diaspora groups and their repertoires of nationalist activism in host countries." *Journal of International Relations* 8, no. 1 (2010): 37-60.

BBC. *Demirtaş ve Yüksekdağ dahil 9 HDP milletvekili tutuklandı*. 4 Kasım 2016.
<https://www.bbc.com/turkce/37868309> (Eylül 3, 2018 tarihinde erişilmiştir).

—. *Paris'te suikast: 3 Kürt kadın öldürüldü*. 10 Ocak 2013.
http://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/01/130110_paris_assasination.shtml
(Eylül 10, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Berkowitz, Lenka, ve Liza M. Mügge. "Transnational Diaspora Lobbying: Europeanization and the Kurdish Question." *Journal of Intercultural Studies* 35, no. 1 (2014): 74-90.

Bocse, Alexandra Maria. *Understanding transnational advocacy networks: the impact of the political opportunity structure on their emergence*. Araştırma Raporu, Vienna: The Institute for the Danube Region and Central Europe, 2011.

Bruinessen, Martin Van. "Shifting national and ethnic identities: the Kurds in Turkey and the European Diaspora." *Journal of Muslim Minority Affairs* 18, no. 1 (1998): 39-52.

Casier, Marlies, ve Joost Jongerden. "The Politics of solidarity: the Kurdish question in the European Parliament." *Nationalisms and Politics in Turkey: Political Islam, Kemalism and the Kurdish Issue* içinde, yazar Marlies Casier, 197-218. New York: Routledge, 2011.

- CIA- Directorate of Intelligence. "The Kurdish Workers' Party: Changing Course?" *Terrorism Review*. CIA, 1986.
- Cohen, Robin. *Global Diasporas: An introduction*. New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2008.
- Comite Permanent De Controle Des Services De Renseignement. *Rapport D'activites*. İstihbarat Raporu, Bruxelles: Comite Permanent De Controle Des Services De Renseignement, 2001.
- Companytracker. *Le Congrès de la société démocratique kurde en Europe*. 24 Kasım 1995. <https://www.companytracker.be/fr/biz/le-congr%C3%A8s-de-la-soci%C3%A9t%C3%A9-d%C3%A9mocratique-kurde-en-europe> (Eylül 2, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- CVCE. *Report by the European Parliament on the human rights situation in Turkey*. İnsan Hakları Durum Raporu, EU: The European Parliament, 1985.
- Demir, Sertaç Timur. *PKK'nın İletişim Stratejisi*. SETA Raporu, İstanbul: SETA Yayınları, 2018.
- DH. *Le PKK dispense des entraînements depuis la Belgique*. 31 Mayıs 2014. <http://www.dhnet.be/actu/monde/le-pkk-dispense-des-entraînements-depuis-la-belgique-5389820e3570b62c8b119429> (Eylül 2, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- DİB-AK. "TEK CEPHE." *TEK CEPHE*, 1981: 2-3.
- Diken. *Tutuklu HDP'li vekil sayısı 13'e çıktı: Baluken yeniden cezaevinde*. 22 Şubat 2017. <http://www.diken.com.tr/tahliye-edilen-hdpli-baluken-yeniden-tutuklandi/> (Haziran 29, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Dufoix, Stéphane. *Diasporas*. Berkeley: University of California Press, 2008.
- Dünya Bülteni. *Briksel Belediyesi PKK etkinliğini iptal etti*. 19 Eylül 2016. <https://www.dunyabulteni.net/avrupa/bruksel-belediyesi-pkk-etkinligini-iptal-etti-h377736.html> (Eylül 21, 2018 tarihinde erişilmiştir).

- DW. *Zana'ya AP'de ödül töreni*. 14 Ekim 2004. <https://www.dw.com/tr/zanaya-apde-%C3%B6d%C3%BCl-t%C3%B6reni/a-2525904> (Ekim 4, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Etha. *AKP'li faşistler Belçika'da Kürtlere saldırdı*. 31 Ekim 2017. <http://www.etha.com.tr/Haber/2017/10/31/dunya/akpli-fasistler-belcikada-provokasyon-pesinde/> (Ocak 10, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Europa-Nu. *11th International Conference on "the European Union, Turkey, the Middle East and the Kurds"*, Brussel. 10 Aralık 2014. https://www.europa-nu.nl/id/vjqke7tlc8yo/agenda/11th_international_conference_on_the (Eylül 22, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- European Parliament. "Sakharov Prize." *europarl*. 1995. <http://www.europarl.europa.eu/sakharovprize/en/laureates/1988-1998.html#laureate9> (Eylül 15, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- EUROPOL. "EU Terrorism Situation & Trend Report (Te-Sat)." *europol*. 2007-20018. <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-terrorism-situation-and-trend-report#fndtn-tabs-0-bottom-2> (2018 tarihinde erişilmiştir).
- EUROPOL. *European Union Terrorism Situation and Trend Report*. Terörizm Raporu, Lahey: European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, 2017.
- Evrensel. *DTH yakın takibe alındı*. 22 Ağustos 2005. <https://www.evrensel.net/haber/164596/dth-yakin-takibe-alindi> (Eylül 2, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Faist, Thomas. "Diaspora and transnationalism: What kind of dance partners?" *Diaspora and Transnationalism* içinde, yazar Rainer Bauböck ve Thomas Faist, 9-35. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010.
- Flags of The World. *Kurdish Parliament in Exile*. 11 Ekim 2014. <https://fotw.info/flags/krd-kp.html> (Ekim 5, 2018 tarihinde erişilmiştir).

G., Michael Gunter. *Historical Dictionary of the Kurds*. Maryland: The Scarecrow Press, 2011.

Global Terrorism Database. *PKK*. 2018.
<https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=PKK&sa.x=0&sa.y=0> (Eylül 1, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Grojean, Olivier. “La cause kurde, de la Turquie vers l’Europe.” Paris: Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2008.

Gsir, Sonia, Jeremy Mandin, ve Elsa Mescoli Corridor. *Report on Belgium Moroccan and Turkish Immigration in Belgium*. Araştırma Raporu, Belçika: Robert Schuman Centre for Advanced Studies, 2015.

GUE/NGL. *The 14th INTERNATIONAL CONFERENCE ON “THE EUROPEAN UNION, TURKEY, THE MIDDLE EAST AND THE KURDS”*. 6-7 Aralık 2017. <http://www.guengl.eu/news/article/P30/the-14th-international-conference-on-the-european-union-turkey-the-middle-e> (Eylül 25, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Haber Aktüel. *Derviş Ferho Belçika Dışişlerini ikna edemedi*. 18 Mayıs 2007. <http://www.haberaktuel.com/dervis-ferho,-belcika-disislerini-ikna-edemedi-haberi-10945.html> (Ekim 1, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Habib, Jasmin. *Israel, Diaspora, and the Routes of National Belonging*. Toronto: University of Toronto Press, 2004.

Haner, Murat. *The Freedom Fighter: A Terrorist's Own Story*. New York: Routledge, 2018.

Hevian, Rodi. “The Main Kurdish Political Parties in Iran, Iraq, Syria, and Turkey: A Research Guide.” *Middle East Review of International Affairs* 17, no. 2 (2013): 94-105.

HPG Meclisi. “Kürt Halkı Pratiği Olmayan Sözlere Değer Vermez.” *Serxwebun*, Ağustos 2005: 5.

Hürriyet. *En çok izlenen Kürtçe televizyon "TRT Kurdi" oldu.* 19 Mart 2017.
<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/en-cok-izlenen-kurtce-televizyon-trt-kurdi-oldu-40432202> (Kasım 12, 2018 tarihinde erişilmiştir).

—. *HADEP Kapatıldı.* 13 Mart 2003. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/hadep-kapatildi-38551064> (Eylül 1, 2018 tarihinde erişilmiştir).

—. *Medya-TV'ye kara para suçlaması.* 29 Temmuz 2003.
<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/medya-tvye-kara-para-suclamasi-38485190> (Eylül 3, 2018 tarihinde erişilmiştir).

İlgıt, Aslı, ve Özlem Kayhan Pusane. "Countering insurgency: Turkey's policy toward the PKK's transnational dynamics in Europe." *Defense & Security Analysis* 34, no. 1 (2018): 35-52.

Index Online. *Authorities close Kurdish satellite channel Medya TV.* 20 Şubat 2004.
<http://web.archive.org/web/20070927204816/http://www.indexonline.org/en/indexindex/articles/2004/2/france-authorities-close-kurdish-tv.shtml> (Eylül 17, 2018 tarihinde erişilmiştir).

J., Milton Esman. *Diasporas in the Contemporary World.* Cambridge: Polity Press, 2009.

Kappen, Thomas Risse. "Bringing transnational relations back in: introduction." *Bringing Transnational Relations Back In: Non-State Actors, Domestic Structures and International Institutions* içinde, yazar Thomas Risse Kappen, 3-33. Cambridge: Cambridge University Press, 1995.

Kasapoğlu, Çağıl. *BBC.* 20 Mayıs 2016.
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/05/160520_eski_dep_dokunulmazlik (Eylül 3, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Kaya, Ayhan. *Europeanization and Tolerance in Turkey.* London: Palgrave Macmillan, 2013.

KCD-E. *Tüzük.* 6 Temmuz 2014.
<http://web.archive.org/web/20160614173322/http://www.kcde.eu/tuzuk> (Temmuz 7, 2018 tarihinde erişilmiştir).

- Keck, Margaret E., ve Kathryn Sikkink. *Activists beyond Borders : Advocacy Networks in International Politics*. London: Cornell University Press, 1998.
- Kelly, Vera Eccarius. "Political Movements and Leverage Points: Kurdish Activism in the European Diaspora." *Journal of Muslim Minority Affairs* 22, no. 1 (2010): 91-118.
- KNK. "KNKye bi kombuna gişti ya Gulana 2006e ve, xwe reorganize kir." *KNK Bulten*, 1 Ocak 2006: 1-40.
- Koç, Nilufer, röportaj yapan Kurdistan Report. *Kurdistan Report interviews Nilufer Koc, Co-Chair of the KNK* (12 Ekim 2015).
- Komelaluzern. "De Standaard: Belçika Kürdistan'ında gerginlik." *Komelaluzern*. 13 Mart 2010. <https://komelaluzern.wordpress.com/2010/03/13/de-standaart-belcika-kurdistan%E2%80%99inda-gerginlik/> (Kasım 10, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- KON-KURD. "Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonu Tüzüğü." *KON-KURD*. 25 Temmuz 2010. <https://web.archive.org/web/20100725220734/http://www.konkurd.org:80/tr/kon-kurd-tuzugu-1232550489.html> (Temmuz 30, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Kroet, Cynthia. *Belgium's Molenbeek home to 51 groups with terror links: report*. 20 Mart 2017. https://www.politico.eu/article/belgiums-molenbeek-home-to-51-groups-with-terror-links-report/?utm_content=buffer625ab&utm_medium=social&utm_source=twitter.com&utm_campaign=buffer (Şubat 3, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Kurdish Institute of Brussels. *Koerdisch Instituut vzw*. 20 Nisan 2013. <http://www.kurdishinstitute.be/kurdish-institute-of-brussels-1/> (Ekim 22, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Kurdish Question. *More Than 100 MEPs Call on EU to Remove PKK from Terror List*. 16 Şubat 2016. <http://kurdishquestion.com/oldarticle.php?aid=over-100-meps-call-on-eu-to-remove-pkk-from-terror-list> (Eylül 14, 2018 tarihinde erişilmiştir).

—. *Twitter Questions and Answers with Kongra Gel Co Chair Remzi Kartal*. 15 Mart 2014. <http://kurdishquestion.com/oldarticle.php?aid=twitter-questions-and-answers-with-kongra-gel-co-chair-remzi-kartal> (Eylül 2, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Kurdistan National Congress. *Convention*. 1999. <https://web.archive.org/web/20171022210747/http://www.kongrakurdistan.net:80/en/convention/> (Ekim 3, 2018 tarihinde erişilmiştir).

—. *Document for the Strategy*. 24 Haziran 2008. <http://www.kongrakurdistan.net/en/document-for-the-strategy/> (Eylül 14, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Kurdistan National Council. *Co-President*. 2017. <http://www.kongrakurdistan.net/en/co-president/> (Eylül 12, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Kurubaş, Erol. *Kürt Sorununun Uluslararası Boyutu ve Türkiye Cilt I-II*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2004.

Lekolin. *YXK'den Öğrenciler Birliği Konferansı'na Katılım Çağrısı*. 22 Nisan 2012. <http://www.navendalekolin.com/haber-2581-YXK8217den-Ogrenciler-Birligi-Konferansi8217na-Katilim-Cagrisi.html> (Temmuz 30, 2018 tarihinde erişilmiştir).

l'Humanité. *TURQUIE UN APPEL POUR RETIRER LE PKK DE LA LISTE DES ORGANISATIONS TERRORISTES DE L'UE*. 17 Şubat 2016. <https://www.humanite.fr/turquie-un-appel-pour-retirer-le-pkk-de-la-liste-des-organisations-terroristes-de-lue-599361> (Eylül 17, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Lüle, Zeynep. *PKK'ya 10 milyon Euro iade*. 10 Ekim 2008. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/pkk-ya-10-milyon-euro-iade-10085867> (Eylül 2, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Marcus, Aliza. *Blood and Belief*. New York: New York University Press, 2007.

- MED. *Kurdish-EU conference calls Turkey for dialogue*. 8 Aralık 2016. <https://web.archive.org/web/20170701064229/http://www.araratnews.com/nuce.php?aid=868> (Eylül 3, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Merry, Michael S. "Social Exclusion of Muslim Youth in Flemish and French Speaking." *Comparative Education Review* 49, no. 1 (2005): 1-23.
- Mevzuat. "Terörle Mücadele Kanunu." *Resmi Gazete*. 12 Mart 1991. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3713.pdf> (ağustos 2, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Milliyet. *HDK partileşti HDP oldu*. 18 Ekim 2012. <http://www.milliyet.com.tr/hdk-partilesti-hdp-oldu-siyaset-1613741/> (Ağustos 5, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- . *PKK'yla Bağlantılı HDK Üyesi 16 Şüpheli Tutuklandı*. 21 Şubat 2018. <http://www.milliyet.com.tr/pkk-yla-baglantili-hdk-uyesi-16-supheli-istanbul-yerelhaber-2609637/> (Ağustos 23, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Ministre de la Justice. *Report Annuel 2011*. Resmi Rapor, Belçika: veiligheid van de staat surete de l'etat, 2011.
- NTV. *HEP,DEP ve HADEP de kapatılmıştı*. 8 Aralık 2009. https://www.ntv.com.tr/turkiye/hep-dep-ve-hadep-de-kapatilmisti,JR_zt6Uy0Ua_XQdEottLsw (Eylül 1, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- O'Ballance, Edgar. *The Kurdish Struggle 1920-94*. London: Palgrave Macmillan, 1996.
- Oxford Living Dictionaries. *Oxford Dictionaries*. 2018. <https://en.oxforddictionaries.com/definition/diaspora> (Eylül 21, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Öcalan, Abdullah. *Ayaklanma Taktiği Üzerine Tezler ve Görevlerimiz*. İstanbul: Abdullah Öcalan Sosyal Bilimler Akademisi, 2010.
- . "Demokratik Birlik Demokratik Savaştır." *Serxwebun*, Aralık 2000: 12-14.

- Özcan, Nihat Ali. *PKK (Kürdistan İşçi Partisi) Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi*. Ankara: ASAM, 1999.
- Özgüden, Doğan. *Kurdish Institute*. 25 Eylül 2017. <http://www.kurdishinstitute.be/kurt-ulusunun-belcika-meydan-savasi-dogan-ozguden/> (Eylül 22, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Peeters, Bart. *De Staat voorbij*. 2016. <http://critica.be/uncategorized/de-staat-voorbij/> (kasım 11, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Porta, della Donatella, ve Sidney Tarrow. “Transnational Processes and Social Activism: An Introduction.” *Transnational Portest and Global Activism* içinde, yazar della Donatella Porta ve Sidney Tarrow, 1-21. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers, 2005.
- Powell, Walter W. “Neither Market Nor Hierarchy: Network Forms of Organization.” *Research in Organizational Behavior* 12 (1990): 295-336.
- Radikal. *Roj Tv'nin yerine 'Sterk Tv'*. 6 Şubat 2012. <http://www.radikal.com.tr/dunya/roj-tvnin-yerine-sterk-tv-1077930/> (Kasım 11, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Rashed, Rebwar. *Kurdistan Tribune*. 17 Mayıs 2017. <https://kurdistantribune.com/yes-we-are-all-pkk/> (Temmuz 29, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Resmi Gazete. *Anayasa Mahkemesi Kararı*. 31 Aralık 2009. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/12/20091231-19.htm> (Ağustos 22, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- . “Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.” *Resmi Gazete*. 29 Ekim 2016. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161029-4.htm> (Eylül 6, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- . “Terörle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.” *Resmi Gazete*. 18 Temmuz 2006.

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/07/20060718-1.htm> (Ağustos 15, 2018 tarihinde erişilmiştir).

“Revivez la Semaine Culturelle du Kurdistan 2016.” *Kurdish Institute*. 5 Ekim 2016.
<http://www.kurdishinstitute.be/revivez-la-semaine-culturelle-du-kurdistan-2016/> (Kasım 11, 2018 tarihinde erişilmiştir).

RTL. *Enquête RTLinfo: comment le PKK, les indépendantistes kurdes actifs en Turquie, finance-t-il ses activités?* 2014.
<https://www.rtl.be/info/video/624932.aspx> (Eylül 1, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Service Public Federal - Justice. “Statuts.” *Justice Belgium*. 2018.
https://justice.belgium.be/fr/themes_et_dossiers/associations_et_fondations/asbl/statuts (Eylül 5, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Serxwebun. *Serxwebun*. 2012. <http://serxwebun.org/> (2018 tarihinde erişilmiştir).

—. “Adıyaman Direnişçilerinin Anıları Ölümsüzdür.” *Serxwebun*, Aralık 1987: 26.

—. “Cezaevleri Direnişinin Avrupa'daki Yankıları.” *Serxwebun*, Ağustos 1983: 7-8.

—. “Kazanma şansı yüksek olan bir dönemden geçmekteyiz.” *Serxwebun*, Eylül 1996: 2-6.

—. “Kürtler, İnsan Hakları ve Kültürel Kimlik.” *Serxwebun*, Ekim 1989: 8.

—. “Savaş dışında kazanma şansımın olmadığını gördüm.” *Serxwebun*, Ağustos 1998: 21.

—. “Şahadetin vatana dönüşün emridir.” *Serxwebun*, Ağustos 1994: 14.

—. “Xirabekevir'de dörtlerin kahramanlık destanı isyana ilk çağrıdır.” *Serxwebun*, Haziran 1990: 12.

—. “Yeni dönemin militan duruşunu yakalamak başarının temel ölçütüdür.” *Serxwebun*, Ağustos 2007: 7.

SETA Vakfı. “Güvenlik ve Terörle Mücadele.” *2017'de Türkiye içinde*, yazan SETA, 184. İstanbul: SETA Yayınları, 2018.

- . *Terörizm Analiz Platformu*. 2018. <https://tap.stm.com.tr/> (Temmuz 30, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Sheffer, Gabriel. *Diaspora Politics At Home Abroad*. New York: Cambridge University Press, 2003.
- Sheffer, Gabriel. "Integration impacts on Diaspora-homeland relations." *Diaspora Studies* 6, no. 1 (2013): 13-30.
- Sheffer, Gabriel. "Wither the study of ethnic diasporas? Some theoretical, definitional, analytical and comparative considerations." *The Networks of Diasporas* içinde, yazan Georges Prevelakis , 37-46. Nicosia: Cyprus Research Centre, 1996.
- Soner, Bayram Ali, Ömer Aslan, ve Hakan Kıyıcı. *PKK'nın Bölgesel Terör Ağı Yapılanması*. Araştırma Rapor, Ankara: Polis Akademisi Yayınları, 2017.
- SOS Turkey. *First List of Signatories*. 15 Temmuz 2016. <http://www.sosturkey.org/complete-list-of-the-signatories/> (Ağustos 22, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Sterk Production nv. *Televisie in Denderleeuw*. 2012. http://www.1207.be/sterk-production/televisie/denderleeuw/oost-vlaanderen/AhbrlV/detail_bus_free (Kasım 12, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- STERK TV. 2015. <http://sterktv.net/> (kasım 12, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Stratfor. "PKK Funding: Operations and Methods." *WikiLeaks*. 6 Kasım 2007. https://wikileaks.org/gifiles/docs/64/64032_turkey-pkk-funding-1-.html (Eylül 5, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- T.C İçişleri Bakanlığı - Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı. *Güvenlik Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı Yayınları, 2017.
- Tarrow, Sidney. "Transnational Politics: Contention and Institutions in International Politics." *Annual Review of Political Science* 4, no. 1 (2001): 1-20.
- TDK. 2018. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=KOPUNTU (Eylül 2, 2018 tarihinde erişilmiştir).

TEKOŞER. “Niçin Örgütlenme Gereği?” *TEKOŞİN/Mücadele*, no. 1 (1979): 6-7.

TEKOŞER. “SENAT DE BELGIQUE.” *TEKOŞİN/Mücadele*, 1984: 5.

—. “TEKOŞER'den Haberler.” *TEKOŞER*, Eylül 1988: 23.

TEKOŞER. “Tekoşer'den Haberler.” *TEKOŞER*, 1983: 14-24.

TEKOŞER. “TEKOŞER'den Haberler.” *TEKOŞER*, 1984: 29.

TEKOŞER. “TEKOŞER'den Haberler.” *TEKOŞER*, 1986: 30-32.

TEKOŞER. “TEKOŞER'den Haberler.” *TEKOŞER*, 1984: 14-23.

—. *TEKOŞİN*, Temmuz 1979: 1-15.

Terör Arananlar. *Aranan Terörist*. 2000.
<http://www.terorarananlar.pol.tr/detaylar/Sayfalar/kirmizitamliste.aspx> (Eylül 2, 2018 tarihinde erişilmiştir).

The Counter Extremism Project. *Belgium: Extremism & Counter-Extremism*. Araştırma Raporu, Belçika: The Counter Extremism Project, 2018.

The European Parliament. “European Parliament's Sakharov Prize Winner of 1995 .” *europarl*. 1995.
http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/fd/nt_zana_/nt_zana_en.pdf (Eylül 2, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Time Türk. *PKK'lı Murat Karayılan'dan Afrin mesajı*. 22 Ocak 2018.
<https://www.timeturk.com/pkk-li-murat-karayilan-dan-afrin-mesaji/haber-833966> (Kasım 12, 2018 tarihinde erişilmiştir).

TRT Haber. *Avrupa'nın PKK destekçisi parlamentosu*. 16 Mart 2018.
<http://www.trthaber.com/haber/gundem/avrupanin-pkk-destekcisi-parlamentosu-355541.html> (Eylül 1, 2018 tarihinde erişilmiştir).

Türkiye Cumhuriyet Dışişleri Bakanlığı. *MED TV Davası hk*. 8 Eylül 2007.
http://www.mfa.gov.tr/no_127_--8-eylul-2007_-med-tv-davasi-hk_-.tr.mfa (Eylül 3, 2018 tarihinde erişilmiştir).

- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. “ERMENİ TERÖRİSTLERCE ŞEHİT EDİLEN TÜRK DİPLOMATLARI/GÖREVLİLERİ VE AİLE MENSUPLARININ LİSTESİ.” *MFA*. 14 Temmuz 1983. <http://www.mfa.gov.tr/data/DISPOLITIKA/ermeni-terorune-sehit-verdigimiz-turk-diplomatları.pdf> (Kasım 10, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- U.S. Department of State. *Foreign Terrorist Organizations*. 1997. <https://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm?goMobile=0> (Eylül 23, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- U.S. Department of the Treasury. *Treasury Designates Three Leaders of the Kongra-Gel as Significant Foreign Narcotics Traffickers*. 14 Ekim 2009. <https://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/tg318.aspx> (Eylül 1, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Van Der Heijden, Hein-Anton. “Globalization, Environmental Movements, and International Political Opportunity Structure.” *Organization & Environment* 19, no. 1 (Mart 2006): 28-45.
- Vecht Mee Tegen Onrecht: 11. *Koerdisch Instituut vzw*. 11 Kasım 2011. <https://www.11.be/organisaties-op-11-be/item/koerdisch-instituut-vzw> (Eylül 2, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Wayland, Sarah. “Ethnonationalist Networks and Transnational Opportunities: The Sri Lankan Tamil Diaspora.” *Review of International Studies* 30, no. 3 (2004): 405-426.
- WikiLeaks. “Belgium: PKK Update.” *Wikileaks*. 5 Haziran 2009. https://wikileaks.org/plusd/cables/09BRUSSELS779_a.html (Eylül 2, 2018 tarihinde erişilmiştir).
- Yalçınkaya, Haldun. “International Cooperation Against Foreign Terrorist Fighters: The Experience of Turkey.” *ORSAM Review of Regional Affairs* (ORSAM), no. 22 (2015): 1-16.
- Yeşiltaş, Murat, ve Necdet Özçelik. *When Strategy Collapses: PKK's Urban Terrorist Campaign*. Ankara: SETA Yayınları, 2018.

EKLER

EK I: Belçika'daki Kürt İşçi ve Öğrenciler Birliği (TEKOŞER)

NİÇİN ÖRGÜTLENME GEREĞİ?

Avrupa ülkelerinde siyasal alanda devrimci demokratik Kürt örgütlerinin yetersiz faaliyetlerinin olduğu bilinmektedir. Sebep olarak bu örgütlerin yeterli, belli ve köklü bir ideolojiden yoksun olmalarıdır. Siyasi tecrübeden yoksun ve dağınık olmalarıdır. Bunun yanında ikinci etken olarak, Kürt halkının kurtuluş mücadelesi son senelere kadar hep içine kapanık, uluslararası devrimci gelişmeden soyut kalmıştır. Bu durumu göz önüne alarak Kürt probleminin Belçika imkanlar dahilinde Avrupa'da tanınmasını gerekli bulduk. Ve bu yüzden örgütlendik. Amacımız sömürgeci devletlerin Kürt halkına yaptıkları baskı, zulmü ve nedenlerini açığa çıkarmak. Kürdistan'ın üzerindeki ekonomik, kültürel ve sosyal sömürünün nereden kaynaklandığını bütün boyutları ile anlatmak.

Emperyalizme, sömürgeciliğe karşı olan güçlerin yanında mücadele ve Kürdistan'daki işbirlikçi burjuvazi ve feodal kalıntılara karşı emekçi halkın yanında olmak. Yerli gericiliğe, ülkedeki egemen güçlere karşı savaş, emperyalizme karşı savaştan ayrı düşünülemez. Biz Kürdistan'da verilecek olan ulusal kurtuluş savaşının ulusal ve sınıfsal yönden devrimci nitelikte olacağını ve olması gerektiğini vurguluyoruz. Ulusal savaş sınıfsal savaştan ayrı tutulamaz.

Avrupa'da örgütlenen ilerici siyasal Kürt işçi ve öğrenci örgütlerinin amacı haklı olan Kürt halkının özgürlük savaşını veya demokratik isteklerini dünya kamuoyuna duyurmak ve meseleyi enternasyonal bir çizgide koymaktır. Çünkü Kürt meselesi bu

güne kadar enternasyonal bir değerden yoksundur. (Daha yeni yeni adından konuşuluyor.) Bunun sağlanması için çetin bir mücadelenin verilmesi şarttır. Bunun yanında uluslararası anti-emperyalist hareketleri ve güçleri desteklemek, enternasyonal dayanışma içinde yerini almak, maddi manevi yardımlar yapmak, Kürdistan'da sömürgeci, emperyalist ve şovanist güçlerin gerçek yüzünü dünya kamuoyuna göstermektir. Aynı zamanda kendilerine sosyalist süsü veren fakat küçük burjuva devrimciliğinden, revizyonizmden kurtulamayan gruplarında hatalı tavırlarını ortaya koymaktır. Çünkü bu sapık grupların Kürt halkının problemini çarpıtmaları, yanlış yorumlamaları mücadeleye zararlıdır. Kürdistan sorununa gerçekçi bir gözle bakılmazsa en ufak bir çözüm getirilemez.

Bizim amacımız Kürk halkının problemini tam anlamıyla anlatmaktır. Bu noktadan hareket ederek örgütlenme gereğini duyduk.

Biz ilk başta devrimci bir ideolojiyi kendimize rehber edindik. Marksist-Leninist bir ideolojidir. Fanatik olmaktan kaçıyoruz; fakat problemimizin ne olduğunu mümkün olduğu kadar söylüyoruz. Kürdistan bir sömürgeci. Hem de uluslararası bir sömürge. Türkiye, İran, Irak ve Suriye olmak üzere dört ülkenin sömürgesidir.

Emperyalizm ve onun uşakları merkezi otoriteler fırsat buldukça gözdağı veriyorlar. Fakat nede olsa Kürt halkının vereceği ve başaracağı ulusal ve demokratik mücadelesi engellenemez. Kürt halkı, içinden çıkan ilerici güçleri kimin dost kimin düşman olduğunu biliyor artık. Onun vereceği ulusal ve demokratik halk hareketi, çevredeki halkları, emekçi ve ilerici güçlerin dostu, bölge gericiliği, sömürgeci güçler ve emperyalizmin düşmanıdır.

Bu anlayıştan hareket ederek çalışmalarımıza eksiksiz devam edeceğiz.
Demokratik örgütlerle her türlü devrimci dayanışmayı ihmal etmeyeceğimizi
belirtmek istiyoruz. (TEKOŞER 1979)

EK II: Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonu (KON-KURD) Tüzüğü

KON-KURD Tüzüğü

- **ADI ve MERKEZİ**
- **AMAÇLARI**
- **KONFEDERASYONA ÜYELİK**
- **ÜYELERİN HAK VE GÖREVLERİ**
- **ÜYELİĞİN SON BULMASI**
- **ÜYELİKTEN ÇIKARILMA**
- **KONFEDERASYONUN ORGANLARI**
- **GENEL KURUL**
- **YÖNETİM KURULU**
- **DENETLEME KURULU**
- **DİSİPLİN KURULU**
- **DANIŞMA KURULLARI**
- **TEMSİLCİLİKLER**
- **KONFEDERASYONUN FESHİ**
- **SON HÜKÜMLER**
- **GEÇİCİ MADDELER**

Madde 1. ADI ve MERKEZİ

1.1 Konfederasyonun adı: KONFEDERASYONA KOMELÊN KURD LI EWRÛPA; kısa adı KON-KURD' tur.

1.2 Konfederasyon merkezi Brüksel'dir. Konfederasyonun tüzel kişiliği Belçika yasalarına tabidir. Çalışma alanı Avrupa'yı kapsar.

Madde 2. AMAÇLARI

2.1 Avrupa'da yaşayan Kürt toplumunun sosyal, ekonomik, politik, kültürel haklarının kazanılması, korunması ve geliştirilmesine yönelik olarak ulusal ve uluslararası yasalar ve insan hakları evrensel bildirgeleri hükümleri çerçevesinde demokratik-yasal çalışmalar yapmak;

2.2 Avrupa'daki toplumsal yapılar içerisinde ve bunlara uygun olarak Kürt toplumunun sosyal, ekonomik, kültürel ve yasal alanda çıkarlarını savunmak ve bu çıkarları gözeten kurumların oluşturulmasına, var olanların geliştirilmesine yardımcı olmak; Avrupa'da yaşayan bütün Kürtlerin kültürel, sosyal ekonomik birlik ve bütünselliğinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak;

2.3 Kürt diline, tarihine ve kültürüne ilksin araştırmalar yapmak bu konuda Kürt halkını ve genel kamuoyunu aydınlatıcı, eğitici seminer, konferans, panel, kurs vb. etkinlikler düzenlemek.

2.4 Avrupa'da, çok kültürlü toplum (multikulturellegesellschafts) esprisi çerçevesinde, bir yandan Kürt halkının, kendi kültürü ve kimliğinin korunması ve tanınmasını sağlamaya çalışırken, diğer yandan Avrupa'nın ortak toplumsal yapısı

içerisinde yer alan göçmen toplulukları ve Avrupalı kurumlar ile Kürt toplumu arasında dostluk ilişkilerini kurmak, korumak ve geliştirmek;

2.5 Avrupa'da yaşayan Kürt toplumunun sorunlarını ve ihtiyaçlarını ortaya çıkarmak için bilimsel araştırmalar yapmak; bu araştırmaların sonuçları doğrultusunda yetkili kurumlar düzeyinde çözümleyici girişimlerde bulunmak;

2.6 KON-KURD, amaçlarını gerçekleştirirken, konfederasyonumuza üye olmayan diğer Kürt kurum ve kuruluşlarıyla dostluk ve dayanışmayı esas alır; onlarla ortak projeler geliştirir ve etkinlikler düzenler. Kendi dışında geliştirilen ve tüzüğünde belirlenen amaçlara uygun olan projeleri maddi ve manevi olarak destekler.

2.7 Konfederasyon kendi çalışmalarını ve Avrupa'daki gelişmeleri kamuoyuna yansıtmak için bildiri, afis, broşür vb. yayınları çıkarır.

Madde 3. KONFEDERASYONA ÜYELİK

3.1 Konfederasyon tüzüğünü benimseyen her Kürdistanlı federasyon ya da henüz bir federasyona bağlı olmayan Kürdistanlı kurum, kendi tüzüklerine uygun olarak kendi Genel Kurul toplantılarında (kongrelerinde) [1] aldıkları kararlara dayanarak, konfederasyona üye olabilirler. [2]

Üyelik başvuruları konfederasyonun Yönetim Kurulu'na yazılı olarak yapılır. Koşulların konfederasyon tüzüğüne uygunluğu konumunda, başvuru sahibi kuruluşun aday üyeliği Yönetim Kurulu tarafından onaylanır. Aday üyeliği kabul edilen kuruluş, konfederasyon Genel Kurulu'nda üyeliği onaylanıp kesin üye oluncaya kadar Konfederasyon Yönetim Kurulu toplantılarına oy hakkı olmaksızın söz ve öneri hakkıyla katılır. Aday üye kuruluşlar çalışmalarda aktif görev ve sorumluluk üstlenme hakkına sahiptirler.

3.2 Konfederasyona aday üye olan her kuruluş, üyeliğinin kabulünden sonra en geç üç ay içerisinde, tüzüğünü Konfederasyon tüzüğünün temel maddeleriyle uyumlu bir hale getirmek zorundadır.

3.3 Üyelik başvurusu kabul edilmeyen kuruluş, Konfederasyon Genel Kurulu'na yazılı olarak itirazda bulunabilir. İtiraz hakkı, Konfederasyon Genel Kurulunun yapıldığı günden bir hafta öncesine kadar geçerlidir. Genel Kurul çağrısı yapıldıktan sonra da ortaya çıksa, bu tür itirazların Genel Kurul gündemine alınması zorunluluktur.

Madde 4. ÜYELERİN HAK VE GÖREVLERİ

4.1. Her üye kuruluş, konfederasyon Genel Kurulu'na, kendisi için belirlenen temsilci sayısıyla katılma ve bu toplantılarda oy kullanma, seçme ve seçilme hakkına sahiptir. Üye kuruluşun, Konfederasyon Genel Kurulu'na ne kadar temsilciyle katılacağı, konfederasyon Genel Kurulu tarafından belirlenir. Her üye kuruluş, konfederasyon Genel Kurulu'na göndereceği temsilcileri tüzük, kongre ya da yönetim kurulu kararlarına uygun olarak kendisi belirler. Belirlemelerde seçim yöntemi esastır.

4.2. Üye kuruluş, konfederasyona düzenli aidat vermek zorundadır. Aidat miktarı Konfederasyon Genel Kurulu'nca belirlenir. Üye aidatları konfederasyon amaçları dışında kullanılamaz.

4.3. Her kuruluş, Konfederasyon Yönetim Kurulu'nda bulunan temsilcisini geri çekme ve yenisini atama hakkına sahiptir. Temsilcilerin atanması hangi yöntemlerle yapılmışsa geri çekme işleminde de aynı yöntem geçerlidir.

4.4. Üye kuruluşlar,

a, konfederasyona üyelik aidatını düzenli öder ve genel kurul toplantılarına düzenli olarak katılırlar;

b, konfederasyonun yetkili kurumlarının aldığı kararları uygular, konfederasyon etkinliklerine doğrudan destek sunarlar;

c, konfederasyonun amaçlarının gerçekleştirilmesi için çalışırlar;

d, konfederasyonun bütün çalışmaları hakkında bilgilendirme hakkına sahiptirler ve kendi çalışmaları hakkında konfederasyonu bilgilendirme sorumluluğunu taşırlar.

Madde 5. ÜYELİĞİN SON BULMASI

Aşağıda belirtilen hallerde üye kuruluşun Konfederasyon üyeliği kendiliğinden son bulur:

A, Üye kuruluşun tüzel kişiliğini yitirmesi,

B, Üye kuruluşun kendi genel kurulunda: "konfederasyon üyeliğinden ayrılma" kararı alması.

Madde 6. ÜYELİKTEN ÇIKARILMA

6.1 Konfederasyon tüzüğüne aykırı davranışlar ya da 2. maddede belirtilen amaçlar doğrultusundaki çalışmalara zarar verme halinde, üye kuruluşun üyeliği, "üyelikten çıkarılma talebiyle" tartışmaya açılabilir. Üyelikten çıkarılma talebiyle tartışmanın açılabilmesi Konfederasyon Yönetim Kurulu ya da Disiplin Kurulunun üye tam sayısı üzerinden salt çoğunluğa dayalı kararıyla mümkündür.

6.2 Üye kuruluşun üyeliği, Konfederasyon Yönetim Kurulunun üye tam sayısı üzerinden $\frac{3}{4}$ çoğunluk oyuyla dondurulabilir.

6.3 Üyelikten kesin çıkarma yetkisi Konfederasyon Genel Kurulu'na aittir. Bu yetki, üyeliğin dondurulması işleminden sonraki ilk Genel Kurulda uygulanır.

Madde 7. KONFEDERASYONUN ORGANLARI

Konfederasyon, a, Genel Kurul; b, Yönetim Kurulu; c, Denetleme Kurulu; d, Disiplin Kurulu'ndan oluşur.

Madde 8. GENEL KURUL

8.1 Genel Kurul, konfederasyonun en üst yetkili organıdır. Konfederasyona bağlı üye kuruluşların belirlenmiş sayıda delegeleri ile konfederasyonun Yönetim, Disiplin ve Denetleme kurulları üyelerinin toplamından oluşur.

8.2. Konfederasyonun olağan Genel Kurul toplantısı, yılda bir kez yönetim kurulunun çağrısı üzerine yapılır.

Genel Kurul, üye tam sayısı üzerinden salt çoğunlukla toplantı açılışını yapabilir. Toplantının yönetimi bir başkan, iki üyeden oluşan Divan Kurulu tarafından gerçekleştirilir. Genel Kurul, Yönetim Kurulu tarafından önerilen gündemi tartışarak son halini verir; oylayarak kabul eder.

Gerekli görülen hallerde, Yönetim Kurulunun veya üye kuruluşların ¼ 'ünün çağrısı üzerine olağanüstü Genel Kurul toplanabilir.

8.3. Genel Kurul, konfederasyon Yönetim Kurulunun sunduğu çalışma raporunu ve mali raporu inceler. Denetleme Kurulu raporu da okunup tartışıldıktan sonra, Yönetim Kurulu raporları aklanabilmek için oylamaya sunulur.

Genel Kurul, varlığı tüzük hükümlerine dayanan bütün çalışmaların genel perspektiflerini belirler, planlar ve denetler; konfederasyonun iç kurumlarını ya da

gerekli gördüğü komisyonları oluşturur ve seçer; konfederasyonun bütününe kapsayan işleyişe ilişkin iliksi ve kuralları belirler.

8.4. Üyeler, Genel Kurul toplantısına Yönetim Kurulu tarafından; belirlenen toplantı tarihinden en az 4 hafta öncesinden, gündem önerisi bildirilerek ve yazılı olarak çağrılır. Tüzük değişikliği önerilerinin yer aldığı toplantılar için çağrı en az 6 hafta öncesinden yapılır. Bu durumda, tüzükte değiştirilmesi önerilen her madde, eski biçimi ve önerilen yeni biçimiyle toplantı çağrısına eklenir.

8.5. Genel Kurul oturumlarında tutanak tutmak zorunluluktur. Tutanakların tutulması için Genel Kurul tarafından iki yazman seçilir. Toplantı sonrasında, tutanaklar divan başkanı ve yazmanlar tarafından imzalanır.

8.6. Genel Kurul toplantısı:

a, üyelik aidatının belirlenmesi, üyelikten düşürme, tüzük değişikliği ve konfederasyonun feshi hakkındaki kararları 3/4 oy çoğunluğuyla;

b, konfederasyon çalışmalarının planlanması, üyeliğin kabulü, çalışma raporunun ve mali raporun aklanması, gerekli komisyonların oluşturulması ve Yönetim, Denetleme ve Disiplin Kurulu üyelerinin seçimi hakkındaki kararları salt çoğunluk oyuyla alır.

c, Tüzükte özel olarak belirlenmediği ya da herhangi bir üye tarafından "gizli yapılması" önerisi getirilmediği takdirde oylamalar açık olarak yapılır. Tüzükte belirlenmemiş özel haller dışında herhangi bir konudaki oylamanın nasıl olması gerektiğine Genel Kurul karar verir.

Madde 9. YÖNETİM KURULU

9.1 İki Genel Kurul toplantısı arasında, tüzüğün amaç maddesinde belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan çalışmaları ve Genel Kurul kararlarını uygulamakla sorumlu en yetkili organdır. Genel Kurul tarafından, bir yıl için, gizli oy açık sayım ile seçilir.

A. Konfederasyon Yönetim Kurulu:

Konfederasyonun Genel Kurulu'nda, Konfederasyon bünyesinden seçilen 5 kişi,

Almanya Kürt Dernekleri Federasyonu (YEK-KOM) Yönetim Kurulu'ndan, Yönetim Kurulu başkanı ile birlikte toplam üç kişi;

Fransa Kürt Dernekleri Federasyonu (FEYKA-KURDISTAN) Yönetim Kurulu'ndan, Yönetim Kurulu başkanı ile birlikte toplam iki kişi ve Konfederasyona üye diğer federasyonların Yönetim Kurulu başkanlarından oluşur.

Federasyonların yönetim kurulu bünyelerinden Konfederasyon yönetimine, Yönetim Kurulu başkanları doğrudan, diğer üyeler yönetim kurullarının kendi bünyelerinde yapacakları seçimlerde seçilerek katılırlar. [3]

B. Yönetim Kurulunun genişliğine Konfederasyon Genel Kurulu karar verir. Konfederasyon Genel Kurulunda üzerine özel karar alınmadığı sürece Konfederasyon Yönetim Kurulu en az, 15 asil 2 yedek üyeden oluşur.

9.2 Yönetim Kurulu, Genel Kurul toplantısı ardından en çok iki hafta içinde kendi toplantısını yaparak bir başkan, iki başkan yardımcısı ve iki sayman ve komisyon üyeliklerini belirler. Yönetim Kurulu, yılda en az dört kez toplanır. Yönetim Kurulu üyelerinin 1/3 'ünün istemi ya da Yürütme Kurulu [4] kararıyla her zaman toplantıya çağrılabilir.

9.3 Aksi belirlenmediği sürece, Genel Kurul ve yasalar karşısında Konfederasyonun bütün çalışmalarından, asli olarak Yönetim Kurulu sorumludur.

YÜRÜTME KURULU

9.4 Yürütme Kurulu, Yönetim Kurulu başkanı, bir başkan yardımcısı, bir sayman ve iki Yönetim Kurulu üyesinden olmak üzere en az beş kişiden oluşur. Yönetim Kurulu, Yürütme Kurulunun sayısal büyüklüğünü belirleme yetkisine sahiptir. Yönetim Kurulu'nda yer alan iki başkan yardımcısı ve iki saymandan her biri Yürütme Kurulu çalışmalarına yarı dönem ve devirli olarak katılırlar.

9.5. Yürütme Kurulu, Yönetim Kurulu adına ve ona bağlı olarak:

a, Yönetim Kurulu tarafından karar altına alınarak planlanan çalışmaların gerçekleştirilmesini;

b, konfederasyonu oluşturan kuruluşlar arasındaki ilişkilerin koordinasyonun sağlanmasını;

c, günlük çalışmaların bilgi ve birikiminin bütün konfederasyon bünyesi içinde toplanıp, dağıtılmasını;

d, bürokratik işlemler, dış ilişkiler; basın açıklamaları, yayın dağıtımı gibi aciliyet ve süreklilik isteyen çalışmaların sürdürülmesini, gerçekleştirir.

9.6. Yürütme Kurulunun alt organ olarak gerçekleştirdiği çalışmaların siyasal ve hukuki sorumluluğu Yönetim Kurulu'na aittir.

9.7. Yürütme Kurulu ayda bir olağan olarak toplanır. Gerekli hallerde başkan ya da üyelerin 1/3'ünün istemi ile acil olarak toplantıya çağrılabilir.

KONFEDERASYON MALİYESİ VE MALİ KURUL

9.8. Konfederasyonun mali hesaplarında üzerinde yasadığımız topraklarda geçerli olan yasalar ve tüzüğümüzün amaç maddesinde belirtilen amaçlarla uyumlu çerçevede kaynak bulma; kaynakları aynı ilkelere bağlı olarak kullanma hak ve sorumluluğu Yönetim Kurulu başkanı ve iki saymandan oluşan Mali Kurul'a aittir.

9.9. Konfederasyon saymanları, günlük gelir-gider işlemlerini günlük deftere düzenli olarak işlenmesinden ve dönemsel raporların hazırlanmasından doğrudan sorumludurlar. Gerekğinde, Yürütme Kurulu kararıyla bu işler için ücretli eleman kullanabilirler.

9.10. Mali Kurul, Yönetim Kurulu toplantılarına, toplantı tarihinden en fazla 10 gün öncesi bilgileri içeren; Yürütme Kurulu toplantılarına ise, toplantı tarihinden en fazla 4 gün öncesi bilgileri içeren bir mali rapor hazırlamak zorundadır.

9.11. Konfederasyon maliyesinden doğacak siyasal ya da hukuki (cezai) sorumluluklarda:

a, Mali Kurul'a yönelik siyasal sorumluluklar Yönetim Kurulu'nu,

b, Mali Kurul'a yönelik hukuki (cezai) sorumluluklar doğrudan Mali Kurul'u bağlar.

9.12. Konfederasyonun temel mali kaynakları aidat, fon yardımları ve düzenlenen etkinliklerden sağladığı gelirlerdir.

9.13. Konfederasyonun mali yılı, takvim yılıdır.

Madde 10. DENETLEME KURULU

10.1 Konfederasyon Genel Kurul toplantısında, en az üç kişiden oluşan bir Denetleme Kurulu seçilir. Gereksinim duyulduğunda Genel Kurul Denetleme Kurulu bileşiminin sayısını genişletebilir.

10.2 Denetleme Kurulu doğrudan Konfederasyon Genel Kurulu'na karşı sorumludur. Görev süresi, iki olağan Genel Kurul toplantısı arasındır. Denetleme Kurulu, Yönetim Kurulunun yıllık mali denetimine ilişkin yazılı bir rapor hazırlayarak Genel Kurul'a sunar. Denetleme Kurulu Raporu, Genel Kurulda okunup tartışılır ancak üzerine oylama yapılmaz.

10.3 Denetleme Kurulu, yılda en az iki kez olmak üzere, Yönetim Kurulunun bütün mali ilişkilerini; girdi ve çıktılarını; rapor ve kayıtlarını re'sen; ve, mali konulara ilişkin sorunların varlığını ileri süren ciddi iddiaları ise istem üzerine inceleyerek denetler. Denetleme sonuçları yazılı rapor haline getirilerek, üye kuruluşların Yönetim Kurullarına ve Konfederasyonun iç organlarına iletilir.

10.4 Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulunun denetleme görevine ilişkin olarak istediği bilgi ve belgeleri eksiksiz olarak sunmak zorundadır.

10.5 Denetleme Kurulu Raporu ile Mali Kurul Raporu arasında anlaşmazlık söz konusu olduğu takdirde, anlaşmazlığın çözüm yöntemleri Genel Kurul tarafından belirlenir.

Madde 11. DİSİPLİN KURULU

11.1. Konfederasyon Genel Kurulu, görev süresi iki olağan Genel Kurul arası için belirlenmiş olarak 5 kişiden oluşan bir Disiplin Kurulu seçer. Disiplin Kurulu doğrudan Genel Kurul'a bağlı bir organdır. Disiplin Kurulu, olağan Genel Kurul toplantılarına, çalışma dönemini kapsayan yazılı bir rapor ile katılır. Disiplin Kurulu raporu Genel Kurulda okunup tartışılır ancak oylamaya sunulamaz.

11.2. Disiplin Kurulu, üye kuruluşların konfederasyon tüzüğüne aykırı davranış iddialarını soruşturur. Disiplin Kurulu, res'en ya da Konfederasyon Yönetim

Kurulunun 1/3'ünün, ya da üye kuruluşlardan üçünün istemiyle herhangi bir üye kuruluş ya da konfederasyon alt organına yönelik disiplin soruşturması açabilir. Soruşturma sonucu yazılı rapor halinde konfederasyon Yönetim Kurulu'na ve soruşturulan kuruluş ya da alt organa iletilir.

11.3. Tüzüğe aykırılık iddiası Disiplin Kurulu raporu ile doğrulanmış olan üye kuruluş ya da alt organ, en azı 1 ay olan makul bir süre içinde aykırılığın tüzüğe uygun olarak düzeltilmesi için uyarılır. Uyarıda bildirilen sürenin bitiminde Disiplin Kurulunun yapacağı yeni inceleme sonucunda aykırılığın düzeltilmediği saptanırsa, konfederasyon Yönetim Kurulu, ilgili üye kurulusu sorunun çözümü için belirlenmiş bir gündemle birlikte toplantıya çağırır. Burada da çözüm üremediği durumda, aykırılığı sürdüren kuruluş ya da alt organ ile konfederasyonun üyelik ilksileri, Yönetim Kurulunun $\frac{3}{4}$ oy çokluğuyla alınmış kararıyla ilk Genel Kurul'a kadar dondurulur.

Madde 12. DANIŞMA KURULLARI

12.1. Konfederasyon Yönetim ve Yürütme Kurulları, çalışmalarını bilimsel bir zemine oturtabilmek ya da gereksinim duyduğu alanlarda gerekli olan bilgileri sağlayabilmek; sosyal, kültürel, ekonomik alanlarda projeler üretebilmek; yıllık ya da altı aylık çalışma perspektifleri üzerine öneriler alabilmek için uzmanlardan oluşan danışma kurulları oluşturabilir.

12.2. Danışma kurullarına ilişkin her türden düzenleme ve danışma kurullarının yetki ve sorumluluk alanlarının belirlenmesi yetkisi Yönetim Kurulu'na aittir.

Madde 13. TEMSİLCİLİKLER

13.1. Konfederasyon Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü hallerde, bir ülke ya da eyalet düzeyinde temsilci ya da temsilcilikler (büro) görevlendirebilir. Atanmış olan temsilci ya da temsilcilikleri görevden alma ya da değiştirme yetkisi de Yönetim Kurulu'na aittir.

13.2. Temsilci ya da temsilciliklerin çalışmaları doğrudan konfederasyon Yürütme Kurulu'na bağlıdır.

13.3. Temsilci ya da temsilcilikler, Yönetim ve Yürütme Kurullarının önceden üzerine görüş bildirmediği konularda karar alma hakkına sahip değildirler. Yürütme Kurulunun onayı olmadan Konfederasyonu bağlayıcı kararlar veremezler.

13.4. Temsilci ya da temsilciliklere ilişkin her türden düzenleme ve hak, yetki ve sorumluluk alanlarının belirlenmesine Yönetim Kurulu yetkilidir.

Madde 14. KONFEDERASYONUN FESHİ

14.1 Konfederasyonun feshi kararı, Genel Kurulda, üye tam sayısı üzerinden 2/3 oy çokluğuyla alınabilir. Fesih maddesinin Genel Kurul gündemine alınabilmesi için, Genel Kurul tarihinden en az 2 ay öncesinde üye kuruluşların 1/3'ünün imzalı önerisinin konfederasyon Yönetim Kurulu'na sunulmuş olması gerekir.

14.2 Konfederasyonun feshi durumunda mal varlığı HEYVA SOR A KURDISTAN'a ; fesih anında bu kurumun var olmaması durumunda ise, Genel Kurul tarafından belirlenecek Kürdistanlı bir kuruma bağışlanır.

14.3 Fesih işlemlerini, Genel Kurul tarafından seçilecek beş kişilik bir Fesih Komitesi yürütür.

Madde 15. Son hükümler

15.1 Konfederasyon, çalışmalarını karşılıksız yürütür ve "kamu yararlılığı gözetme amaçlı dernekler" statüsü içerisinde yer alır. Bu nedenle ilgili yasalarda "kamu yararlılığı gözetilen yasal kurumlara ilişkin vergi muafiyeti tanıyan" hükümlerden yararlanır.

15.2. Bu tüzükte bulunmayan maddeler için Belçika Dernekler Yasası hükümleri geçerlidir.

15.3. Konfederasyona bağlı üye kuruluşların, kendi tüzel kişilikleriyle sürdürdükleri çalışmalardan doğan yasal sorunların çözümünde, buldukları ülkelerdeki yasalar geçerlidir.

Madde 16. Geçici maddeler

Geçici madde 1. Kongremiz tüzüğün kuruluş amaçlarına uygun olarak gerekli yasal düzenlemelerin yapılması için konfederasyon Yönetim Kurulu'nu yetkili kılmıştır.

[1] Genel Kurul; Genel Kurul Toplantısı ve Kongre sözcükleri aynı anlamda kullanılmıştır.

[2] Tüzükte herhangi bir federasyona bağlı olmayan örgütler Kurum adıyla adlandırılmıştır. Üye federasyon ve üye Kurum ayrımı yapmadan üyelere söz ettiğimizde ise "üye kuruluş" adlandırmasını kullanacağız.

[3] Konfederasyonumuzun bugünkü gelişkinlik düzeyi itibariyle, kitlesel büyüklükleri göz önüne alınarak YEK-KOM ve FEYKA-KURDISTAN'ın konfederasyondaki temsilcileri 3 ve 2 üye olarak saptanmıştır.

[4] Tüzükte, Yürütme Kurulu, Mali Kurul ve komisyonlar alt organ olarak tanımlanmaktadır.

EK III: Kürdistan Ulusal Kongresi (KNK) Tüzüğü/Sözleşmesi

Convention

The Convention of the Kurdistan National Congress KNK

(Endorsed 26th May 1999, Founding Assembly; Amended 23rd August 2000, Second Assembly; 17th December 2001, Third Assembly; 21 December 2002, Fourth Assembly; 14th May 2006, Sixth Assembly; 13th-14th December 2008, Ninth Assembly.)

Foreword

We the representatives of parties, political, social and cultural organizations and patriotic individuals of Kurdistan, assembled on the 26th May 1999, and signed this declaration, for the purpose of forming a higher body of the Kurdish people to protect the interests and unity of the nation of Kurdistan.

The Colonial Occupied Status of Kurdistan:

Kurdistan is an international colony in the Middle East. To the great cost of the Kurdish people Kurdistan remains divided into four parts by the repressive colonialism of the states of Turkey, Iran and Syria. The Kurdish nation is oppressed by these occupying and colonialist states and is denied all national and democratic rights. Likewise the policies of war, annihilation and denial continue to be pursued through various distinct means all over Kurdistan.

The official borders of the new Iraq present an opportunity to reclaim rights: within Federal Iraq a Federal Kurdistan. However the policies and position of the de facto

central federal Iraqi government in general towards Kurdistan and the national rights of the Kurdish nation are potentially dangerous. For this reason a greater national awakening must be achieved.

The Kurdish people have existed throughout history as one nation based on the unity of their land, language and culture in the land of Kurdistan. They have common national feelings, hopes and demands for a free and better future. The ancestors of the Kurds made clear contributions to the formation of civilization in the Middle East. The Kurds throughout history ruled many states which existed under different names. They also created numerous principalities in different regions of Kurdistan. In the twentieth century they became an oppressed nation and were denied their fundamental rights especially after the division of Kurdistan among four states. This forced the Kurds to resort to all forms of struggle to protect their national identity. Despite all threats, the Kurdish nation remains one of the four main nations in the Middle East after Arabs, Turks and Persians.

The Situation of the Peoples of Kurdistan

Assyrian-Syriac-Chaldean, Armenian, Jewish, Arab, Turkmen, Azeri, Turkish and Persian minorities also exist in Kurdistan. These minorities are constituent parts of the nation of Kurdistan. Their freedom and liberation is tied to the freedom and liberation of the Kurdish nation. Thus the peoples of Kurdistan must join together and mobilize against the aggressive colonialist system. Their common interests lie primarily in the destruction of the colonialist system and they must struggle as one and unite their efforts in an unambiguous spirit of nationhood.

The Position of the Occupying States

The occupying states vacillate in their relations with each other according to their own national interests. Yet on one issue relating to these interests they unite and coordinate their actions. This is the issue of Kurdistan and the Kurdish people's movement. At times the occupying states create and implement their own anti-Kurdish policies in an individual manner; and at other times they undertake coordinated anti-Kurdish actions in close cooperation with each other.

Kurdish Reaction to the Occupiers

It is right that the Kurdish national movement behave in a unified and coordinated manner in the national interest against this cooperation. Characteristic divisions within the Kurdish nation have not been overcome but they have been weakened. Nevertheless the occupying states exploit these tensions among ourselves and use them against the Kurdish people's national movement. Kurdish national forces must oppose this policy of the occupying states and not allow themselves to be split along artificially imposed divisions, but rather enforce defensive links between themselves. In the destruction of this policy of the occupiers Kurdish forces struggle behind a united national front. This is the new characteristic of the Kurdish resistance.

Decision on the Right to National Self-Determination

In the context of conflict and with the current internal and external circumstances numerous opportunities emerge for the future of the national movement of Kurds and Kurdistan.

The Kurds have the right to decide on the form of their national self-determination. This may take the form of autonomy, federalism, confederalism or independence. In the fight to achieve such objectives the Kurdish nation asserts its right to implement all forms of defense. Nevertheless, the Kurdish nation rejects the use of terror in the

struggle for freedom, equality, justice and fairness and abides by all international human rights declarations.

Therefore

The Kurdish nation, comprising almost 45 million people who have been living throughout history on their land, have, since the start of the twentieth century, been oppressed, divided and denied their right to national self-determination. This is contrary to international law, international charters for human rights and all international judicial and natural principles. For the sake of achieving and practicing the right to self-determination and the preservation of our national identity, we announce this declaration and make it clear that by doing so we abide by the international charter of human rights, international declarations and judicial principles.

Part One: The Congress, Kurdistan, the Nation of Kurdistan, Main Rights and Sovereign Rights

Point 1: The Congress

a- The Kurdistan National Congress which will be referred to hereafter as the "Congress" in this Declaration is the highest national establishment, it consists of representatives of political parties, social, cultural and religious establishments of Kurdistan and independent individuals, as long as they all approve the declaration.

b- The will and interests of the people of Kurdistan is the source of authority of this Congress, which is established on a democratic basis.

Point 2: Kurdistan and the Nation of Kurdistan

a- Kurdistan is the homeland of the Kurds, on which they live with all their religions, sects, dialects and different accents. It consists of all the interlinked regions where the majority of the inhabitants are Kurds. Kurdistan is one country and its division is artificial.

b- The demographic changes of Kurdistan by forcibly removing the people of Kurdistan from any region and bringing other people in their place, as well as reducing them in numbers in regions by the occupying countries, is an unjust act and can never be accepted.

c- The Nation of Kurdistan consists of the following:

1. The Kurdish Nation
2. The Assyrian-Syriac-Chaldean nation and other nations such as Armenians, Turkmen, Arabs, Turks, Jews, Azeris and Persians whose historic existence pertains to Kurdistan and who regard themselves as people of Kurdistan.

Point 3: The Principal Rights

a- The people of Kurdistan are all equals and in no way are they discriminated against in the social sphere on the basis of their race, language, religion, sect, belief or gender.

b- The Kurdish language is the official language in Kurdistan.

c- Those who are non-Kurds but part of the nation of Kurdistan, have the rights to preserve their special identity, to develop their languages and dialects freely, and to form and manage establishments to develop their culture.

d- In those areas where the majority of its people are Assyrian, then along with the Kurdish language the Assyrian language is also official.

e- All adherents of religions and sects in Kurdistan may freely practice their religions, observe their religious obligations and establish their religious organizations.

Point 4: The Right to Self-Determination

The nation of Kurdistan, like all other nations, has the right to self-determination.

(Amendment, 23rd August 2000, Second Assembly)

Similarly, the Assyrian-Syriac-Chaldean nation has the right to self-determination.

Part Two: The General Principles, Objectives and Strategic Position of the Congress

Point 5: The General Principles

a- The Congress takes international human rights law, the principle of the right to national self-determination and Universal Declaration of Human Rights, which conforms to these principles, as the bases of its foundation

b- Gender equality is a fundamental principle among the members of the Congress. This is demonstrated in all projects, all committees and all council pertaining to the Congress.

c- The division of Kurdistan has occurred against the will of the nation of Kurdistan and their right to national self-determination has been denied.

d- The principal interests of the people of Kurdistan are above all the interests of parts and political parties of Kurdistan.

e- Under no excuse or pretext may any party, establishment or individual cooperate or work with any occupying countries of Kurdistan or any other country against the interests of the Kurdish nation.

f- The Congress regards all kinds of cooperation with any occupying countries of Kurdistan against the national liberation movement as an act of treason.

g- The Congress condemns any conflict among the parties and organizations of Kurdistan.

h- No party, political organisation or individual may abandon any part of Kurdistan.

Point 6: The Objectives of the Congress

a- For the sake of strengthening cooperation and the common struggle among the parts of Kurdistan, the Congress works on the basis of national unity and the main interests of the people of Kurdistan.

b- By the inclusion of parties, organizations, and patriotic individuals of Kurdistan within its framework, the Congress represents the people of Kurdistan.

c- The Congress tries to find solutions to the internal problems, and the elimination of all the contradictions among the parties and political groups of Kurdistan and their supporters.

d- The Congress tries to solve the problems among the people of Kurdistan and the neighboring countries peacefully and in a friendly manner.

e- The Congress rejects all forms of violence, but supports defensive measures.

f- The Congress recognizes the social reality of Kurds and Kurdistan, and supports and implements the principle of positive discrimination towards women's participation in all its activities, projects and organizations.

g- The Congress supports the national liberation struggle of Kurdistan in all parts (Turkey, Iran, Iraq and Syria) and regards the provision of any kind of necessary support for the sake of achieving political organisation as its duty.

h- The Congress, as a representative establishment of the people of Kurdistan, works on an international level for the sake of obtaining and maintaining its interests and for this aim cooperates with the political organisations of Kurdistan.

i- The Congress tries to strengthen alliances among the people of Kurdistan and the Arab, Turkish, Persian and all other nations of the world.

j- The Congress supports the preservation of freedom and liberation for all the religions, sects and beliefs in Kurdistan.

k- The Congress works for the revival and progress of the Kurdish language and culture.

l- The Congress tries to achieve peace in the Middle East and the world, as well as working against all forms of discrimination and extremism.

Point 7: Strategic Position regarding the National Struggle

The national forces should be agreed on the following points:

1. The democratic national interest is given the highest priority.
2. The existence of the nation will be defended and preserved and the symbols of the nation will be respected.
3. In the fight against the occupying colonialist states there can be no deals with external organisations that could undermine the unity of the struggle.
4. No matter the opinions of the various national organizations, they must always remain in dialogue with each other.
5. Support for the national forces is recognized at the highest levels.
6. Kerkuk and all the borders of Kurdistan will be defended against the occupiers by all means and in a united manner.
7. Internal conflict among the national forces will be regarded as treason.
8. Should a party to the national struggle become aware of a failure or wrongdoing on the part of another party to the national struggle, the former must issue a warning to all national forces who will actively and openly defend the national interests and put an end to the wrongdoing.
9. In order that democratic national unity may continue, bodies such as civic platforms, congresses and others should be established.

Part Three: Congress Membership and Oath

Point 8: Membership

(Amendment 23rd August 2000, Second Assembly)

a- Any Kurdish person over the age of eighteen, regardless of belief, gender or nationality, may become a member of the Kurdistan National Congress.

b- Fascist or reactionary individuals and organizations may not become members of the Congress.

c- Individuals convicted of a crime may not become members of the Congress. Any serving member convicted of a crime will be expelled from membership.

d- Individuals who practice polygamy may not become members of the Congress. Any serving member who practices polygamy will be expelled from membership.

e- Individuals and organizations which harm national unity through their actions may not become members of the Congress. Serving members who do so will be expelled from membership.

f- Those parties, organisations and patriotic independent individuals who have participated in the founding assembly of the Congress and endorsed its declaration are members.

g- Parties and political organisations who have no members in the Congress can become observer members; and can express their opinions in meetings but have no rights to vote.

h- The General Assembly can agree on new members.

i- The parties, organizations and the establishments which are members of the KNK can change their representatives within the KNK in the same way that they nominate them for it.

j- The Congress decides that each party, establishment and organization may have a certain number of members and may decide the way they are represented as well as the election of independent members.

k- The General Assembly is to follow a particular procedure to elect its members in future.

Point 9: The Oath

a- All members of the General Assembly take the oath and the provisional committee of the General Assembly decides on the way the oath is taken.

b- Below is the oath:

I swear on my honour that I will always defend the interests of the nation of Kurdistan and work for the progress of the people of Kurdistan; I will abide by the Declaration of the Kurdistan National Congress (KNK).

Part Four: The Organs of the Congress

Point 10: The Organs of the Congress

(Amendment 13th-14th May 2006, Sixth Assembly)

1. The General Assembly

2. The Executive Board

a- The Committee for Foreign Affairs

b- The Committee for Women

c- The Committee for Language, Education, Culture and the Arts

3. The Disciplinary Council

Point 11: The General Assembly

(Amendment: 13th-14th May 2006, Sixth Assembly)

a- The General Assembly is the highest organ of the Congress, it consists of 135+15 (these 15 members pertain to the Executive Board) =150 members. It is elected for two consecutive years and convenes a normal assembly meeting annually. At the request of the Executive Board, the General Assembly can change the number of members.

b- An Emergency meeting can be held at the request of the Executive Board or one-fifth of the General Assembly's members.

c- The General Assembly can meet and make decisions if more than half of its members are present.

d- In its general meetings, the General Assembly elects a Chairperson, two deputies and two minutes takers for the panel.

e- The General Assembly, at the request of one-fifth of its members, or of the Executive Board, can call by simple majority for re-election before the end of its term.

f- The General Assembly, at the request of one-fifth of its members, or at the request of the Executive Board, can decide to extend its term once, provided that the extension does not exceed one year.

Point 12: The Duty and Authority of the General Assembly

(Amendment: 13th-14th May 2006, Sixth Assembly)

a- The election of the Chairperson, members of the Executive Board and members of the Disciplinary Council.

b- Endorse or reject the projects presented by the Executive Board or by the members of the General Assembly.

c- Amendments to the Declaration of the Kurdistan National Congress may be enacted with the votes of a simple majority of the members of the General Assembly.

Point 13: The Presidency

(Amendment: 13th-14th May 2006, Sixth Assembly)

a- The Chairperson of the Congress represents the Congress and is responsible to the General Assembly.

b- The Chairperson of the Congress is elected by the simple majority at the General Assembly. At the first two turns if no co-opted members get more than half of the votes, at the third turn, the two co-opted members, managed to get the highest votes, can participate and whoever gets the highest vote gets elected.

c- The Chairperson of the Congress is elected for two consecutive years.

Point 14: The Executive Board

(Amendment: 13th-14th May 2006, Sixth Assembly)

a- The Executive Board is responsible to the General Assembly and the Permanent Council.

b- The Executive Board is the managing organ which implements the decisions of the General Assembly and the Permanent Council, it manages all the other Congress affairs.

c- The Executive Board consist of 15 persons (the Chairperson and 14 members)

d- Members of the Executive Board are elected for two consecutive years by the General Assembly.

e- The Executive Board elects among its members four deputies to the Chairperson, a spokesperson, and heads of committees.

f- The Executive Board manages the information, economic and financial affairs.

g- The Executive Board holds its normal meeting every three months.

h- The Executive Board holds emergency meetings at the request of the Chairperson or one-third of its members.

Point 15: The Duties and Authority of the Executive Board

(Amendment: 21st December 2002, Fourth Assembly)

a- Implementing the decisions of the General Assembly.

b- Arranging activities to achieve the objectives of the Congress.

c- Finding solutions to the problems and disagreements among the parties and political groups of Kurdistan.

d- Preparing the draft budget of the Congress and presenting it to the General Assembly.

e- Preparing necessary projects and suggestions to the General Assembly.

f- The Executive Board can form sub-committees if necessary.

Point 16: Withdrawing Assurity and Electing a New Chairperson

a- The Executive Board is responsible to the General Assembly.

b- The General Assembly can withdraw its assurity from the Chairperson and the Executive Board by simple majority.

c- 1/5 of the General Assembly's members can request the withdrawal of assurity from Chairperson and the Executive Board.

d- In the case of death or resignation of the Chairperson, the General Assembly holds emergency meeting to elect a new Chairperson.

Point 17: The Committees of the Congress

(Amendment: 13th-14th May 2006, Sixth Assembly)

a- All the committees referred to in the second paragraph of point ten may consist of 7 or fewer members.

b- The heads of committees are elected among the committee members, who are elected among members of the General Assembly, who are in turn elected by the Executive Board for two consecutive years.

c- These committees hold their normal meetings quarterly, the head or one-third members of the committee can request emergency meetings.

d- Members of these committees are unable to act in more than two committees.

e- The head of each of these committees present their plans and projects for endorsement to the Executive Board.

Point 18: The Duties and Authority of the Committees

(Amendment: 13th-14th May 2006, Sixth Assembly)

Each of the following committees is responsible to the Executive Board for the achievements of the objectives set in this declaration.

1. The Committee for Foreign Affairs: Implements its duties with regard to foreign relations in cooperation with the Executive Board.

2. The Committee for Women: Works for the liberation of women and the advance of women's rights.

3. The Committee for Language, Education, Culture and the Arts

a. Supports the necessary plans and projects for the progress and development in the fields of education, culture and art in Kurdistan.

b. Works to develop and advance the arts, culture and education in and outside Kurdistan.

c. Works to preserve the Kurdish dialects, but strives to form and develop a united national language.

d. Promotes education in the Kurdish language and works with and coordinates all the organizations working in this field.

Point 19: The Disciplinary Council

(Amendment: 13th-14th May 2006, Sixth Assembly)

a- The Disciplinary Council consists of five members and two deputies, members of the General Assembly, and elected by the Assembly for two consecutive years.

b- The members of the Disciplinary Council cannot work in any other organ of the Congress.

c- The members of this Council elect a Chairperson and a deputy among themselves for two consecutive years.

d- The decisions are endorsed by the majority of its members' votes.

e- For a disciplinary matter, the Executive Board can call for a Council meeting.

f- The decisions of the Disciplinary Council are as follow:

1. Rejecting requests of the Executive Board.
2. Warn or caution the defendant.
3. Suspending the membership of a defendant for a specific period.
4. Canceling the membership of a defendant from the Congress permanently.

g- The complainant and the defendant can take the final decision of the Disciplinary Council to the General Assembly.

Part Five: Solving Problems and Disputes among the Forces of Kurdistan

Point 22: The Means of Solving Problems and Disputes

1. The Congress tries to find solutions to any political problems and disagreements among the forces in Kurdistan by promoting dialogue and negotiation for the sake of achieving national peace.
2. If a problem escalates to a clash and an armed conflict, the Congress tries to eliminate disagreements as follows:
 - A. Demand an end to the conflict and the use of arms against each other.
 - B. The Executive Council warns the party that does not agree to end the armed conflict that its stand is against the national interest.
 - C. If this party persists in its stand without considering the request of the Executive Council, the Council takes the necessary stands against the party in question and for clarity, after investigation, presents a report by an independent committee whose chair and members are specified by the Executive Board.

Part Six: A Few General Points:

Point 23: The Time and Place of Establishment

The General Assembly held its first meeting on 24-26 May 1999 in Amsterdam, Holland, and after negotiation, endorsed this declaration of the Kurdistan National Congress.

Point 24: The Congress Venue

a- The Congress and its organs reside temporarily in Brussels until the return to Kurdistan.

b- The Executive Board can change the venue of its establishment.

The General Assembly of the Kurdistan National Congress

26th May 1999 (Kurdistan National Congress 1999)

EK IV: Avrupa Kürt Demokratik Toplum Kongresi (KCD-E/ KCDK-E)

Tüzüğü

06/07/2014 Tarihi itibariyle Avrupa Kürt Demokratik Toplum Kongresinde onaylanan ve geçerli olan tüzük.

-TÜZÜK-

Madde 1. ADI ve MERKEZİ

1.1.KONGRE'nin adı: Avrupa Kürt Demokratik Toplum Kongresi (Kongra Civaka Demokratik a Kurd li Ewropa) Kısa adı KCD-Ewropa'dır.

1.2 Merkezi Brüksel'dir. Tüzel kişiliği Belçika yasalarına tabidir. Çalışma alanı, başta Avrupa olmak üzere Kürtlerin yurtdışında yaşadığı diğer ülkeleri kapsar.

Madde 2. AMAÇ ve ÇALIŞMA ALANLARI

2.1. KCD-Ewropa barışçıl, demokratik, özgürlükçü, eşitlikçi bir kitle örgütüdür.

2.2. KCD-Ewropa, çalışmalarında cins, dini inanç veya etnik köken farkı gözetmez. Hem halklar arasında, hem cinsler, hem de dinsel inanç ve mezhepler arasında, ırkçılık, cinsiyetçilik ve dincilikten kaynaklı önyargı, karşıtlık ve çatışmaların ortadan kaldırılması, karşılıklı saygı ve hoşgörü temelinde, barış ve eşitliğe hizmet eden çalışmaları amaç edinir ve bu uğurda çalışma yürütür.

2.3. KCD-Ewropa, insanın insan olmaktan kaynaklı fiziki ve manevi varlığına yönelik her türlü baskı ve şiddete karşı çalışmalarında, BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve BM Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi başta olmak üzere, insan hak ve özgürlüklerini içeren uluslararası insan hakları bildirgelerindeki evrensel ilkeleri her koşul altında esas alır.

2.4. KCD-Ewropa, Avrupa’da yaşayan Kürt toplumunun dil, kimlik, sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik olarak, bir önceki maddede belirtilen ulusal ve uluslararası yasalar ve insan hakları evrensel bildirgeleri hükümleri çerçevesinde, demokratik-yasal çalışmalar yapar.

2.5. KCD-Ewropa, Avrupa’da yaşayan Kürtlerin dil, kimlik, kültürel, sosyal ve siyasal varlıkların, birlikte yaşadıkları toplumsal yapılar içerisinde ilgili ülkelerin yasa ve kurumları nezdinde tanınıp kabul edilmesi için çalışır, bu yönlü kurumların oluşturulmasına, var olanların ise geliştirilmesine yardımcı olur.

2.6. KCD-Ewropa, Kürtlerin kendi öz kimliklerini koruyarak, buldukları ülke halklarıyla kaynaşmasına özen gösterir ve bu uğurda çalışma yürütür.

2.7. KCD-Ewropa, çok kültürlü toplum esprisi çerçevesinde, bir yandan Kürt halkının, kendi kültürü ve kimliğinin korunması, geliştirilmesi ve tanınmasını sağlamaya çalışırken, diğer yandan Avrupa’nın ortak toplumsal yapısı içerisinde yer alan göçmen toplulukları ve kurumlarıyla Kürt toplumu ve kurumları arasında dostluk ilişkilerini kurmak, korumak ve geliştirmek için çalışır. Bunun için de, Avrupa’da toplumsal sorunların çözümü, hoşgörü ve barışı kalıcı kılmak için çalışır,

evrensel demokratik değerleri benimseyen ve destekleyen diğer toplulukların Avrupa düzeyindeki örgütleriyle, tüm Kürdistanı ve Avrupalı siyasi partiler, demokratik örgütler, kuruluşlar, platform, inisiyatif ve kişilerle dostça diyaloglar geliştirir ve gerektiğinde birlikte çalışmalar yapar, yeni çatı örgütleri oluşturup, var olanlara katılabilir.

2.8. KCD-Ewropa, kadın, gençlik, çocuklar başta olmak üzere, dezavantajlı tüm toplumsal kesim ve gruplar için pozitif ayrımcılık ilkesini esas alır.

a) Kadının toplumda eşit hak ve koşullara kavuşturulması doğrultusunda çalışma yürütür. Bununla birlikte kadına yönelik her türlü ayrımcılık ve şiddete karşı projeler geliştirir, etkinlikler düzenler.

b) Kadınların kendilerine özgü hak ve sorunlarının, yine kendileri tarafından ele alınması doğrultusunda örgütlenme ve çalışma yapabilmesi için kendisini örgütler. Ve bu doğrultuda mücadele eden kadın hareketi, kurumlar ve sivil toplum örgütleriyle iş birliği yapar.

c) Tüm çalışma organ, kurul ve komisyonlarında, yüzde 40 cins kotasını esas alır.

d) Çocuk hakları konusunda uluslar arası sözleşme esaslarına göre davranır, her çocuğun anadilinde eğitim yapmasını, kendi kimlik ve kültürüyle uyumlu yaşamasını esas alır, çocuklara yönelik her türlü istismara karşı durur. Başta Kürt çocuk ve gençleri olmak üzere, tüm çocuk ve gençlerin kendi kimliklerinin bilincine varmalarını sağlamak ve kendi kültürleri doğrultusunda laik, demokratik ve çağdaş değer ve düşüncelerle yetişmeleri için çaba harcar.

e) Gençliği toplumun ve geleceğin aktif dinamiği olarak görür, yaşamın her alanında temsili, sorun ve ihtiyaçlarının karşılanması için sosyal, kültürel, sanatsal, eğitsel, sportif projeler geliştirir ve uygular. Gençliği yozlaştıran ve kişiliksizleştiren

uyuşturucu madde kullanımı, çeteleşme, vb. Uygulamalardan koruma amaçlı eğitsel, vb. Aktivitelerde bulunur, aynı amaçla çalışma yürüten gençlik kurumları ve sivil toplum örgütleri ile ortak çalışma yürütür.

f) Engelliler ve tüm dezavantajlı grupların yaşadığı sorunların tespiti ile çözümünü doğrultusunda politikalar üretir.

g) Sporun bir yozlaştırma, toplum içinde ve halklar arasında düşmanlaştırma aracı olmaktan çıkarılıp, toplumun düşünsel, ruhsal ve bedensel gelişimiyle halkların barış içinde birlikteliğine hizmet edecek tarzda kurumlaştırılıp, yapılmasını sağlar.

2.9. KCD-Ewropa, Kürt kimliğinin Türkiye, İran, Irak ve Suriye`de, demokratik anayasal çerçevede kabul edilmesi ve bu hakkın korunması için çalışmalar yapar. Bu amaç için adı geçen ülkelerde konuyla ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak çalışır.

2.10. KCD-Ewropa, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı ve ekolojik dengenin tahribatına karşı mücadele için projeler üretir, aynı amaçla faaliyet gösteren tüm kurum, kuruluş, grup ve bireylerle ortaklaşır.

2.11. KCD-Ewropa, Kürt halkının sorunları hakkında bilgilendirme ve çözümüne ilişkin dayanışma ve destek geliştirmek için Avrupa toplumu ile ilgili kurum ve kuruluşlara dönük, kamuoyu-lobi çalışmaları yapar. Bu yönlü çalışmalarını kamuoyuna yansıtma için bildiri, afiş, broşür vb. yayınları çıkarır. Bu amaçla görsel ve işitsel basından yararlanma imkânlarını geliştirir.

2.12. KCD-Ewropa amaçlarını gerçekleştirebilmek, geliştirmek ve yaymak için gereken her türlü Kadın Kurumu, Basın-Yayın Kurumu, Eğitim Kurumu, Gençlik ve Spor Merkezleri, Kültür-Sanat Merkezleri, Bilim Araştırma Kurumu, v.b. gibi yan

kollar, kurumlar, komisyonlar, fonlar, vakıflar, kooperatifler, enstitü, kütüphane, cenaze fonu, inisiyatif, platform, vb. alt birimler oluşturabilir ve amaçları doğrultusunda kurum ve kişileri görevlendirebilir.

2.13. KCD-Ewropa, Kürt diline, tarihine ve kültürüne ilişkin araştırmalar yapar ve yaptırır. Dil, kültür ve tarihsel değerlerin korunup geliştirilmesi için Kürt halkını ve genel kamuoyunu aydınlatıcı, eğitici seminer, konferans, panel, kurs vb. etkinlikler düzenler. Okullarda Kürt Dil'i ve kültürüne yer verilmesi için çalışır. Tüm bu çalışmalar için;

- a) Akademi, kurum, kurul ve komisyonlar kurar.
- b) Bu alanda çalışan ve üreten insanların yapıtlarını vakıf, kütüphane, arşiv vb. kurumlar aracılığı ile bir arada toplanmasını, korunmasını ve yaygınlaştırılmasını sağlar.
- c) İlgili ülkelerin yetkili kurumları düzeyinde çözümleyici girişimlerde bulunur.

2.14. KCD-Ewropa, tüm amaç ve görevlerini gerçekleştirmek için tüzük, çalışma programı ve iç işleyiş yönetmeliği esaslarına göre çalışır.

2.15. KCD-Ewropa, tüzük amaçlarını doğrudan, kendisi ve üye kurumları aracılığıyla gerçekleştirir.

2.16. KCD-Ewropa, amaçlarını gerçekleştirirken, kongremize üye olmayan diğer Kürt kurum ve kuruluşlarıyla dostluk ve dayanışmayı esas alır;

- a) Onlarla ortak projeler geliştirir ve etkinlikler düzenler.
- b) Kendi dışında geliştirilen ve tüzüğünde belirlenen amaçlara uygun olan projeleri, maddi ve manevi olarak destekler.

Madde 3. KAMU YARARLILIĞI

3.1. KCD-Ewropa, vergi usul yasasının Kamu yararlılığı (Vergiden muaf amaçlar) geçerli bölümü içerisinde, yalnızca kamu yararlı amaçlar güder ve bu çerçevede hizmet verir.

3.2. KCD-Ewropa, çalışmalarını karşılıksız yürütür. Kendi başına kar amaçlı gelir elde etmeyi hedeflemez.

3.3. KCD-Ewropa, mali kaynakları, yalnızca tüzükte öngörülen amaçlar doğrultusunda kullanılabilir.

- a) Üyeler, üye sıfatı ile KONGRE'nin mal varlığı ve gelirleri üzerinde her hangi bir hakları yoktur.
- b) Üyeler, ayrılma veya KCD-Ewropa'nın feshi durumunda, ödedikleri aidatları geri isteyemez veya mal varlığından pay alamazlar.

Madde 4. KCD-Ewropa'YA ÜYELİK

4.1. Avrupa`da kurulmuş ve kuruluşları resmi makamlarca tescil edilmiş her Kürt ve Kürdistanı federasyon, kurum, birlik, vakıflar, kulüpler, toplum merkezleri, ibadet kurumları ve dernekler, kendi kongrelerinde alınmış kararlara dayanarak, kongre tüzüğünün § 2. Maddesinde öngörülen amaçları kabul ederek, KCD-Ewropa'ya

üyelik için yazılı olarak başvurabilir. Ayrıca gerçek kişiler de tüzüğün gereklerini yerine getirmek şartıyla üyelik için yazılı başvuru yapabilir.

4.2. Üye kurum ve kuruluşların tüzük ve programlarının, KCD-Ewropa'nın temel amaç ve ilkeleriyle uyumlu hale getirilmesi gerekir.

4.3. KCD-Ewropa üyeleri, üye aidatlarını düzenli ödeyerek, kendi belirledikleri temsilcileri aracılığıyla ile KCD- Ewropa toplantılarına katılabilir, kongre ve toplantılarında söz ve oy hakları vardır.

4.4. Yaşadıkları yerlerde KCD-Ewropa'ya üye tescilli kurum kurmak amacı ile çalışma yapmak isteyen en az üç kişiden oluşan bir gruba, yazılı başvuru üzerine Yürütme Kurulu, Çalışma grubu yetkisi verebilir.

4.5. KCD-Ewropa, KONGRE'ye ve genelde Kürt ulusuna hizmet etmiş kişilere; bu hizmetleri nedeniyle, Genel Kurul'un kararıyla "Onursal Üyelik" verebilir.

4.11. Üyelik aşağıdaki durumlarda düşürülür:

- a) Üye bir kurumun ya da KCD-Ewropa'nın kendisini fesih etmesi ya da herhangi bir biçimde kapanması (tüzel kişiliğini yitirmesi) durumunda,
- b) Herhangi bir üye kurumun, usulüne uygun olarak gerçekleştirdiği son kongresinde aldığı KONGRE üyeliğinden ayrılma kararına dayanan yazılı ayrılma istemi başvurusu ile üyeliğin sona erdirilmesini talep etmesiyle,
- c) Kabul edilmiş istem, resmi olarak, aidatların bütününe yatırılmış olması şartına

bağlı olarak ve başvurudan 3 ay sonra geçerlilik kazanır.

4.11. Üyelikten çıkarma:

- a) Herhangi bir üyenin KONGRE'nin tüzüğüne aykırı bir davranışta bulunması durumunda, üyeliği Yürütme Kurulu'nun alacağı kararla geçici olarak dondurularak, kesin ihraç istemiyle Disiplin Kurulu'na sevk edilebilir.
- b) Üyeliğin düşürülmesinin kesinlik kazanması, Genel Kurul kararıyla gerçekleşir. Kararda, en az 3/4 çoğunluk aranır.
- c) Üyeliği düşürülmüş kurum ve yöneticilerin, üyeliğin düşürülmesi kararına karşı, yazılı olarak itiraz etme hakları saklıdır.

Madde 5. ÜYELERİN HAK VE GÖREVLERİ

5.1. Her üye kuruluş, KONGRE Genel Kurulu'na, kendisi için belirlenen temsilci sayısıyla katılma, oy kullanma, seçme ve seçilme hakkına sahiptir.

Madde 6. KCD-Ewrupa'NIN ORGANLARI

- a) Genel Kurul;
- b) Yürütme Kurulu;
- c) Mali Kurul;
- d) Denetleme Kurulu;
- e) Disiplin Kurulu.

Madde 7. GENEL KURUL

7.1. Genel Kurul, KONGRE'nin en üst yetkili organıdır. KONGRE'ye bağlı üye

kuruluşların belirlenmiş sayıda delegeleri ile KONGRE'nin Yürütme, Disiplin ve Denetleme kurulları üyelerinin toplamından oluşur. Genel Kurul, her yılın ilk altı ayı içinde 1 kez yapılır.

7.2. Genel Kurul, gerekli görülen hallerde, Yürütme Kurulu veya üye kuruluşların ¼ 'ünün çağrısı üzerine, olağanüstü toplanabilir.

7.3. Genel Kurul, KONGRE'nin iç kurullarını oluşturur ve üyelerini seçer; KONGRE'nin bütününe kapsayan işleyişe ilişkin, ilişki ve kuralları belirler.

7.4. Eğer KONGRE tüzüğünde karar almak için kesin bir çerçeve konulmamışsa, mevcut delegelerin oy çoğunluğuyla kararlar alınır. Her delegenin 1 oyu vardır ve sadece kendisi bu oyu kullanabilir.

Madde 8. EŞBAŞKANLIK

8.1-Eşbaşkanlar KCD-E Kongresinde seçilir ve kongreye karşı sorumludurlar.

8.2-Eşbaşkanlar, yürütülen çalışmaların hayata geçirilmesi için tüm toplum merkezleriyle birlikte çalışır.

8.3-Eşbaşkanlar, KCD-E çatısı altındaki çalışmalarını denetler, toplum merkezlerinin Eşbaşkanlarıyla düzenli iliksilerde bulunur ihtiyaç durumunda çalışmalarını hakkında rapor alır genel ve özel toplantılar yapar.

8.4-Demokratik Toplum Merkezlerinin çalışmalarını yakından takip etmek, doğru ve sağlıklı bir ilişkiyi geliştirip sonuç almak için genel toplantılara katılım sağlar.

8.5-Eşbaşkanlar, dışa dönük tüm çalışmaların temsilinde birinci derecede sorumludurlar, kurumla ilgili ilişkileri ülkeler düzeyinde temsil eder, basın toplantılarını yapar, Kürtler adına ilişkiler geliştirilir, projelerin oluşturulmasında birinci derecede sorumlu olur, sistemi kurumlaştırma, geliştirmede ve dış kamuoyuna tanıtma ve temsil etmede sorumludurlar,

8.6-Eşbaşkanlar, oluşturulan sistemin devamı ve denetlemesi için kongre organları arasında düzenli bilgi-alışverişinde bulunurlar.

Madde 9. YÜRÜTME KURULU

9.1 İki Genel Kurul toplantısı arasında, tüzüğün amaç maddesinde belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi için gerekli olan çalışmaları ve Genel Kurul kararlarını uygulamakla sorumlu en yetkili organdır. Genel Kurul tarafından, bir yıl için gizli oy, açık sayım ile seçilir.

A). Yürütme Kurulu:

a.a) Genel Kurul'da seçilen en az 31 kişi,

a.b) KONGRE'ye bağlı üye diğer kurum ve kuruluşların Yönetim Kurulu başkanları ve yönetim üyelerinden oluşur.

a.c) Üye kurum ve kuruluşların yönetim kurulu bünyelerinden KONGRE Yürütmesine, Yönetim Kurulu başkanları doğrudan, bileşimlerin büyüklüklerine göre ihtiyaç duyulacak diğer üyeler, yönetim kurullarının kendi bünyelerinde yapacakları seçimle belirlenir.

a.d) Yürütme Kurulu'nun genişliğine, ihtiyaçlar ve üye kurum-kuruluşların sayı ve büyüklükleri doğrultusunda, Genel Kurul karar verir. Yürütme Kurulu, en az 31 üyeden oluşur.

a.e)Yürütme Kurulu, yılda en az dört kez toplanır.

a.f)Yürütme Kurulu, üyelerinin 1/3 'ü ve eşbaşkanların istemiyle acil olarak toplantıya çağrılabilir.

C). KOORDİNASYON KURULU, Yürütme Kurulu Eş başkanları, bir başkan yardımcısı, bir sayman ve çalışma komisyonları sözcülerinden olmak üzere, en az beş kişiden oluşur.

c.a).Yürütme Kurulu, çalışma komisyonlarının sözcülerini katmak suretiyle, Koordinasyon Kurulunun sayısal büyüklüğünü belirleme yetkisine sahiptir.

c.b). Koordinasyon Kurulu, Yürütme kurulu tarafından karar altına alınarak planlanan çalışmaların gerçekleştirilmesini sağlamak;

c.c) KONGRE'yi oluşturan kuruluşlar arasındaki ilişkilerin koordinasyonunu sağlamak;

c.d). Koordinasyon Kurulunun alt organ olarak gerçekleştirdiği çalışmaların siyasi ve hukuki sorumluluğu, Yürütme Kurulu'na aittir.

Madde 10. KONGRE MALİYESİ VE MALİ KURUL

10.1. KONGRE'nin mali yılı, takvim yılıdır.

10.2. KONGRE'nin mali hesaplarında Belçika'da geçerli olan yasalar ve tüzüğümüzün amaç maddesinde belirtilen amaçlarla uyumlu çerçevede kaynak bulma;

10.3. Kaynakları aynı ilkelere bağlı olarak kullanma hak ve sorumluluğu, Yürütme Kurulu Eşbaşkanları ve saymandan oluşan Mali Kurul'a aittir.

10.4. KONGRE maliyesinden doğacak siyasal ya da hukuki (cezai) sorumluluklarda:

- a) Mali Kurul'a yönelik siyasal sorumluluklar Yürütme Kurulu'nu,
- b) Mali Kurul'a yönelik hukuki (cezai) sorumluluklar doğrudan Mali Kurul'u bağlar.

10.5. KONGRE'nin temel mali kaynakları

- a) Üye aidatları
- b) Bağışlar
- c) Proje gelirleri
- d) Üye kurumların ödediği aidat, fonlardan ve vakıflardan gelen bağışlar dışında, yayın organlarından, ürettiği kaset, takvim, rozet vb. gibi amaçlarına uygun düşen malzemelerden gelen bağışlar ve düzenlediği konser, tiyatro gibi gecelerden ve standlardan elde edilen gelir.

Madde 11.DENETLEME KURULU

11.1. Denetleme Kurulu'nun görev süresi, iki olağan Genel Kurul toplantısı arasındır. Genel Kurul'da 1 yıl için seçilir. 5 asıl 2 yedek üyeden oluşur.

11.2. Denetleme Kurulu yılda en az iki kez, isteme bağılı olmaksızın KONGRE maliyesini denetler.

11.3. Denetleme Kurulu Başkanı, Yürütme Kurulu toplantılarına katılır. Söz hakkı var, ancak oy hakkı yoktur.

Madde 12. DİSİPLİN KURULU

12.1. Disiplin Kurulu; Görev süresi, iki olağan Genel Kurul toplantısı arasındır. 1 yıl için seçilir, 5 asıl 2 yedek üyeden oluşur.

12.2. Disiplin Kurulu Başkanı, Yürütme Kurulu toplantılarına katılır. Söz hakkı var, ancak oy hakkı yoktur.

12.3. Disiplin Kurulu, Yürütme Kurulu tarafından yapılan başvurular ile ilgili olarak, şu kararları verir:

- a) Uyarma
- b) Kınama
- c) Geçici olarak üyelikten çıkarma
- d) Kesin olarak üyelikten çıkarma

Madde 13. DANIŞMA KURULLARI

13.1. KONGRE Yürütme ve Koordinasyon Kurulları, çalışmalarında sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik alanlarda projeler üretebilmek, yıllık ya da altı aylık çalışma

perspektifleri üzerine öneriler alabilmek için uzmanlardan oluşan danışma kurulları oluşturabilir.

13.2. Bu danışma kurullarının üyelerini, ihtiyaç temelinde bilgilendirme amaçlı Yürütme Kurulu ve Genel Kurul toplantılarına çağırabilir.

13.3. Danışma kurullarına ilişkin her türden düzenleme ve danışma kurullarının yetki ve sorumluluk alanlarının belirlenmesi yetkisi, Yürütme Kurulu'na aittir.

Madde 14. TEMSİLCİLİKLER

14.1. Yürütme Kurulu, gerekli gördüğü hallerde, bir ülke ya da gerekli gördüğü bir alanda temsilci ya da temsilcilikler (büro) görevlendirebilir.

14.2. Atanmış olan temsilci ya da temsilcilikleri görevden alma ya da değiştirme yetkisi, Yürütme Kurulu'na aittir.

14.3. Temsilci ya da temsilciliklerin çalışmaları, doğrudan Koordinasyon Kurulu'na bağlıdır.

14.4. Temsilci ya da temsilcilikler, Yürütme ve Koordinasyon Kurullarının önceden üzerine görüş bildirmediği konularda, karar alma hakkına sahip değildirler.

14.5. Temsilci ya da temsilcilikler, Koordinasyon Kurulunun onayı olmadan KONGRE'yi bağlayıcı kararlar veremezler.

14.6. Temsilci ya da temsilciliklere ilişkin her türden düzenleme ve hak, yetki ve sorumluluk alanlarının belirlenmesine Yürütme Kurulu yetkilidir.

Madde 15. KONGRE’NİN FESHİ VE MAL VARLIĞI

15.1. KONGRE’nin feshi kararı, Genel Kurulda, üye tam sayısı üzerinden 3/4 oy çokluğuyla alınabilir.

15.2. KONGRE’nin feshi durumunda mal varlığı doğrudan ve yalnızca kamu yararlı amaçlarda hizmet veren ‘HEYVA SOR A KURDISTAN veya UNICEF’e devredilir. Fesih anında bu kurumların var olmaması durumunda ise Genel Kurul tarafından belirlenecek başka bir hümaniter kuruma da bağışlanabilir.

Madde 16. SON HÜKÜMLER

16.1 KONGRE, çalışmalarını karşılıksız yürütür ve "kamu yararlılığı gözetme amaçlı dernekler" statüsü içerisinde yer alır. Bu nedenle ilgili yasalarda "kamu yararlılığı gözetilen yasal kurumlara ilişkin vergi muafiyeti tanıyan" hükümlerden yararlanır.

16.2. Bu tüzükte bulunmayan maddeler için Belçika Dernekler Yasası hükümleri geçerlidir.

16.3. KONGRE’ye bağlı üye kuruluşların, kendi tüzel kişilikleriyle sürdürdükleri çalışmalardan doğan yasal sorunların çözümünde, buldukları ülkelerdeki yasalar geçerlidir.

16.4. KONGRE'ye bağlı üye kuruluşlardan gelişebilecek olan ceza ve yaptırımlar, KONGRE'yi hiç bir Şekilde bağlamaz.

06.07.2014

AVRUPA, KCD-E, KCD-EWRUPA, KCDE, KONGRA CİVAKA DEMOKRATİK
A KURD Lİ EWRUPA, KONGRE, KÜRT, TÜZÜK (KCD-E 2014)

EK V: Brüksel Kürt Enstitüsü Tüzüğü

Presentation

History

The Kurdish Institute of Brussels was established in 1978, and was founded by 7 Kurds in collaboration with several Flemish and Wallonian friends.

Goals

Since our creation we tried to be a center for cultural and social development of our community here and in our homeland. – At the same time we were also a center for objective dispersion of information in order try to advance the democratic progress.

Some examples of our concrete projects

Formation courses for adults – French, Dutch and Kurdish language courses-
Conferences on language, literature, culture, the national question, human rights, democracy and the history of the Kurdish people. – Realization of researches about the education of adults, written and oral literature. – Publications concerning the Kurdish language, history, national question and the Diaspora.

A recognized and respected organization

The Kurdish Institute of Brussels is recognized by both ministries of Culture. In the Flemish part we are recognized by the service of Peoples Development and in the

Wallonian region we are recognized by Permanent Education. We are also recognized by the region of the city of Brussels.

We collaborate with

Research units of universities and high schools – Cultural and community center – Formation center, organizations of formation, peace organizations, human rights organizations and NGO's (development projects).

Political goals?

Our activities are organized for the homeland, and in Belgium.

We try to point the attention to the authorities about the problems between the local people and the immigrants.

In our homeland we try to ask attention for the lack of democracy, the violations of the Human Rights and the national oppression of the Kurds.

In order to achieve this goal we work together with the NGO's in our homeland: e.g. Human Rights organizations, cultural centers, education networks and youth organizations.

Concerning Turkey we are very pleased that they are now a candidate member of the European Union. But we are fed up with all the promises that have been made. That's why we ask strongly the guarantee of following points and this together with a lot of International NGO's:

changing of the State of Law of 1978 (written by the militaries) – abolition of the National Security Council

Freedom for all political prisoners and Kurdish deputies.

the allowance of all political parties, also the parties of the Kurdish people and national minorities.

The abolition of all repressive articles in the penalty law and the abolition of the death penalty.

the allowance of education and press in the Kurdish language

The Kurdish Institute of Brussels was established in 1978, and was founded by 7 Kurds in collaboration with several Flemish and Wallonian friends.

Goals

Since our creation we tried to be a center for cultural and social development of our community here and in our homeland. – At the same time we were also a center for objective dispersion of information in order try to advance the democratic progress.

Some examples of our concrete projects

Formation courses for adults – French, Dutch and Kurdish language courses-
Conferences on language, literature, culture, the national question, human rights, democracy and the history of the Kurdish people. – Realization of researches about the education of adults, written and oral literature. – Publications concerning the Kurdish language, history, national question and the Diaspora.

A recognized and respected organization

The Kurdish Institute of Brussels is recognized by both ministries of Culture. In the Flemish part we are recognized by the service of Peoples Development and in the Wallonian region we are recognized by Permanent Education. We are also recognized by the region of the city of Brussels.

We collaborate with

Research units of universities and high schools – Cultural and community center – Formation center, organizations of formation, peace organizations, human rights organizations and NGO's (development projects).

Political goals?

* Our activities are organized for the homeland, and in Belgium.

* We try to point the attention to the authorities about the problems between the local people and the immigrants.

* In our homeland we try to ask attention for the lack of democracy, the violations of the Human Rights and the national oppression of the Kurds.

* In order to achieve this goal we work together with the NGO's in our homeland: e.g. Human Rights organizations, cultural centers, education networks and youth organizations.

* Concerning Turkey we are very pleased that they are now a candidate member of the European Union. But we are fed up with all the promises that have been made. That's why we ask strongly the guarantee of following points and this together with a lot of International NGO's:

* changing of the State of Law of 1978 (written by the militaries) – abolition of the National Security Council

* Freedom for all political prisoners and Kurdish deputies.

* the allowance of all political parties, also the parties of the Kurdish people and national minorities.

* The abolition of all repressive articles in the penalty law and the abolition of the death penalty.

* the allowance of education and press in the Kurdish language

Honourable members: ALALOUF Mateo, BASTENIER Albert, COPPIETERS Maurits, CREUZ Serge, DASSETTO Felice, DE KOCK Marc, DELVAUX André, EISENDRATH Henri, HOUTART François, HUMBLET Jean-Emile, JOSPA Yvonne, LEFIN Paul, MACDONALD Charles, MARTENS Albert, REMACLE Eric, SPRIET Georges, VAN BRUINESSEN M., VANDEN BAVIERE Paul, VAN PAEMEL Monika, ZANDERS J.-P

I arrived in Belgium in 1978. In Belgium I was co-founder of the association ‘Têkoser’, an association of Kurdish workers and students in Belgium. This association, founded by Kurds from different parts of Kurdistan, all living in Belgium, aimed to promote the integration of the Kurdish community in Belgium.

About ten years later, in 1989, we changed the name of our association – Tekoser – into the Kurdish Institute of Brussels.

The Institute has several objectives: the promotion of integration, social progress and recognition of the cultural identity of the Kurds.

One year later, in 1990, the Institute received a subsidy from the Flemish Ministry of Culture to realize our project ‘Host country, my home country’. Within the framework of this project, we organised several socio-cultural trainings on subjects such as democracy, human rights, minorities, migration-integration, racism, health and housing, education, unemployment, etc.

Since 1998, the Kurdish Institute is subsidized by the Flemish Ministry of Culture for their socio-cultural activities. The following objectives are to be promoted:

- Developing and promoting the Kurdish language and foster knowledge about Kurdistan by providing information on its history, literature, society and politics.
- Helping the Kurds and other minority communities to integrate into the Belgian society with respect and maintenance of their own cultural identity by organising language courses and providing social service.

In 2004, we have widened our sphere of action and changed our mission. On the one hand we are working to secure and promote rights for ethnic, religious and linguistic minorities in Turkey, the Middle East and the Caucasus and on the other hand we are

working on the integration of Kurds and other minority communities into the Belgian society.

To realize our new mission we work on different levels:

- We publish a bi-monthly periodical in Dutch (The Kurds) and educational reports about the Kurds and other minorities in Turkey, the Middle East and the Caucasus in Dutch, English, French, Kurdish and Turkish.
- We provide social services for immigrants
- Our library holds many publications on the Middle East and Turkey but is mainly devoted to the history, culture and political situation of the Kurds in Kurdistan and the diaspora.
- Summer projects for children
- Translation services
- Language courses: French and Kurdish
- Cultural programme: exhibitions, Kurdish films and plays, concerts, etc.
- Research, information and sensitization activities

In 2004, we founded a Kurdish cultural centre in Tbilisi, Georgia.

Wesanên Enstituya Kurdî ya Brukselê – Publications of the Kurdish Institute at
Brussels

Publicaties van het Koerdisch Instituut – Publications de l’Institut Kurde de Bruxelles

Dutch

1. Volksnationalisme, ook het Koerdische, is geen product van verbeelding maar representeert werkelijkheid, Hugo Van Rompaey, 2007, 19.50 euro.
2. De Koerden. Essays over hun geschiedenis en cultuur, Knyaz Mirzoev, translated by Hugo Van Rompaey, 2006, 19.50 euro.
3. Armoede in Brussel/Pauvreté à Bruxelles, Jan Béghin (red.), 2006, 19.50 euro.
4. Kruitvat Kaukasus, Nik Vanderscheuren, Freddy De Pauw, Elmira Zeynalian (red.), 2004, 17.5 euro.
5. Mensen- en volkerenrechten in Syrië: De Koerdische kwestie, Wim Beelaert, 2004, 10.00 euro.
6. De onderdrukking van de Koerden in Turkije, een misdaad?, Hugo Van Rompaey, 2003, 17,5 euro.
7. De kwestie Iraaks Koerdistan. Derwich M. Ferho en Lieve Driesen (red.), 2002, 12 euro.
8. De Koerden, tussen Europa en Turkije. Bert Cornillie en Paul Vanden Bavière (red.), 2001, 17.5 euro.
9. De Koerdische Lente. Ik, peshmerga, ik geef mijn ziel, Ahmed Bamarni, 2000, 12.5 euro.

10. De Onafhankelijkheidsdroom v/d Koerden, illusie of realiteit, Chris Kutschera, 1999, 12.5 euro
11. De Zaak Öcalan, Turkije, het Westen en de Koerden, Paul Vanden Bavière (red.) e.a., 1999, 17.5 euro.
12. Dossier Koerdistan, 1ste druk 1988, 2de druk, 1991, 5 euro.
13. Gevangenis Nr. 5, 11 jaar in de Turkse gevangenis, M. Zana, 1997, 8.7 euro.
14. De Koerden en Zelfbeschikkingsrecht, Katy Verzelen, , 1997, 8.7 euro.
15. De Koerden, een volk op weg naar zelfstandigheid, Veerle Van Beeck, 1998, 8.7 euro.
16. De Koerden in de voormalige Sovjet-Unie, H. Taels, 97, 8.7 euro.
17. Dr. A. Ghassemlou, man van vrede en dialoog, biography, 1997, 7.5 euro.
18. Hêlîn rook naar boomhars, Susan Samanci, 1998, 8.7 euro.
19. Ik was een kind in Koerdistan, Mahmut Baksi, 1998, 8.7 euro.
20. Hêlîn, Mahmut Baksi, 1998, 8.7 euro.

Reports:

- Etnische en Religieuze Minderheden in Koerdistan, 2009.
- Toetredingsproces EU-Turkije: een stand van zaken, 2008, 5 euro.

- De Koerdische strijd vanuit vrouwenrechtenperspectief, 2007, 5 euro.
- De impact van repressieve regimes op de grootschalige exodus naar Europese landen, 2006, 5 euro.
- Mensenrechten in Iran, 2006, 5 euro.
- Eergerelateerd geweld, 2005, 5 euro.
- Mensen- en volkerenrechten in Iran, 2005, 5 euro.
- Het toetredingsproces van Turkije tot de EU en de Koerdische kwestie, 2004, 5 euro.
- De Koerden in Irak en de internationale houding, 2003, 5 euro.
- Turkije, klaar voor de Europese Unie? De Turkse realiteit getoetst aan de Criteria van Kopenhagen, Derwich M. Ferho en Lieve Driesen (red.), 2002, 5 euro.
- Ontheemde Koerden klem in Turkije, Carla Van Os, 2001, 5 euro.
- Een dam tegen de stuwdammen. Het GAP-project in vraag gesteld, 2000, 5 euro.

English

1. Identity via satellite: a case study of the Kurdish satellite television station Medya TV, Andrea Allen Hickerson, 12,5 €
2. Kurds Have the right to speak Kurdish, Hugo Van Rompaey, 7,5 €
3. Kurdish nationalism in Mam u Zîn of A. Khanî, F. Shakely, 1992, 5 €
4. The Kurdistan File, 1989, 5 €

5. The Turkish Republic and the Kurdish Question, a tragic confrontation, E. Marescot, 15 €

French

1. La République turque et la question kurde : un face-à-face tragique, E.Marescot, 12,50 €

2. Dijwar, un témoignage de ce qu'est leur vie, Orhan Miroglu, 19,5 €

3. Hadés à l'oeuvre, Medeni Ferho, 19,5 €

4. La République turque et la question kurde: un face-à-face tragique, Elisabeth Marescot, 19,5 €

5. Les Kurdes: un peuple en quête d'Etat, Elisabeth Marescot, 2006, 12 €

6. Les Kurdes dans l'ex-Union Soviétique, Herman Tael, 2003, 96 p., 7.5 €

7. Le Genocide Kurde, Desmond Fernandes, 2002, 62 p., 8 €

8. Costumes et Tapis Kurdes, J.M.C. & P.J., 1995, 96 p., 15 €

9. Dossier Kurdistan, 1992, 138 p., 5 €

10. La Turquie, l'Europe et les Kurdes, Paul Vanden Bavière, 2005, 17,5 €

Analyses:

– L'Iran et la question des minorités, Soheila Ghaderi-Mameli, 2006

– Les Kurdes en Iran, jadis et maintenant, Chris Kutchera, 2006

– La communauté Iranienne en Belgique, Anwar Mir Sattari, 2006

– Situation actuelle de la femme en Iran, Françoise Brie, 2006

- Quand les Scythes quittèrent les steppes d’Asie centrale!, Elisabeth Marescot, 2006
- Saleh ed-din (Saladin), le Sultan Kurde et de sa dynastie, les Ayyubides, E. Marescot, 2006
- Les Croisades racontées par les Syriaques, Elisabeth Marescot, 2006
- Le peuple Araméo-Assyro Chaldéo-Syriaque, Elisabeth Marescot, 2006
- Le Zoroastrisme, Elisabeth Marescot, 2006
- Ibn Sina (980-1037) ;Médecin – philosophe – homme de lettres, Elisabeth Marescot, 2006
- Le manichéisme: de Ctésiphon à Montségur, Elisabeth Marescot, 2006

Kurdî

1. Serê Sevê Çîrokek, Sahredariya Sûrê, Avrêl 2006, qediya (b.a. EKB)
2. Serê Sevê Çîrokek, Sahredariya Sûrê, Gulan 2006, qediya (b.a. EKB)
3. Binêr... Ez Mezin dibim, agahdarî li ser mezinbûna zarokan ji 0 heta 3 saliya wan, 1984, 10 €
4. Jana Heft Salan, Sahînê B. Sorekli, helbest, 1990, 5 €
5. Memê û Eysê, Taharê Biro, sano, 1991, 5 €
6. Kurdên Tirkîyê di dema herî nuh da, M. A. Hasratyan, dîrok, 1994, 10 €
7. Dîroka Kurdistan bi Kurtebîrî, E. Cemîl Pasa, dîrok, 1995, 10 €
8. Hey Gerilla, Medeni Ferho, helbest, 1994, 7,5 € (b.a. EKB)

9. Dîwan 3, Feqir Ahmed, helbest, 1997 10 €
10. Digirê, Mihemed Abbas, helbest, 1998, 5 €
11. Letîf Helmet, Xelîl Dihoki, helbest, 1998, 9 €
12. Koerdisch – Turks, Derwich M. Ferho, uitgeput
13. Dengê Roja Dîl, Derwich M. Ferho, helbest, 1985, 5 € (b.a. EKB)
14. Evîna Reben, Derwich M. Ferho, helb., 7 € (b.a. EKB)
15. Hêvî û Jiyân, Derwich M., Ferho helbest, 1999, 7 € (b.a. EKB)
16. Xaltîka Zeyno, Medenî Ferho, roman, 9 € (b.a. EKB)
17. Marê di Tûr de, Medenî Ferho, roman, 1999, 10 € (b.a. EKB)
18. Bîr û Raman, Rojan Hazim, 2001, 7,5 €
19. Paseroj, Rojan Hazim, 2002, 10 €
20. Zîlan, agir û stranên jiyânê, Medenî Ferho, helbest, 1999, 7 € (b.a. EKB)
21. Sevên Zivistanî û Melekî Tawus, Abbas Abbas, sano, 1996, 10 € (b.a. EKB)
22. Ji Meresê xeberek hat, Alî Alxasî, 15 €

Türkçe

1. Bize Bir Felsefe Lazım, S. Ciziri, 1999, 7 €
2. Kawa efsanesi, Nêrgîza Tori, 5 €
3. Muhtasar Hayatım, E.Cemîl Pasa, 1991, 5 €

4. Kurdistana Sevgiler, Rojan Hazim, 2001, 9 €

5. Eski Sovyetler Birliğinde Kürtler, H.Taels,5 € (b.a. EKB) (Kurdish Institute of Brussels 2013)

EK VI: ORGANİGRAM: PKK'nın Belçika Merkezli Uluslararası

Yapılanmaları

